

ՏԱՅ ՍԿԱՆՈՒՏ

ԿԻՍԱՄՍԵԱՅ ՀԱՆԴԵՍ

Ա. ՏԱՐԻ, ԹԻԻ 19-20

ՕԳՈՍՏՈՍ 1920

ԴԵՊԻ ԵՐԿԻՐ

26 Յուլիսին պոլսէն Հայաստան մեկնեցան երեք սկաուտական մարզիչներ — երեք ուսուսուորներ եւս — սկաուտական հայրենաշէն գործը հոն եւս տարածելու համար:

Ոգեւորութիւնը եւ լաւատեսութիւնը գլխաւոր պա՛յաժներն էին մեր երիտասարդ ընկերներուն: Անոնք գիտակ էին իրենց դէմ ելլելիք խողջընդոտներուն եւ սակայն ոյժ կ'զգային անոնց դիմադրելու:

Վերջապէս պէտք էր երթալ եւ դիմադրել ամէն դժուարութեան քանի որ մերն է հայրենիքը եւ մերը պիտի ըլլայ հոն ցանուած ամէն սերմի արդիւնքը: Դիւրին թէ դժուար, այս երկուքին տարբերութիւնը կը ջնջուի, կամի ոյժով եւ այս ոյժը ունին մեր տղաքը:

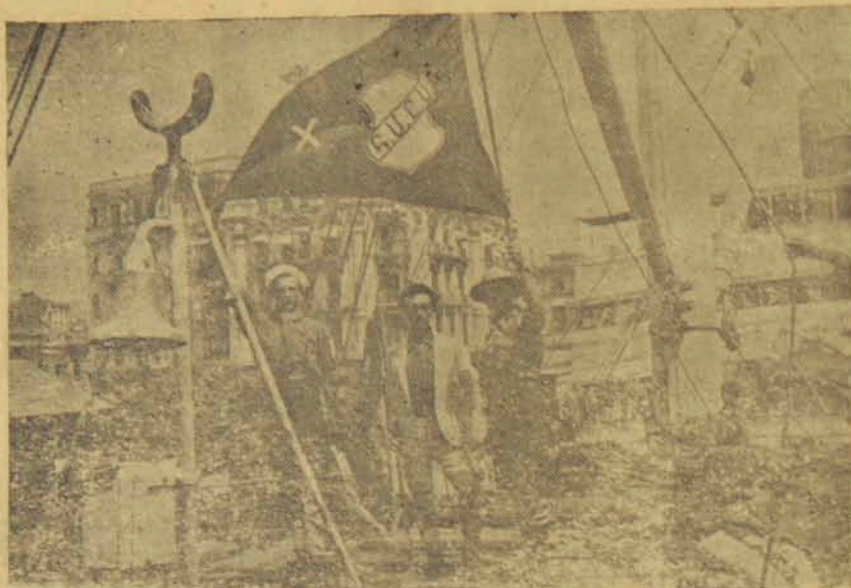
Քարափին վրայ՝ ողջերթի մասնակցող իրենց սահմանափակ թիւով ընկերները եւ ծնողական շրջանակը ոգեւորութեան եւ եռանդի մթնոլորտ մը ստեղծած էին նաւին շուրջ որուն վերնայարկի անկիւնը Հայ դրօշին մօտ կը ծածանէր Հ. Մ. Ը. Մ. ի դրօշը, որ կ'երթար իր ծփանքներովը մեղմացնել հայրենի ցաւերէն իրեն բաժին ինկած մասը:

Ան կ'երթար ծփալ քառասուն հազար որբերու, — քառասուն հազար կորիւններու — հայրենաշէն ձեռքերուն մէջ. կ'երթար ան հովանաւորել ցեղին կորովը, տեւականութիւնը, անյաղթելիութիւնը, ոգեկոչելու Վահագններու, Վարազդատներու եւ Սասունցի Դաւիթներու դարերը:

Մեր ընկերները գիտակ էին ասոր եւ դժուարութիւնները աւելի պիտի խթանէին իրենց կամքն ու կորով, անոնք չէին կրնար մեղկութեան եւ անճրկումի ցելսին մէջ թաթխել այդ դրօշը, որ կը ծածանի այսօր Հայ յաղթարագուկ երիտասարդութեան ափերուն մէջ վերամբարծ: Այդ դրօշը, որ հաշտարար լիազօրն է մայր ընութեան անյաղթ բարոյականի եւ մարդկային ֆիզիքա-բարոյական անկումի միջեւ:

Մենք վստահ ենք մեր ընկերներուն վրայ, մեր հաւատքը իրենց հետ է ինչպէս մեր ոյժերուն մեծ մասը:

Երթա՛ք բարով տղա՛ք, յոյսերնիդ պսակուի. Վահանգնի ոգին ձեզ զօրավիզ:

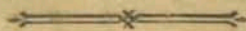
ՎԱՀԱՆ ՉԵՐԱԶ, ՏԻԳՐԱՆ, ԿՈՅԵԱՆ, ՕՆՆԻԿ ԵՍԶՄԱՃԵԱՆ

Երեք սկաուտական մարզիչներ որ Հայաստան զբոսեցան Հ. Մ. Բ. Մ. ի կողմէ, Հայաստանի կրթական նախարարութեան հրահանգին վրայ:

Իրենց չորրորդ ընկերը Եզնիկ Քաջունի, արդէն սկսած էր կազմակերպել սկաուտական շաբաթը Եթեւանի մէջ:

Նկարը առնուած է Պ. Լեւոն Չերազի կողմէ Սեմիրամիս իտալական նաւին վրայ իրենց մեկնումի պահուն:

ԽՈՂԸ ՍԿԱՈՒՏՈՒԿԱՆ ԿԵԱՆՔԻ ՄԷՋ

Սկաուտական կեանքի մէջ պատահած բոլոր անյաջողութեանց՝ պատճառը խմբապետներուն իրենց սկաուտներուն նման չի մտածելէն յառաջ կուգայ: Տղու մը մտածելակերպը և խմբապետի մը մտածելակերպը նոյն չեն կրնար ըլլալ հարկաւ: Ինչ կը մտածէ փոքրիկ սկաուտը: Ինչ որ կրնայ զբօսցնել զինքը, այսինքն խաղերը, մրցումներու, բացօդեայ զբօսանքներու, արկածալի անակնկալներու և մանաւանդ վրանի կեանքը: Այս մասին որքա՞ն քիչ խմբապետներ մտածած են: Առաջին օրերը պէտք չէ բնաւ նորեկ սկաուտին լրջութեամբ և խիստ ոճով սկաուտական դաւանանքին, պարտականութեան գիտակցութեան վրայ խօսիլ, նորեկ ըսկաուտը այս նիւթերը չեն կրնար հետաքրքրել: Ամէն բանէ առաջ պէտք է աշխատիլ որ նորագիրը իր ամբողջ ոգիովը փարած մնայ իր խմբակին: Երբ խաղերով, մրցումներով ժամանակ անցնենք իրենց հետ անոնք պիտի սիրեն սկաուտական կեանքը և միշտ պիտի փափաքին մեզ հետ ըլլալ: Երբ այս աստիճանին կը հասցընենք նորագիրը, առանց իրեն զգացնելու կրնանք այլևս աստիճանաբար ծանրանալ սկա

ուտական դաւանանքին մասին ներկայացնելով անիկա իբր հիմնական օրէնքը մեր խաղերուն կանոնաւորութեան պահպանման, աստիճան մը աւելի բարձրանալով կրնանք մեր դաւանանքը ներկայացնել մեր առօրեայ կեանքին իբր ասպետական կանոն մը: Սկաուտը ասպետական կեանքով հետաքրքրելու համար խուսափինք չոր ու ցամաք տուեալներ ներկայացնելէ, անոնց տանք ասպետական կեանքը ներկայացնող վէպեր:

Ուրեմն կրնանք ըսել թէ ամէն բանէ առաջ սկաուտականութիւնը նոր մարզանք մըն է որ իր մէջ կը պարփակէ տղուն հաճելի բոլոր խաղերը և անակնկալները:

Խմբապետներ և առաջնորդներ, մի մոռնաք թէ խաղը սկաուտական կեանքի մէջ միջոց մըն է ճշմարիտ սկաուտներ հասցնելու համար:

Եւրոպական երկիրներու մէջ կազմուած սկաուտական առաջին խումբերու խմբապետները մեծ սխալներ գործեցին, անոնք կարեւորութիւն չի տուին խաղերու, այսպէսով իրենց խումբերը սկսան ցրուիլ: «Խմբակներու դրութիւնը» անուն գիրքին հրատարակումը գործունէութեան նոր շրջան մը բացաւ յուսահատ խմբապետներուն համար, անոնք իսկոյն որդեգրեցին անոր տուած սկզբունքները, քիչ ա-

տենուան մէջ խումբերը մեծ ճիգով մը կանոնաւոր շրջան մը բոլորել սկսան:

Հայ խմբապետ, հայ առաջնորդ զգուշացիր նոյն սխալները գործելէ, քեզ համար սկաուտական կեանքը խաղերու, զբօսանքներու, անակրնկալներու հոլովում մը միայն պէտք է ըլլայ: Միշտ օգտուեցէք պարագաներէն ձեր փոքրիկ սկաուտներուն բացատրելու համար կարճ և կտրուկ կերպով սկաուտական դաւանանքը: Ոսքէն աւելի գործով բացատրեցէք անոնց ասոնք և միշտ ձեր խօսածներէն բան մը ձգեցէք անոնց խորհրդածելու: Այսպէսով միայն սկաուտականութիւնը վարդապետական չոր ու ցամաք իրականութիւն մ'ըլլալէ կը դադրի: Սկաուտը միշտ ոգևորեալ, խմբակին փարած տրամադիր կ'ըլլայ ամէն տեսակ ծառայութիւն մատուցանելու անոր: Այս ոգևոր կեանքէն օգտուելով կրնայ խմբապետը կամ առաջնորդը պարտականութեան գիտակից, իրենց խմբակին յառաջացման փափաքով և անոնց պատուին նախանձախնդիր սկաուտներ երեւան բերել:

Այս բոլորը կարենալ ընելու համար ամէն բանէ առաջ պէտք է տղու մը պէս մտածել և ճանչնալ տղու մը հոգեբանութիւնը:

Սկաուտական կեանքը արդի հասկացողութեամբ իրապէս ազգային մեծ սքոռ մըն է, պէտք է զգուշանալ խաղերու մէջ պատահած սխալները կրկնելէ:

Որոնք են զգուշանալիք սխալները:

1. Ասպետական ոգիի պակաս
2. Մասնայատուկութեանց զարգացում
3. Անձնական գերակառութիւն

Սկաուտիզմը ասպետական ոգիի վերստացման կը ձգտի: Խաղերու, մարզանքներու պահուն, վրանի տակ, վերջապէս ամէն տեղ ասպետական ոգին պէտք է վառ մնայ սկաուտին մէջ: Մարչական ասպետականութիւն մը պէտք է գոյութիւն ունենայ իր կանոններով, դաւանանքով, նշաններով և միշտ տիրէ խաղի պահերուն: Ասոնց չը գոյութիւնով սկաուտիզմըն ալ գոյութիւն ունենալէ կը դադրի: Ձը մոռնաք այս իրականութիւնը, միայն ասոնցմով մեր գործը կրնայ բարձր մնալ և պահել իր բարեբար դերը:

Երկրորդով պէտք է զգուշանալ մասնաշատուկութեանց մէջ զարգացնել սկաուտները, ասիկա դիւրաւ ձեռք կը բերուի մասնաւոր մարզանքներու «չամփիօնայի» ջնջումով: Երբ մրցումները և խաղերը պէտք եղած ուժգնութիւնը չեղանելու համար ստորաքաժանումներու

կ'ենթարկենք պէտք է ընաւ մոռնանք թէ սկաուտիզմը ամբողջութիւն մըն է: Բոլոր մեծ խաղերու և բոլոր վեցամսեայ կամ տարեկան «չամփիօնայ»ներու կատարումէն վերջ պէտք է մրցորդները դասակարգել զանազան մասնաշատուկութեանց մէջ իրենց յաջողութեանց համեմատ, այլ, պէտք է նկատի առնել ամբողջ մարզանքներուն մէջ իրենց ձեռք բերած յաջողութիւնը: Բնաւ ներելի չէ որ խմբակ մը միայն սքոռի այս կամ այն ճիւղին նուիրուի, զանց առնելով մնացեալները, որոնք նախընտրուած ճիւղերուն չափ օգտակար են: Նորէն կը կրկնենք սկաուտիզմը ամբողջութիւն մըն է, ըսկաուտը այդ ամբողջ ամբողջութիւնով պէտք է զբաղի, իր բոլոր կարողութիւնները պէտք է զարգացնէ կատարեալ սկաուտ մ'ըլլալու համար:

Անձնական գերակառութիւնը ջնջելով մեծապէս նպաստած կ'ըլլանք հաւաքական կեանքով կարենալ ապրելու վարժութեան: Ամէն անձնական ուժ պէտք է ի սպաս դրուի ի շահ խմբակին պատուին: Խմբակը հոս ալ միութիւն ընդունելով նախապէս մրցումները կրնան կատարուիլ խմբակի մը անդամներուն միջեւ առաջնորդին հսկողութեամբ, խմբակին մէջ աւելի օգևորութիւն և հասունութիւն բերելուն պատկով: Բնաւ ներելի չէ տարբեր խմբակներու պատկանող երկու սկաուտներու միջև մրցում մը կատարել տալ: Խմբակի մը մէկ կամ երկու անդամին ճարպիկ, ձեռներէց ըլլալը և ամէն բանի տակէն ելլելու կարող ըլլալը չի կրնար բնաւ խմբակին պատիւը բարձրացնել: Խմբակը իր բոլոր անդամներուն կարողութեամբ կրնայ չափուիլ, ուրեմն միջխմբակային մրցումներուն պէտք է մրցորդ խմբակներուն բոլոր անդամները մասնակցին: Եթէ խաղը չի ներեր որ բոլոր անդամները միասնաբար մրցին, քանի մը ժամանակով կարելի մրցումը կատարել, ամէն խմբակի արդիւնքը գումարել և յետոյ տարբերութեան վրայ յենելով արդիւնքը մէջտեղ բերել: Սկաուտի մը ունեցած ասպետական ոգին չի ներեր որ տարիքով մեծ կամ ֆիզիքական կազմով գերակշիռ մէկը մրցի իրմէ տկար կամ պղտիկ սկաուտի մը հետ:

Խմբակի դրութեան նպատակներէն մին ալ սկաուտը հաւաքական կեանքի վարժեցնելն է: Երբ սկաուտը իր անձնական շահէն գերադասէ ընդհանուրին շահը արդէն կը դառնայ տիպար սկաուտ մը և ասպագայ պատուական քաղաքացի մը, այսպիսի յատկութիւններով օժտուած սկաուտներու խմբակի առաջնորդը կրնայ ինք-

զինքը երջանիկ համարել հայրենիքին պատուական ութը քաղաքացիներ նուիրած ըլլալուն համար: Առաջնորդին դիրքը աւելի ամրացնելու և աւելի կատարելութեան հասցնելու համար ներելի, է նոյն իսկ յանձնարարելի, առաջնորդներու միջեւ անձնական մրցումները քաջալերել: Միջխմբակային մրցումներէ վերջ կարելի է միջխմբային, միջշրջանային մրցումներ ևս հաստատել: Սկսուածական կեանքի մէջ, մարզավայրին կամ խաղաղաշահին մէջ անձերը չեն որ կը ծափահարուին, այլ, խմբակները, խումբերը, շրջանային կազմակերպութիւնները: Այս դրութիւնը քանի որ կը ձգտի հաւաքական կեանքով ապրելու վարժութիւն մը տալու, անմիջապէս որդեգրենք: Առաջին առթիւ թերևս մեր գործը անկարելի թուի, բայց ճիգի շրջանէ մը վերջ Եւրոպայի կազմակերպուած խումբերու նման մենք ևս կ'ընտելանանք անոր:

Այս դրութիւնը գործադրութեան զնելու համար պէտք է որ որոշ կանոններ գոյութիւն ունենան, սկսուածական ձեռնբրցութեան կը ձգուի անոր մանրամասնութիւնները:

ՊԻՄԷՆ ՍԱՀԱՌՃՅԱՆ

ԱՐՄԻՒՆԵՐՈՒՆ ՊԱՇՏՊԱՆՆԵՐԸ

ՍԿԱՌԻՏԱԿԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

Ճիմ իր գիւղին սկսուածական խումբին անդամակցած էր, կարծելով որ առանց զոհութեան և նոյնիսկ շահով մը պիտի կարենար մասնակցիլ ամառնային որսորդութիւններու և պտոյտներու:

Ան չը գործեց իբր սկսուած, բայց օգտագործեց իր սկսուածի հագուստը որոի գողութիւններու մէջ, իր հօրը ընկերակցութեամբ, և կարողացաւ իր հաւաքած դրամովը ամառը ձեռք անցնել հեծելանիւ մը. որուն համար ամէն ոք կ'ըսէր թէ որսի գողութեամբ շահած էր:

Բայց այդ խաբէութիւններուն վերջը շուտ եկաւ:

Քանի մը օր վերջ խմբապետը ժողովի հըրաւիրեց բոլոր սկսուածները.

«Տղաք», բաւ ան, «Այս տարի Արծիւները եկած են իրենց բոյնները շինելու մեր քաղաքին լեռներուն վրայ, տասը տարուան երկայն բացակայութենէ մը վերջ. դուք ամէնքդ ալ գիտէք որ ներկայ ժամանակներս արծիւները այնքան քիչ են որ օրէնքով պէտք է պաշտպանել զանոնք, բայց պէտք է գիտնանք որ բոյնը այնպիսի տեղ մը շինուած է որ շատ դիւրին է ձեռք ձգել անոնց հաւկիթները, և եթէ հաւաքիչները իմանան անոնց բնակարանը,

չուտով պիտի կրնան գողնալ զանոնք :

«Յզամ խնդրանքի մը վրայ ես վստահեցուցի մեր գիւղին բնակիչները» շարունակեց խմբապետը «որ մենք սկառուտներս պիտի պաշտպանենք այժիւնները և անոնց ձագերը մինչև որ անոնք կարողանան ինքզինքնին պաշտպանել, և վստահ եմ որ դուք ամէնքդ ալ պիտի ընէք ձեր ձեռքէն եկածը այս հետաքրքրաշարժ պարտականութեան համար :

«Անշուշտ և նոյնիսկ աւելին պիտի ընենք» բացազանչեցին սկառուտները միաբերան «որովհետեւ գիւղին բնակիչները միշտ բարի եղած են սկառուտներու հանդէպ :

Միայն մէկը հակառակեցաւ այս որոշումին ան ալ ձիմն էր, անոր հոգը չէր ոչ ածիւնները, և ոչ ալ բնակիչները :

«Ես չեմ կրնար ժամերով պառկած պաշտպանելու համար արծիւները» ըսաւ ան :

«Լաւ, բայց դուն կատարելիք բան մը չպիտի ունենաս», աւելցուց սկառուտ մը «միայնքու հեծելանիւովդ հետեւէ մեզի, մենք կրնանք պաշտպանել արծիւները :»

«Եթէ այդքան ապուշ ես այդ քու գիտնալիք բանդ է», ըսաւ ձիմ «քեզ ինչ կը հետաքրքրէ արծիւները, թող անոնք ինքզինքնին հոգան» :

«Բայց ձիմ» յարեց խմբապետը, եթէ դուն քու սկառուտական պարտականութիւնդ չես ուզեր կատարել, ազատ ես կրնաս հեռանալ, և արդէն ես նշմարած եմ որ դուն միայն մեր հացկերոյթներուն սրտանց կը մասնակցիս» :

«Ես չէի ուզեր սկառուտ ըլլալ», պատասխանեց ձիմ «բայց դուք ուզեցիք որ ըլլամ» :
Խմբապետը լայն լայն բացաւ աչքերը :

«Այդ պարագային ձիմ» ըսաւ ան «մենք ու եւ է բարեկամութիւն չեն խնդրեր քեանէ հետացիր» :

Երբ ձիմի հայրը իմացաւ իր տղուն հեռացումը սկառուտական շարքերէն, գոհ երեւոյթով մը խրատեց իր տղան, հետեւելու այնպիսի արհեստի մը, որով կարենար ապրիլ :

Այսպէսով հակառակութիւն մը ինկաւ ձիմի և սկառուտներուն ու անոնց յանձնուած արծիւներուն միջեւ :

Սկառուտները մեկնեցան գիւղէն և հաստատուեցան բոյնէն քիչ մը անդին, իրենց վրաններուն տակ, երբ ձիմ իմացաւ այս, գիշեր մը գաղտագողի գնաց անոնց վրանները և ճագարի թակարդներ զետեղեց դաշտին մէջ, և երբ առտուն դաշտին պահապանը տեսաւ

բռնուած ճագարները սաստեց սկառուտները և պիտի վռնտէր զանոնք եթէ չի վստահեցնէին զինքը թէ լուր չունէին եղածէն :

Ուրիշ անգամ մը ձիմ մեծ խրամատ մը բացաւ վրաններուն մօտ գտնուող ուրիշ ագարակապանի մը պատին տակ վռնտել տալու համար սկառուտները իրենց բանակատեղիէն, սակայն ագարակապանները մեծ վստահութիւն ունէին սկառուտներուն վրայ :

Բայց բաղդը կը ժպտէր ձիմի :

Օր մը ան հանդիպեցաւ մէկու որ խօսք բացաւ իրեն արծիւներուն վրայ. ձիմ կռահելով որ դիմացինը հակիթներու հաւաքիչ մըն էր ըսաւ .

«Արդեօք հաւաքիչ մըն էք» :

Դիմացինը հաստատական նշան մը ըրաւ ու աւելցուց, «չատ պիտի ուզէի ունենալ արծիւներուն ձագերը, ամէն մէկուն փոխարէն սիրով վճարելով երկու guineas :

ձիմի աչքերը փայլեցան, և վայրկեան մը վերջ անոնք համաձայնած էին արդէն :

Էնէ՛, խորհեցաւ ձիմ, պիտի ցուցնեմ այդ խելացի սկառուտներուն ոչինչ կ'արժէ իրենց պաշտպանութիւնը :

Յաջորդ առտու իսկ ձիմ ուշադրութեամբ սկսաւ քննել բանակատեղին, ան տեսաւ թէ տղաքը կը վառէին իրենց լոյսերը երբ մութը կոխէր, և կը հաւաքուէին լոյսին շուրջ զանազան խաղերու համար, ան կամաց մը վար սահեցաւ իր որձէն և գաղտագողի մտաւ վրաններէն մէկուն մէջ ուր կախուած էր սկառուտներուն ժամացոյցը և դայն կէս ժամ ետ ըրաւ :

Իրօք ձիմ ճարպիկ տղայ մըն էր :

Ան տուն վերադարձաւ ու դեռ արեւը չի ծագած ելաւ ու արծիւներուն բոյնին ճամբան բռնեց իր հեծելանիւովը : Դիւրութեամբ մագլցեցաւ ժայռերը, դիտելով սկառուտներուն բանակատեղին որ վաղը տակաւին խոր լուծեան մէջ էր :

Սկառուտները խաբուած կը քնանային :

Յանկարծ մեծ արծիւը թռաւ ձիմի ոտքերուն տակէն, և սկսաւ վրաններուն վրայ թըռչելով կռկռալով, էզը միացաւ իրեն և սկսան պտըտելի ձիմի գլխուն վրայ, վախնալով մօտիկնալու, ձիմ առաւ երկու ձագերը և դրաւ իր մեծ թաշկինակին մէջ ու հեռացաւ իր հեծելանիւովը :

«Անմիտներ», ըսաւ ձիմ «ինքզինքնիդ սկառուտ կը ծախէք բայց միայն ես եմ այս կողմերու սկառուտը» :

Նշանթաշի և Գաբաղէօղեան Որբանոցներու Սկառուները

Բայց այս դէպքը աննշմար չէր անցած, պահապան սկառուտը նշմարած էր դէպքը. և վտանգի նշանը տրուած էր, հինգ վայրկեանի մէջ ամէն ոք պատրաստ էր, և կը տեսնային երկու արծիւները որոնք կը կռուէին ձիմի հետ, որ կը սուրար իր հեծելանիւովը:

Կարճ հրամաններէ վերջ ամէն սկառուտ իր պարտականութեան գլուխն էր, ու խումբեր կը յառաջանային զանազան ուղղութեամբ պաշարելու համար ձիմը:

Ձիմ իր գնացքին հետ կը կռուէր նաև երկու արծիւներուն հետ, որոնք չ'էին ուզեր ձգել իրենց ձագերը, և կրցաւ զարնել անոնցմէ մէկուն բայց միւսը գէշ հարուած մը տուաւ ձիմի աչքին տակ:

Ձիւղէ այդ ժամանակ փոքր սկառուտ մը մօտեցաւ ձիմին և տեսաւ արծիւը որ կը զարնէր անոր երեսին և ձիմ կ'իյնար գետին իր հեծելանիւովը և ձագերով. բայց ճարպիկ տղայ ան շուտով ելաւ և ձգելով ձագերը և հեծելանիւը, իր մորթին ապահովութեանը հախար սկսաւ փախչիլ վար, դէպի մութ գիւղը:

Պատիկ սկառուտը առաւ գիտին ինկած ձագերը և տարաւ զետեղեց իրենց բոյնը, և վերադարձաւ ու բերաւ ձիմի հեծելանիւը ու յանձնեց իրենց խմբապետին:

Փամ մը անցած չէր այս դէպքէն երբ ձիմ սկառուտներուն բանակատեղին եկաւ անձանաչելի վիճակով մը, երեսը ամբողջ արիւնոտած և ուռեցած:

«Տղաք հոս է մեր ձիմը» դոչեց մէկը ու

սկառուտները շրջապատեցին ստահակը, մինչեւ որ խմբապետը եկաւ և հեռացուց զանոնք ձիմէն:

Ձիմ գլուխը բարձրացուց ու մոմոաց. «Մեր է հեծելանիւս»

«Մենք չենք առած քու հեծելանիւնդ» պատասխանեց խմբապետը «ես տեսայ որ դուն շատ բաներ ընելու կարող ես. գտիր տեսնեմ հեծելանիւդ»:

Սկառուտներու խնդուկ մը յաջորդեց այս խօսքերուն, որմէ ձիմ աւելի բարկացած գոչեց. «Մեր է կրսեմ իմ հեծելանիւս»:

Խմբապետը ոտքի ելաւ ու՝

«Եթէ իրօք կ'ուզես, գոյ ծիքիդ տեղը ըսեմ, ան կը գտնուի արծիւներու բոյնին պաշտպանին պալատան մէջ, և իշխանը ինքը պահած է անոր բանային»:

«Գողեր» պոռաց ձիմ:

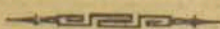
«Կարելի է» ըսաւ քաղցրութեամբ խմբապետը, բայց ինչ որ ըլլայ կարծեմ այլևս իրարու հետ գործ չ'ունինք:

Ամբողջ ամառը ձիմ քաջութիւնը չ'ունեցաւ երթալ իր հեծելանիւը ուզելու, և երբ վերջապէս գնաց, ան ստացաւ այնպիսի խրատներ որ զինքը աւելի լաւ վիճակի մը բերին:

Այդ ժամանակէն սկսեալ ձիմ հասկցաւ որ սկառուտ ըլլալուն մէջ շատ մը առաւելութիւններ կան, և ուզեց մասնակցիլ իր առաջուան խումբին:

Թարգմ.

ԱՆՑԵԱԼ ՅՈՒՇԵՐԷՍ

ՀԱՅ ՍԿԱՌՆԵՐՈՒՆ

Մանկական ու պատանեկական խելացի չարութիւններ, հնարքներ կան, որոնք առինքնող ըլլալէն զատ որոշ արժէք կը ներկայացընեն, այդ պարագային այլեւս գործը չի գիտուիր իր չար կողմովը, այլ հոն կը փնտռուի այն իմաստութիւնը՝ որ զայն արտադրեց:

Կեանքի հաճելի կողմերէն մին է ասիկայ, ու այդ յատկութիւնը փնտռուածներէն է պատանեբուն քով:

Մուշը հայ կեանքին մէջ այն միակ միջավայրն էր, ուր երկար անցեալէ սկսած կեանքը պէտք էր անցնէր խմբական - կազմակերպական դրութեան մէջ, որովհետեւ հայ եւ թուրք մանկական խումբերու կռիւները անպակաս էին Վշտ:

Այսպէս էր անցեր անյիշատակ տարիներէ հետեւ կեանքը, այսպէս պատմեցին մեծ հայրս ու հայրս, ու այդպէս ապրեցայ ես իսկ:

Գարունը երբ կը բացուէր, Մշոյ քաղաքէն 20 մէթր հեռաւորութեամբ Մոկունք անուն զատ հայաբնակ գիւղին սեպհական եղող ու իր պատճառով անհամար կռիւներ տեղի ունեցող նշանաւոր մարգագետինը, Մոկաց չայիր, ամէն կիրակի կուռախնձորն էր խումբերուն, որոնք փոխնիփոխ, յաղթականի իրաւունքով կը տիրանային անոր, ուր կը խաղային մինչեւ երեկոյ, ուրկէ կը դառնային յոգնած, պարտասած բայց յաղթական:

Այդ տարին, կիրակիներէն մին, մեր խումբը թէև ուժով իր ընկերներուն շատուորութեամբը, սակայն թշնամի խումբը մեզմէ աւելի շուտ գնացած ու տիրացած էր չայիրին, և կը խաղար արդէն իբր սեփականատէր. կռիւով ու ծեծով, երկու կողմն ալ քանի մը վիրաւորներ տալով վճատած էր չայիրէն ու ինքը տիրացած անոր, կը վայելէր այդ տարածութիւնը յաղթականի հպարտութեամբ:

Յաջորդ կիրակին, խումբին անդամներէն մեծ մասը Առաքելոց վանքը ուխտի էին գնացեր, փոքրամասնութիւն մը միայն մնացած էինք և բնաւ ալ դիտաւորութիւն չունէինք Մոկաց չայիրը երթալու, մինչդեռ նախորդ կիրակին վճատուող թշնամիին խումբը ստուար ոյժերով քնացած ու չայիրը կը խաղայ եղեր, որմէ մենք տեղեկութիւն չունէինք:

Ընկերներէն մին առաջարկեց չայիրը երթալ, չկրցինք մերժել ու գնացինք:

Երբ բաւական մտեցանք տեսանք որ թշնամին արդէն գրաւած է տարածութիւնը. անոնք ալ մեզ տեսան և սկսան հրաւիրել զմեզ որպէս զի երթանք ու դիրենք դուրս հանենք:

Շատ վատ էր մեր դրութիւնը, թշնամին նախայարձակ ըլլալու իրաւունք չունէր, որովհետեւ կռիւը չայիրին վրայ էր որ տեղի կուենար, չայիրէն դուրս կռիւը կը դադրէր, իսկ մենք՝ չայիրէն հեռու էինք:

Կռիւը չէր որ մեզ վախ կը պատճառէր, ինչ կ'ըլլար, շատ շատ 5—10 հատ գլուխ ու թեւ պիտի կտորէր, այդ ոչինչ, մեզ կասեցնող կէտ մը սա էր որ անոնք մեր կրկինէն իսկ աւելի էին, ու երբ մենք յարձակէինք իրենց վրայ չպիտի կարողանայինք յաղթել, պիտի պարտուէինք ու անբողջ աշխարհի մէջ խաղք ու խայտառակ պիտի ըլլայինք:

Ահա թէ ինչն էր զմեզ կեցնողը:

Յո գառնալը վախի եւ վատութեան նշան էր, առաջ երթալը անխուսաբելիօրէն պարտութեան դիմել է. շուարեցանք մնացինք:

Մեղքոնը կը թելադրէր յարձակիլ, ինչ կ'ուզէ թող ըլլայ, ես կը մտածէի, ուրիշներ ուրիշ բաներ կ'ըսէին:

Արտաշ անուն սքանչելի ընկեր մը ունէինք, անվախ, կրակի մէջ մտնող աղայ մը:

Արտաշը առաջ եկաւ և խնդրեց որ այդ մէկ անգամը խմբապետութիւնը իրեն տանք:

Տուինք:

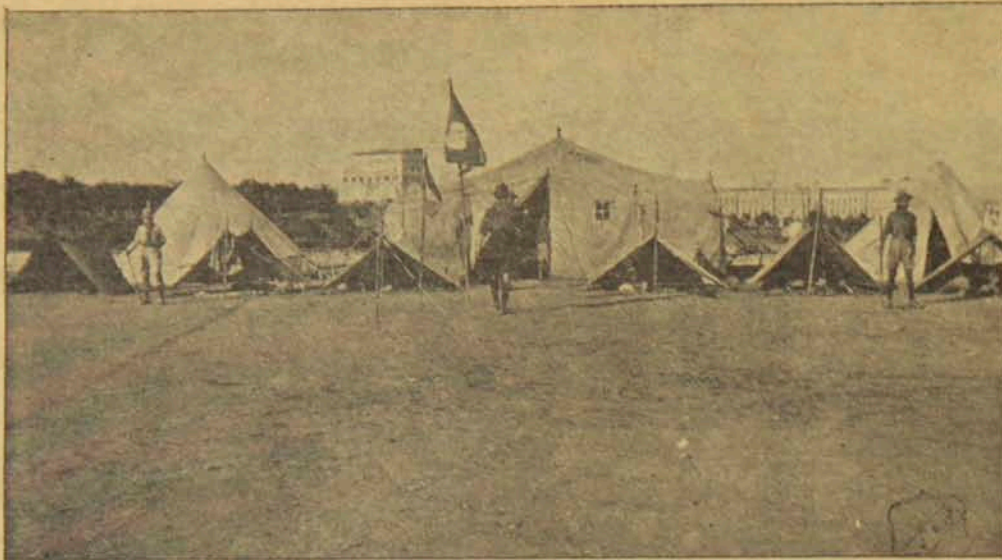
Անմիջապէս հրամայեց մեզ որ եղած տեղերնիս նստինք:

Նստեցանք. թշնամին տեսաւ մեր նստիլը, շատ աւելի սկսաւ յանձնապաստանանալ ու պոռոտ հրակէրներ ուղղել մեզ:

Կը պուռային ու կը ծաղրէին, կը ծաղրէէն ու կը խաղային:

Թշնամին անզօրութեան դատապարտել և անոր աչքին առջեւ վայելել կեանքը, դիտէ՞ք թէ ինչ ահաւոր հարուած է դիմացինին:

Հայտնութիւնը, միջանկեալ ըսեմ, այս օրերս ճիշտ այդ կեանքին սեմին վրայ կը գտնուի, մօտ է այն օրը երբ մեր դարաւոր թշնամիին բերանը գայլ պիտի դրուի, անոր օձի ակունները պիտի քաշուին, անոր ոճրագործ ձեռքերը պիտի շղթայուին, պիտի անզօրանայ այն, իսկ մենք հայերս կեանքը պիտի ապրինք, ստեղծագործ, յոյսի ու սիրոյ կեանքը անոր աչքերուն առջեւ, ուր հայ սկաւառը պիտի բերէ իր նուիր:

Հ. Մ. Ը. Մ. Բերա-Շիշիի Մասնաճիւղի սկաուտներու Բանկալթիի Գերնդմանատան մէջ բանակումը :

բումին բաժինը, զոր ես պիտի տեսնեմ իմ աչքերովս, որուն երբեք չեմ տարակուսիր :

Ո՛ հրաշք, փա՛ռք քեզ :

Ամօթներէս ու կատաղութենէն ինքզինքնիս կուտէինք, կ'ուզէինք պոռթկալ, կ'ուզէինք հետեւիլ Մելքոնի թելադրանքներուն բայց Արտաշը կ'արգիլէր. — Ո՛չ մէկ շարժում — կը հրամայէր ու մենք ճարահատ կը հնազանդէինք օրուան խմբապետն էր ի՛նչ կրնայինք ըսել :

Թշնամին գինովցած մեր անշարժութենէն, զոր վախ կը կարծէին, իր բովանդակ ոյժը դժբաժնի խաղին մէջ, կը վազէին ու կը ցատկէին ու կը ծաղրէին :

Արտաշը երբ զգաց որ դիմացիները խաղով արդէն ոյժասպառ եղան, յանկարծ :

Ոտքի՛ պռուաց :

Կանգնեցանք :

— Ետ դառնալ չկա՛յ, կը յարձակինք ու կը գրաւենք չայիրը, ձեր հարուածները նպատակի՛ն, աւելորդ ո՛չ մէկ հարուած :

— Առա՛ջ... :

Վազեցինք ու յարձակեցանք :

Թշնամի խումբը ուժասպառ էր և տեղի տուաւ ու մենք, այսպէս, Արտաշի սաղմագիտութեամբ պզտիկ համբերութիւնով մը մեր երկուքը կէս անգամը եղող խումբը յաղթեցինք ու գրաւեցինք չայիրը, որմէ հեռացաւ թշնամի խումբը արտում ու յաղթահար :

Մէկ բան եւս յիշեմ այդ օրուան Արտաշի զգացումներէն, ան արգիլեց մեզի ոեւէ ծաղրանքի խօսք ուղղել հեռացող խումբին, ասիկա

արդէն Արտաշին հոգիին վեհութեան գրաւական մըն էր :

Ու մտածել որ քանի՛ Արտաշներ, Մելքոններ կերաւ մեզմէ մեր դարաւ որ թշնամին, մը մտածել գալարուիլ ու չխենդնալ իսկապէս մեծ ինքնազսպում է : Համբո՛յր ձեր յիշատակին, հոգիիս ընկերներ :

ՍԻՍՅԱ ՆԱԼԲԱՆԳԵԱՆ

ԲԷՅՄՕՆ ԲՈՒՈՆԳԱՐԷ

Դոյս քանկագին օժանդակներն կ'ազգային պաշտպանութեան, միեւնոյն անն զոյս ճըշմարիտ դաստիարակիչներն կ'հանրային կարծիքին : Երկրին միշտ յիշեցուցիք անցնալի դասերը, եղերական յուսալուսնէն եւ բարոյական վիստրեկէն եւ քաջանով վստահութեան եւ յոյսի առաջնորդեցիք զայն : Դոյս անոր պիտի սաք կամքի եւ կորովի օրինակը եւ ծրագիրներու յարստեւորին :

ԳՕՄԱՆՏԱՆ ԲԷՅՆԱԼ

Պատկույ Լեզեոնի Հրամանատար եւ Ծօր թր Վօր Հեռու պատգամը :

Ձեր յառաջապահներուն պիտի ազատութեան եւ արդարութեան պաշտպանութիւնը ունեցիք :

Այդ խոր հաւատով եւ որ մեծ պատերազմին մարտիկները զոհուեցաւ հայրենիքին անկախութեան համար :

Անոնց օրինակը թող ձեզ ներշնչէ :

. . . եւ աւելի գեղեցիկ նշանակ մը ու նշանաբան մը չե՞ր կրնար դնել Հայ Ռդիմպիական Միութիւնը՝ իր սկառւսի դրօշակին ու գօտիին վրայ:

Մօտեցե՛ք ու խո՛ր դիտեցե՛ք. —

Կլոր Երջածակի մը մէջ՝ սլացիկ, ալեփարբամ, բայց միտ առոյգ բարձրութիւնը՝ Արարատ լեռը, արեւու շողերովն օձուն. ահա նշանակը, հարազատ հայեցի եւ սիեզերական:

Արարատին վրայ՝ ծիածանուած է երկու բառ, — «*Բարձրացի՛ր, բարձրացո՛ւր*», — երկու բառ, այո՛, բայց երկու ոսկի կանոն. ե՛ւ անհասի, ե՛ւ ազգի, ե՛ւ մարդկութեան ուղղուած երկու վսեմ հարոզ, հանգանակ կամ կրօնք մը:

— *Բարձրացի՛ր, Բարձրացո՛ւր:*

Հայուն ազգային ոգին է որ կ'իստի անոր մէջ: Հայ համամարդկային այլասէր, ոչ ետասէր ոգին:

Հոն բուրանական ըմբռնումը կ'պակսի բարեբախտաբար: Ընդհակառակն կը բարձրանայ ինքր ու կը բարձրացնէ ուրիշը: Կը բարձրանայ՝ որպէսզի կարենայ բարձրացրել ընկերը: Կ'ազնւանայ՝ ազնւացնել կրնալու համար:

Փոխադարձ եւ մանկավարժական կրթութեան գեղեցկագոյն սկզբունքն է խստցեւ այդ երկբառին մէջ:

Պատի՛ւ Հայ Մարմնակրթական Միութեան՝ իր այդ շինիչ նշանաբանին եւ հայեցի նշանակին համար:

— Մասիս-Արարատի ազատ կոթողին պէս՝ բարձրացի՛ր, բարձրացո՛ւր . . . :

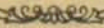
Անհասի, ընտանիքի, ազգի եւ մարդկութեան փրկութեան հմայեկն ունի այդ խօսքը, «Սիրեսցես զընկեր քո»-էն աւելի ասուածային, աւելի վսեմ, աւելի՛ սքանաբանական. —

— ԲԱՐՉՐԱՅԻՐ, ԲԱՐՉՐԱՅՈՒՐ . . . :

ՍԿՈՒՑԱԿԱՆ ԽԱՂԵՐ

ՍՔՕՔԻՆՔ (ՀԵՏԱԽՈՒՉՈՒՅՈՒՅԻՒՆ) ԽԱՂԵՐԸ

Որոշուած տեղ մը առանց տեսնուելու, առանց իր գալուստը իմացնելու, առանց իր ներկայութիւնը զգացնելու, հասնելու արուեստն է: Ահա՛ փառաւոր մարզանք մը որ կը ձգտի ճշմարիտ սկառուէ մը պահանջուած բոլոր յատկութիւններով օժտել պատանին, ճկունութիւն, զգայարան քներու սրութիւն, կանխատեսութիւն, ճարպիկութիւն, համբերութիւն: Տղոց ձեռներէցութեան ոգիին վրայ բնաւ պէտք չէ բռնանալ, պէտք է ազատ թողուին որ իրենք իսկ կազմեն զայն ասոր համար պէտք է նախապատուութիւն տալ խմբակ խմբակի դէմ կատարուող խաղերուն:

ՍԿԱՌԻՏԸ ՍԿԱՌԻՏԻ ԴԵՄ

Խաղավայրը անտառոտ և լեռնոտ տեղ մը կ'որոշուի: Ամբողջ խումբը իր տեղէն պէտք է տեսնէ խաղավայրին ժայրերը, իրար գերի բռնելու ձգտող երկու հակառակորդներու մեկնումը և անոնց յաջորդական շարժումները կարելի եղածին չափ: Երկու հակառակորդները միշտ կը ջանան օգտուիլ հողին բոլոր ծալքերէն ինքզինքնին հակառակորդին չի ցուցնելու համար, կ'առաջանան հողին վրայէն սողոսկելով, և կամ կծկտած կը վազեն եթէ հողին դիրքը ներէ, վերջապէս խիստ զգուշութեամբ կ'առաջանան: Անոնցմէ առաջին անգամ հակառակորդը տեսնողը կը պոռայ «գերի», գերի սկառուտը իր վզկապը կուտայ ի նշան գերութեան: Խաղը աւելի դժուարացնելու համար կարելի է սկառուտները աւելի իրարու քով հասնիլը պայման դնել առանց զիրար տեսնելու, նոյն իսկ մեծ քարի մը երկու քովը մնալ առանց իրար տեսնելու: Երբ իրարու շատ մօտէն բռնուի անոնցմէ մին, առաջին տեսնողը կրնայ գնդակով մը գերի բռնել

կամ բոլորովին մօտ եղած ըլլալով յանկարծակի գլխարկը զլխէն առնել: Խաղին բոլոր տեւողութեանը պահուն հաշտարար մը կը հսկէ խաղին:

ՄԵԿՈՒՍԱՅԱՄ ՍԿԱՌԻՏԸ ԳԵՐԻ ԲՈՒՆԵԼ:

Սկառուտ մը մինակ կը պահուըտի պուրակի մը մէջ, որուն մէջէն անկարելի է դուրս ելլել առանց տեսնելու: Խմբակ մը կ'աշխատի անիկա գերի բռնելու, պէտք է պահուտած ըսկառուտը գերի բռնել և խմբապետին առաջնորդել որոշեալ միջոցի մը մէջ: Երջ սպատուած սկառուտը կրնայ ի հարկին գործածել իրեն տրուած տասներկու գնդակները, ամէն գնդակ որ հակառակորդ սկառուտի մը կը հանդիպի, կը չեղէ քացուի խաղէն: Ամէն չեղոքացուած սկառուտ կու տայ իր վզնոցը, եթէ իրմէ վզնոց չի պահանջուի չեղոքացուած չի սեպուեր: Մինակ սկառուտը, պէտք է աշխատի ամէն բանէ առաջ չեղոքացնել իր հակառակորդները: Իսկ խմբակն ալ պէտք է աշխատի շղթայի մէջ առնել մինակ սկառուտը, այս շղթան սկիզբը մեծ շինելով կարելի է աստիճանաբար պզտիկցնելով սկառուտը գերի բռնել: Կարելի է շղթայի գիրքը փոխելով գերի սկառուտը պուրակէն դուրս հանել առանց զգացնելու, մերթ կօտուով, մերթ առիթ տալով փախչելու: Գերի բռնուած ըսկառուտը կրնայ փախչիլ, պաշտպանել ինքզինքը, բայց թշնամին կրնայ նոյն իսկ կապել զինքը: Երբ խմբակը չի կրնայ որոշեալ ժամուն խմբատեղին առաջնորդել գերի սկառուտը խակը կորսնցնէ և միւսը կը շահի: Մինակ սկառուտը չի կրնար իր նետած գնտակները կրկին գործածել:

ԽՄԲԱԿԸ ԽՄԲԱԿԻ ԴԵՄ

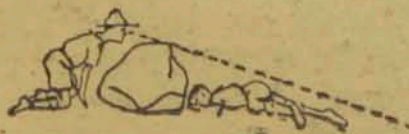
Երկու հակառակորդ խմբակներ բաւական ատեն որ և է ուղղութեամբ յառաջանալէ վերջ իրենց ուղղութիւնը կ'առնեն շատ որոշ և տեղ մը, ինչպէս՝ դէպի բլրակ մը, ծառ մը, հիւղակ

մը: Պէտք է չեզոքացնել հակառակորդ խմբակը նոյն որոշուած տեղը հասնելէ առաջ: Խմբակին անդամները միշտ իրարու հետ յարաբերութեան մէջ գտնուելը կարելի դիրքի մը մէջ պէտք է ըլլան և միւս կողմէ իրենց ներկայութիւնը հակառակորդին պէտք չէ զգացնեն: Հակառակորդին ամէն շարժումները պէտք է խմբակին առաջնորդին հաղորդել, քանի որ միայն խմբակին առաջնորդը իրաւունք ունի ամբողջ հակառակորդ խմբակը գերի բռնելու: Այս հաղորդակցութիւնները կը կատարուին առանց շշուկի նշաններով դրօշակներով: Խմբակին առաջնորդը գաղտագողի կը ջանայ մօտենայ հակառակորդ խմբակին քով, երբ լաւ մը տեսնել սկսի դանոնք, բոլոր ուժովը «գերի» կը պոռայ ու կը սուլէ, դրօշակը խաղցնել կ'սկսի. հակառակորդ խմբակը կը յանձնուի ամիջապէս: Նոյնը կրնան ընել սկառուներն ալ բայց բոլոր արդիւնքը պէտք է հաղորդել առաջնորդին և բոլոր սկառուներուն: Խմբակ մը գերի ինկած կը սեպուի երբ առաջնորդը արդէն գերի է: Ամէն պարագայի մէջ պէտք է աշխատիլ թշնամին դարանակալ վիճակի մէջ բռնել, անշարժութեան դատապարտուած դիւրաւ գերի կարելի է բռնել:

Նոյն խաղը կարելի է խումբերու միջեւ կատարել:

Դ Ա Ր Ա Ն Ա Խ Ա Ղ

Նախընտրելի է ծառաշատ և բլրային տեղեր խաղայ այս խաղը: Խմբակները խմբակ մը կը դրկրէ նախապէս, որոնք պէտք է յանկարծակի բերելով խումբը գերի բռնեն: Խումբին յառաջանալիք ճամբան արդէն ծանօթ պէտք է ըլլայ դարանակալ սպասող խմբակին: Քիչ յետոյ խումբը կ'սկսի յառաջանալ որոշեալ ճամբայէն

Խումբը բոլոր կանխատեսութեամբ կ'սկսի զանազան ձեւեր առնել ինչ որ խմբապետին ճարտարութենէն կախուած է, յառաջապահ կողմնապահ և յետնապահ սկառուներով խումբը կը պաշտպանէ: Երբ դարան լարող խմբակը նըշմարուի յառաջապահներէն, ինքն է որ գերի կ'իյնայ: Իսկ ընդհակառակը երբ խումբը խմբա-

կին կողմէ շրջապատուի գերի ինկած կը սեպուի: Դարան լարող խմբակը կրնայ ամէն խարդախութիւն գործածել, կեղծ սկառուներ ցուցնել, կամ իր սկառուներէն մին շարքերուն ցուցնելով խումբը շփոթեցնել և այլն:

Այս խաղը կրնայ խաղացուիլ երկու խումբերու միջեւ:

(«Jeu d'Éclaireurs»-ին)

ԿԵՆՊԱՆԻ ԲՆՈՒԹԻՒՆ

ՄՈՂԷՍՆԵՐՈՒՆ ՀՍԿԱՆԵՐԸ

Ա.

Միեւնոյն ընտանիքի պատկանող կենդանիներ են մողէսը և կոկորդիլոսը, նոյն արտաքին ձեւով: Եւ սակայն երկուքին մէջ հասակի ո՛րքան տարբերութիւն: Մինչդեռ մին կը բնակի բարեխառն երկիրներ, զոր բնութիւնը յատկացուցած է կարծեմ մասնաւորապէս պզտիկ և չափաւոր բնակիչներու, միւսը կը գտնուի հասարակածի մօտերը, բնութեան հրաշալի և միեւնոյն ժամանակ սարսափելի տեղծագործութեանց այդ գօտիին մէջ: Ափրիկէի մէջ կը բնակի կոկորդիլոսը, Ասիոյ մէջ Գաւիալը, իսկ Ամերիկայի մէջ Ալիգատորը: Երեքն ալ համասեռ, և իրարու չափազանց նմանող — հսկայ մողէսներ:

Առաջին տեսակը. որ կը վխտայ Ափրիկէի և Ասիոյ գետերու մէջ՝ միջին հաշուով 6-8 մ. երկարութիւն ունի: Բնութիւնը զայն օժտած է այնպիսի յատկութիւններով, որ զինքը վայրագ և վտանգաւոր կ'ընեն, և այդ պատճառաւ անտեղի չեն իր յառաջ բերած սարսափները, ժողովրդեան մէջ: Պատճառն այն է որ, այս հրէշին ախորձակը շատ սուր է, և անիկա չըկարենալով գոհանալ գետերու և լճերու մէջ գտած իր սովորական սնունդէն, զոր կը կազմեն ձուկերը, գորտերը, կրեաները, յաճախ իւր աչքերը կ'ուզղէ աւելի պարարտ որսերու:

Օրուան տաք մէկ միջոցին, կոկորդիլոսը իրեն համար դաշտերու մօտ ծածկուած տեղ մը կ'ընտրէ, և դարանի մտած հոն՝ կը սպասէ համբերութեամբ: Տիրող ջերմութենէն անհանգիստ ու ծարաւէն նեղուած՝ խոյր, եզներ միամտաբար կուգան ջրերու ափին զովանալու: Ամէն բան հանդարտ է և լուռ: Բերանին կը մօտեցնեն խմելու համար, բայց յանկարծ այդ

Կոկորդիլոսը գետերէ՛ անցնող նաւերու մէջէն դուրս ելած ոտքերու կամ ձեռքերու վրայ կը յարձակին...

անշարժութիւնը կը խանգարուի: Ջրոյ տակէն երեւան կու գայ անշնորհ գլուխ մը, սուր ատամներ կը բռնեն անասնոյն սրունքներէն ու զինքը անդիմադրելի կերպով կը քաշեն դէպի գետը: Կոկորդիլոսն է այդ, որ ջրոյ մէջ շարժելու իր բացառիկ ճարպիկութեամբ՝ բոլորովին աննկատելի կերպով մօտեցած է իր տարաբախտ զոհին եւ յափշտակած զայն: Խորամանկութիւնն հասած է իր նպատակին:

Բայց կոկորդիլոսէն աւելի նրբամիտ են տեղւոյն շները: Լաւ գիտնալով իրենց թշնամիին նենգամտութիւնը, երբ ասոնք ջուրի եզերքը ուզեն երթալ՝ նախ կը սկսին հաջել զայն ո եւ է տեղ մը հրաւիրելու համար, որսի մը յոյս տալով անոր ու յետոյ կը վազեն քանի մը տասնեակ քայլ հեռու՝ ապահովութեամբ իրենց ծարաւը յագեցնելու համար:

Որսը բռնելուն պէս՝ կը թուի թէ կոկորդիլոսը իսկոյն չի ճաշակեր զայն: Որովհետեւ իր ակունները թէեւ սուր և հատու, անյարմար են դիւրութեամբ պատռելու և ծամելու, այդ հրէջը զայն կը փոխադրէ իրեն յատուկ խորոշի մը մէջ, ուր անարգել և երկար ժամանակ կրնայ զբաղիլ զայն վերածելու մանր կտորներու: Ատեն մը միսը այնտեղ մնալէ յետոյ կը կակղի, որով կոկորդիլոսը կրնայ առանց նեղութեան պատառ առ պատառ կլլել զայն: Խափշիկները, որոնք կը վկայեն ասիկա, երբեմն անոր ճաշակին կը վերագրեն օթեկ միսը թարմէն նախնարելը:

Կոկորդիլոսներու անունդին յատկացուած այդ խորշին մէջ, յաճախ մարդ արարածն ալ պատիւը կ'ունենայ հիւր ընդունուելու: Ջրաբնակ հսկաները իրենց անօթութեանը պահուն՝ յանկարծակի կը բերեն երբեմն քնացող անձեր և անխոհեմաբար ջուր խմող ձկնորսներ: Եթէ որսը իրենցմէ խուսափի պահ մը և դէպի ցամաք դիմէ՝ այն ժամանակ անվարան՝ ջրէն դուրս ելլելով կը հալածէ զայն: Ծատ դժուար է մարդու համար անոնց երախէն ազատիլ, թէև, կ'ըսեն, շատ դարձուածքներու և զիկզակ ուղղութեան մը հետեւելով անկարելի չէ այդ: Կոկորդիլոսը, իբր թէ, չի կրնար կողմնակի շարժումներն արագութեամբ կատարել:

Երբեմն այդ գազաններու համարձակութիւնը կը հասնի այն աստիճանի որ, ոչ միայն փոքր նաւակներն զոր կրնան պոչի մէկ զօրաւոր հարուածով շրջել, այլ մինչև իսկ մեծ նաւերէն կը յափշտակեն՝ ուղեւորներ որ անզգուշութեամբ թե մը կամ ոտք մը դուրս երկարած են:

Հնդկաստանի և Գոնկոյի բնակիչները, այդ յնասակար բռնաւորներէն նեղուած, գետերու մէջ, եզերքին մօտ քառակուսի մաս մը գերաններով կը շրջապատեն: Այդ տեղ միայն մէկ ազատ մուտք կայ, որ ափին կողմն է, և ուրկէ կիներ կու գան ջուր հանելու, իրենց առօրեայ պէտքերու համար: Անվտանգ կարծուած այդ տեղն ալ սակայն, կոկորդիլոսները կը յաջողին ցամաքի ցամաքով մտնել և պահուիտիլ: Երբ ե-

Գեղորդիլոսը եղներու և գոմէշներու վրայ կը յարձակի երբ շատ անօթի է...

րեւայ կրն մը կամ տղայ մը, դոյլ մը ձեռքը՝ խորամանկ կենդանին անխնայ կը յարձակին վրան:

Բարեբախտութիւն մըն է սակայն, որ կոկորդիլոսը հետզհետէ կը քաշուի բնակչութեան բազմացած և քաղաքակրթութեան յառաջացած տեղերէ: Այսպէս՝ հիւսիսային Եգիպտոս կ'ազատուի արդէն այդ ճշմարիտ պատուհասէն: Ասոր հակառակ կիսավայրենի երկիրներու գետերը իրական բանակներով կը լեցուին:

ԳԱԻՒԱԼ ԵՒ ԿԱՅՄԱՆ Հարաւային Ամերիկայի մէջ կոկորդիլոսներու տեղ կը վխտան կայմաններու բազմութիւն մը, որոնք Ալի գետոր ալ կ'անուանուին: Լճեր, գետեր, ճախտախուտներ, ամէնքն ալ լեցուած են աներևակայելի քանակութեամբ, այնպէս որ, յաճախ նաւարկութեան իսկ արգելք հանդիսացած են: Կայմանի վայրագութիւնը համահաւասար է իր Ափրիկէցի ընտանեկցին, բայց հսկայ ժողէսներու խմբին պատկանող երրորդ ներկայացուցիչը, Գաւիալը, կը թուի անվնաս ըլլալ: Գանգէսի նուիրական ջրերու մէջ միայն կ'ապրի ան, ուր արժանացած է տգէտ ժողովրդեան պաշտամունքին, ինչպէս ժամանակակոկորդիլոսը՝ հին Եգիպտացիներուն:

Ալիգատորը ջրային կեանքէ աւելի՝ ցամաքայինը կը սիրէ: Եւ երբ, անհաստատ տարրին մէջ իր սնունդը բաւականաչափ գտնէ՝ անմիջապէս հաստատուն հողի վրայ կը բարձրանայ: Կարելի է տեսնել կայմաններու մեծ խմբեր աւազներու վրայ ծուլօրէն երկարած, արեւուն ջերմութիւնը վայելելով: Բնաւորութեամբ ան վատ է և մեղկ, իր ամբողջ ժամանակը կ'անցընէ իր կզակները լայնօրէն բացած՝ սպասելով որ միջատներ գան անոնց մէջն իյնալու: Եւ երբ անոնցմէ գոհացուցիչ քանակութեամբ հաւաքուին, կը գոցէ երախը և կը կլլէ որսերը: Թէև մարդոցմէ կը խուսափի և վատաբար կը փախչի բայց անօթութենէ ստիպուած ատեն չի վարանիր իր մարմնոյն սաստիկ զօրութիւնն ի գործ դնել: Մինչեւ անգամ, գետերու մէջ ձուկ չը գտած պահուն, կը յարձակի դաշտագետիները արածուող կենդանիներու վրայ և կը յոշոտէ զանոնք: Այս որորդութեան ատեն կայմանները խոնձութիւն կ'ունենան՝ գիշերային մթութենէն օգտուելու, թէև ուրիշ զէնք մըն ալ ունին, բնութենէ ստացած: Ասիկա իրենց արտաքինն է, զոր կենդանիները դիւրաւ փայտէ փտած գերաններու հետ կը շփոթեն: Մեր ալիգատորները, որոնց մարմնոյն վրայ անկա-

նոն ուսոյցներ և կանանչադոյն մամուրներ կը բուսնին, շատ չեն զանազանուիր գետնէն և կանանչութենէն: Այս պատճառաւ ծերերը շատ աւելի վտանգաւոր են և մանաւանդ որ, ձուկ որսալ չկարենալնուն՝ ստիպուած են կենդանիներու միտով մնանիլ:

(Նարուճակեի)

Լ. ՍԱՐՈՒԽՍՆ

ՍԿԱՌԻՏՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ ՀԵՌՈՎՐԻ ՆՇՈՆՆԵՐ
(ՄՕՈՒՍԻ ԱՅԲՈՒԲԷՆ)

Ա	. —
Բ	— . . . x
Գ	— . — . . o
Դ	—
Ե	• .
Զ	— — . .
Է	• .
Ը	. . — . .
Թ	—
Ճ	. — — —
Ի	. .
Լ	. — . .
Վ	— . —
Ս	— — . — —
Կ	— — .
Հ
Ձ	— . . . —
Ղ	— . . —
Ճ	— . — — —
Մ	— —
Յ
Ն	— .
Շ	— — — — —
Ո	— — — —
Չ	— — . . —
Պ	. — — — .
Ջ	— — — — —
Բ	. — . . —
Ս
Վ	. . . —
Տ	—
Բ	. — . . —
Ծ	— . . . —

Ի	. . —
x Փ	—
Ք	— . — . . o
Օ	— — — — 0
Ֆ	. . — .
ԵԻ	. . — —
ՈԻ	. — —
.
,	. — . — . . —
:	— — — — . . .
?	. . — — . .
Սկիզբ	— . — . —
Վերջ	. —
Սխալ
1	. — — — —
2	. . — — — —
3	. . . — — —
4 —
5
6	—
7	— —
8	— — — — . .
9	— — — — — .
0	— — — — —

ՍԿԱՌԻՏԱԿԱՆ ՍՈՒԼԻԶԻ ՆՇՈՆՆԵՐ

Հաւաքում
Տարածուիլ	— — — — —
Վտանգ	. — . . — . —
Խմբապետներ	— — — .
Փոխ խմբապետներ	. — . . — . —
Առաջնորդներ —
* Զարթնում	—
* Վրաններու տակ (Քունի պատրաստութիւն)	— —
* Լոյսը մարէ՛	— — —
(Քունի սուլիլ)	
Ուշադրութիւն	—
Պատրաստ	.
Բայլ առաջ օ՛ն	. — .
Խուճք կա՛ց	— .

ԾԱՆՈԹ. — Աստղանիշ կրողները փոյ չգրուած պարագային միայն սույիչ գործածել:

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՍԿԱՌԻՏԱԿԱՆ ՏՈՂԱՆՑՔ

20 Յունիս 1920 Քաղաքի մարզարանին մէջ

Սոյն տողանցքը, որու մասին ընդարձակօրէն գրեցին տեղական հայ և օտար թերթեր և վերջէն սինեմայով ցոյց տրուեցաւ հասարակութեան իրապէս փառքի և կենսունակութեան ապացոյցի օր մը եղաւ մեզ հայերու և համար մասնաւորապէս:

Նոյն օր, անխտիր ամէն հայու սիրտը հպարտ յուզումով մը և աչքերը ուրախութեան արցունքով լեցուեցաւ:

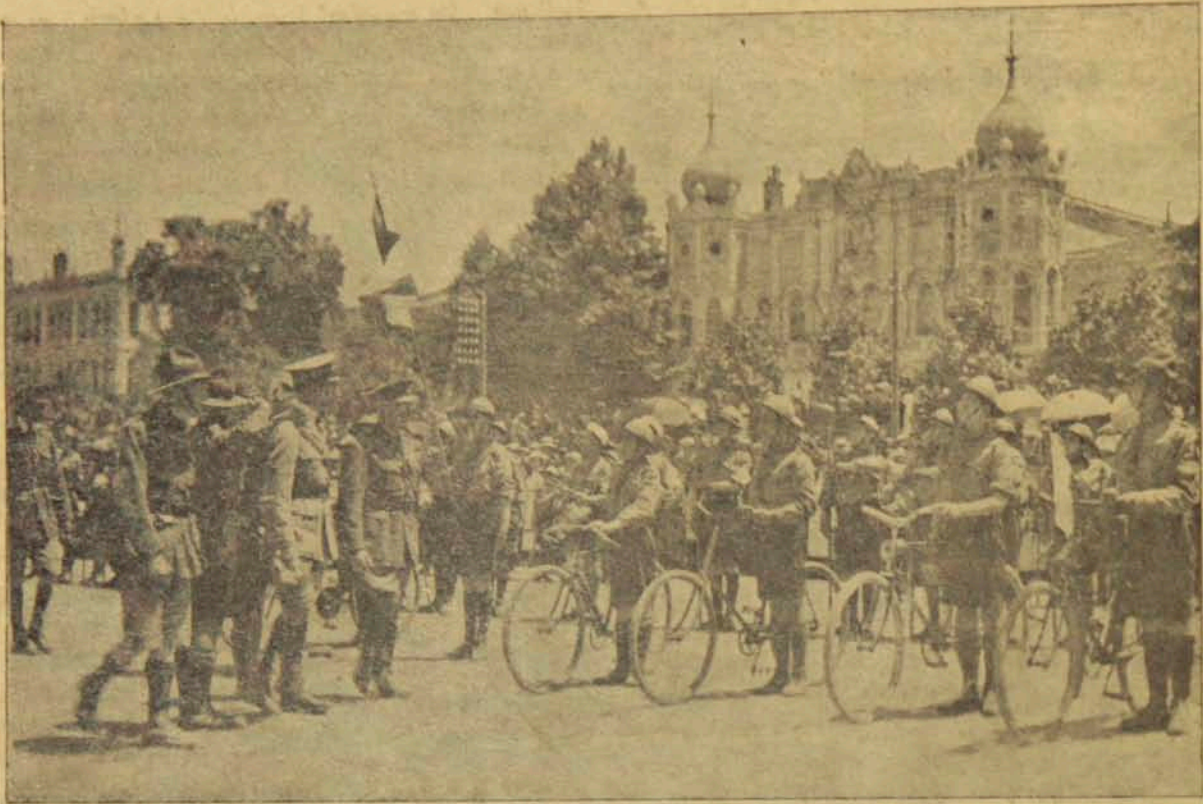
Մանաւանդ որբերու շարքերը ոչ միայն գնահատանքը այլ և զարմանքը խլեցին օտարներուն:

Քաղաքակիրթ վրէժն էր որ կը լուծուէր այդ օրը: Հայ դրօշը կարծես գիտակցօրէն կը պանծարու կը ծփար, հովանաւորելով իր ապագայ քաղաքացիները, բարձրացած՝ անոնց կուռ բազուկներուն վրայ:

Նոյն օր, տարիներով ստրուկ ապրած՝ ա-

Յունիս 20ին Քաղաքի մարզարանին մէջ տեղի ունեցած Միջազգային Սկաուտական Տողանցքին Հայ սկաուտական խումբերէն:

Յուլիս 20ին Թագսիմի Մարզաբանին մէջ տեղի ունեցած Միջազգային Սկաւտական Տոգանքին հայ սկաւտական խումբերէն

զատատենջ հայը, ինքնավստահ կերպով մրցումի մտաւ դարերով ազատ ապրած ազգերու զաւակներուն հետ և իր ազգային պատիւը վաւերացուց միջազգային կնիքով, իր երէկուան ոճրագործ տիրոջը երեսին տարով շառաջիւն ապասկը և անոր ճակտին արատը մատնանշելով քաղաքակիրթ աշխարհին

Նոյն օր, հայը ցոյց տուաւ իր քննադատներուն որ ինք, միայն լալով չնորհ չը խնդրեք այլ և գիտէ սէգ կեցուածքով ու զուարթ դէմքով ոգեւորութիւն սփռել իր շուրջը:

ԵՄՆՕԹ. Նախորդ թիւով խոստացած էինք սոյն տողանցքի մասին մանադիտօրէն գրել, սակայն այդ մասը իւրացուց կեդրոնի սկաւտական յանձնախումբը որով յարկ չը տեսնուեցաւ հոս էջ գրաւել այդ բանին համար:

ԽԱՊՐԻՔՆԵՐ ՀԱՅՐԵՆՆԻՔԷՆ

Սիրելի ընկերներ

Կը գրեմ Ձեզ բոլորիդ համար, կանխավստահ որ ներողամիտ կ'ըլլաք զատ զատ չը գրելուս:

Խառնակ է մեր դրութիւնը, հիմա արդէն ես զինուոր եմ, մարզանք կ'ընեմ ամէն առաւօտ իմ թաղի մօտ 200 երիտասարդներու մարզանքը ինձ յանձնուած է, իսկ Յունիսի մէկին արդէն դպրոցները կը վերջանան, եւ ես ինձ բոլորովին կը նուիրեմ իմ աշակերտութիւններու սկաւտական խումբի եւ զինուորական մարզանքներուն:

Իմ սկաւտներու «Արծիկ» գունդը կը բաղկանայ «Աղերքանդրեան» եւ «Քայիանեան» աղջկանց երկրորդական վարժարաններու 12—18 տարեկան մօտ 200 աղջիկներէն, 100—120 հոգի 8էն 11 տարեկաններու մօտ 150 աղ տղաներու խումբէ մը: Վերջին ծայր լարուած է իմ աշխատանքս, Արդէն մէկ եւ կէս ամիս է սկսած եմ կազմակերպութեան, 80.000 բուպլի դրամ եմ ճարեք, ունինք չորս թմբուկ, 12 հատ սրինգ, ազգային գոյներով ժապաւեններ, ազգային դրօշակներ, մեծ եւ փոքր 25 հատ սկաւտի «Արծիկ» գունդը բնորոշող դրօշակ մը, եւ դեռ կունենանք շուտով, Այդ դրամով անմիջապէս եւ առաջին առթիւ միատեսակ եւ միանգամայն գլխարկներու պատրաստութեան սկսայ տեղական միջոցներով, երեք սրահ լեցուն շեմա՛ կը պահեն եւ շուտով կ'ստանանք անոնց արդիւնքը, եւ անմիջապէս կ'սկիսնք կօշիկներու ծախսել, ամենադժուարը հագուստներն են, բայց պիտի աշխատինք, Աղջիկներս հոգիով կ'աշխատին, իմ ամենափոքր դիտողութիւնը անոնց վրայ խորապէս կ'ազդէ, սկաւտի ոգիի, կարգապահութեան եւ բարո-

յականի կանոններու մէջ փոփոխութիւնը աւելի մեծ է եւ աւելի աչքի զարնող քան ինչքան ես կ'սպասէի այսքան այլասերած միջավայրի մէջ, Կարծես քանի մեր քաղաքական վիճակը կը ծանրանայ այնքան աւելի անոնք յուսալից կը դառնան եւ կ'ոգեւորուին.

Շատ ցաւալի է միան որ այստեղ տղայոց գլխաւոր եւ միակ դպրոցը յանձնուած է մի Հունգարացիի որ «սկաուտի» անունը միայն նետած է մէջտեղ քայց իրականութիւնը բոլորովին հակառակն է. եւ շատ ցաւալի է որ ռուսերէն կը խօսի եւ չի ընդունիր ռուսերէն չի հասկցող տղարները. ես մերժեցի Ամերիկեան Կոմիտէի Թրքահայ որբերը, որովհետեւ միմակ չէի կրնար վարել իսկ ան ընդունեց, պարզապէս աւելի ամսական առնելու համար.

Այս տեղ կազմեցի նաեւ լաւ խաղացող սպաներէ եւ զիմազիայի մեծ աշակերտներէ ուժեղ ֆութբոլի գունդ մը եւ ի կ'սպասեմ մեծ արդիւնք.

Վաղը կը տօնենք մեծ շուքով Հայաստանի անկախութեան 2րդ տարեգարծը մասնակցութեամբ սկաուտներու:

ԵԶԵԿ ԳԱԶՈՒՆԻ

*Մ. Խ. Հաճոյքով եւ հպարտութեամբ կը հրատարակենք սոյն նամակը. որոնցմէ մի քանիները հրատարակեցինք նախապէս. Մայր երկրի մէջ ամենապզտիկ սկաուտական շարժումն իսկ մեզի թանկագին է եւ կը գուրգուրանք անոր վրայ. Այսքան նեղ եւ դժնդակ պայմաններու լմէջ հետապնդել լսոյն հայրենասէր շարժումը, ցոյց կուտայ ցեղին անընկճելի ոգին.

Մեր կորովի Եզնիկը (Քաջունի) անշուշտ բաւական մը մխիթարուած ու քաջալերուած պիտի զգայ իր կողքին գտնելով Հ. Մ. Ը. Մ. երեք մարզիները որ մեկնեցան ամիս մը առաջ եւ որ իրեն սրտակից ընկերներն են. Գը յուսանք որ օտար մարզիկի դերը աւարտած կ'ըլլայ եւ հայ պատանին հայ լեզուով կը լսէ իր մարզանքի հրահանգները.

Պարուս կիտակի, 1 օգոստ.

Սիրելի աղաք.

Պաթում հասանք ուրբաթ օր, հիանալի Շամքորու թենէ մը վերջ. Ձեր փառաւոր եւ յուզիչ ողջերթի ցոյցին տպաւորութիւնը կարծես մեզ համար նպաստաւոր մթնոլորտ մը ստեղծեց թէ՛ ծովին վրայ, որ անյոյզ մնաց մինչեւ վերջ, թէ՛ օդին վրայ որ մնաց պայծառ, թէ՛ լուսնակին վրայ որ չի դադրեցաւ մեր կանթեղները աւելորդ դարձնելէ. Տեղերնիս հանգստաւէտ էր, ուղեկիցներնիս համակրելի, նաւագներուն վերաբերումը սիրալիր. Սկաուտական չորս օր անցուցինք, անուշ զըրուագներով լեցուն. Ձեր յուշերը ոգեկոչեցինք ամէն առիթով. Նաեւ ծով ցատկեցինք Կիրասոնի առջեւ.

Տրայիգօնի առջեւ տեղեկացանք թէ այն տեղ պատանեկան միութիւն կայ եւ մարզանք կ'աւանդուի որբերուն. Անմիջապէս նամակ մը գրեցինք ցուցմունքներ տալով, քաջալերելով, եւ հրաւիրելով որ կապ հաստատեն Հ. Մ. Ը. Մ.ի հետ. Դրկեցինք «ամէնուն մարմնամարզ», «սկաուտական օրինագիրք», հայ սկաուտ, մեր կեդրոնի կնիքը առաջին անգամ կոխեցինք եւ կատարած եղանք մեր առաջին պաշտօնական «ակտ»ը. Դուք ընթացք տուէք գործին, եւ գրեցէք Տրայգոն, այնտեղի շարժման ու պէտքերուն մասին տեղեկութիւններ քաղելու համար.

Պաթում հասանք բոլորովին կ'ազդուրուած եւ պայքարի պատրաստ. Մեր գոյքերը, բոլորն ալ ցամաք հանեցինք մի կերպ, քայց ամէնէն ալ, առանց բացառութեան, նոյն իսկ մեր ամէնէն անհրաժեշտ, առօրեայ պէտքերուն համար ծառայող իրերը պարունակող փոքրիկ ծրարները, արգելափակուեցան մարատան մէջ, եւ պիտի մնան մինչեւ որ հիւպատոսարանին քանակցութիւնները ելքի մը յանգին.

Այս տեղ գտանք Եղիշէն, որ գործով եկած էր եւ այսօր իսկ մեկնեցաւ Ալէքսանտրապօլ. Ան-ր դիրքը շատ բարձր է, եւ ինձ շատ կարեւոր խոստումներ ըրաւ իր պահեստին մեզի սկաուտական հագուստի կտաւ, գուլպայ, ռոտաման, եւ ապագային ալ մարմնակրթական ամէն հարկաւոր գոյքեր հայթայթելու մասին.

Ներշնչուած առաքեալներու նման բարբալանտ կը մղենք կոր, եւ արդէն շուրջերնիս ամէն ինչ կարծես կը սկաուտանայ. Ընկերներէս մին 1,000,000 բուրլի խոստացաւ, եթէ իր հետապնդած մէկ գործը յաջողի. Շատեր արդէն Հ. Մ. Ը. Մ.ի հետ հիմէնեան կապեր հաստատեցին, մանկէի հաշիւները մոռցան եւ սկսան մեր երազներուն մասնակցիլ. Եղիշէն գտանք լրջացած աղա մը, որ քիչ առաջ մեկնեցաւ.

Մեզի շատ օգտակար եղաւ Պ. Ասատուրը եւ ղեւ պիտի ըլլայ. Անիկա առաջին կրօնափոխը եղաւ ի տես մեր խաչակրական բարբալանտային. Արդէն սկաուտ տղայ մը ունի, եւ իր հետ բերող օրիորդ մը կըրկայտացուցինք.

Տղաք, թէ՛ Եղիշէին եւ թէ՛ ընկերներուն տուած տեղեկութեանց համաձայն, որ կը գուզադիպին իմ եննեթաղութիւններուս, հաւանական է որ մեր կեդրոնը Ալէքսանդրապօլ ըլլայ: Եզնիկը պիտի բաւէ Երեւանի համար ուր քիչ որբ մնացած է. Ալէքսանտրապօլ 10000 որբ կայ, իսկ Գարս որ շատ մօտ է, 10000. Քնակութեան յարմարութիւններն ալ աւելի նպաստաւոր են. Այսու հանդերձ, այս բոլորը Երեւանի մէջ, Եզնիկին հետ համախորհուրդ եւ կառավարութեան համաձայնութեամբ կարող է վճռուիլ.

Հայաստանէն եկած լուրերը անվերապահօրէն լաւ են. Մանաւանդ բանակը նախանձելի վիճակ ունի եղեր, եւ նամանաւանդ հրետանին. Սակայն անհանդուրժելի է ապրուստը. որ կարեւորութիւն չունի, մենք ուխտուածներ ենք, եւ պիտի յաջողինք ի գին ամէն զրկանքի.

Թիֆլիզի մէջ ալ հայ սկաուտներ կան եղեր, որոնց հետ պիտի կապ հաստատենք առաջին առիթով.

Տղաք, մեր կատարելիք գործին ու ծրագիրներուն համեմատած, մեզ հետ բերած գոյքերը եւ բրօքականտի հրատարակութիւնները անհամեմատ ջնջին են. Պիտի խնդրէինք որ առաջին առիթով կրկնէք՝ քանակութիւնը. Բայց նախապէս սպասեցէք մեր զեկոյցին.

Տղաք, հայկական ժապաւեն, հայկական կամ սկաուտական քօքարտ, հայկական փոքր դրօշիկներ, թուղթէ կամ կտաւէ, են., ազգային կամ սկաուտական, ինչ որ կրնաք, ղրկեցէք. Այս կողմերը գաղափար իսկ չունին ազգային սայրամաքի, բրօքականտի մասին. Այդպէս բաներ միշտ ղրկեցէք, մինչեւ իսկ նամակներուն հետ ներփակելով. Պահանջը եւ կարիքը շատ մեծ են. Բրօքականտի համար աւելի պաշարի պէտք ունինք, մաւանդ որ այս տեղի սկաուտական շրջանակին մէջ ազգային ոգին մեռած է բոլորովին. Նախիջեւանք արդէն մերն է Գարօ, կնիք մը ղրկէ:

Հ Ա Յ Ա Ն Հ Ա Վ Տ

Եթէ անտարբեր մնաս ազգիդ
ՏՆՏԵՍՍԿԱՆ ՏՈՒԱՅՏԱՆՔԻՆ առջեւ,
Եթէ չյաջողի

ԱՆԿԱԽՈՒԹԵԱՆ ՓՈԽԱՌՈՒԹԻՒՆԸ՝

քու սա սիրասուն զաւակներուդ ազա-
տատենչ բազուկները գերութեան
շղթան կրելու և իր բերանը քու
գերեզմանիդ վրայ անէծք կարգալու
միայն կը պատրաստես :

Մեզ զօրավիզ պիտի լինին մեր վարչական եւ մա-
նաւանդ ընկերական անուշ ու անխտելի կապերը, Մեզ
մուսուրթեան մի տար: Ենթադրեցէք թէ այդտեղ ենք,
ձեզ մօտ, կեդրոնը, Միշտ բաժին հանեցէք ձեր յուշե-
րէն, ձեռնարկներէն, գաղափարներէն, գոյքերէն, Գիտ-
ցէք որ ձեզ չէ որ կուտար, այլ Հայաստանին:

Վաղը կը մեկնինք գաղթ. կառախուսուցով, Մենք ու
մեր գոյները մէկ վակոնի մէջ պիտի ըլլանք: Դժուարը
անցաւ... Այսօր կապ հաստատեցինք տեղական սկաուտ
ներուն հետ թիւով 20, որոնք սակայն մաս կը կազ-
մեն միջազգային խումբին: Յանձնարարեցինք ազգային
անջատ կազմակերպութիւն ունենայ: Պէտք է որ երկու
կողմէն ալ նպաստենք: Բարձր տրամադրութեամբ ու
վառ յոյսերով ենք:

ՎԱՀԱՆ ԶԵՐԱԶ

Գշ. 3 օգոստ, 920 Պարուժ

Միրելի ընկերներ Հ. Մ. Ը. Մ. Ի

Անաւասիկ առաջին նամակը որ կը գրեմ Ձեզ, Հա-
յաստանի ճամբուն վրայ,

... Ձեզի աւելորդ մանրամասնութիւնները խնայելով,
մեր պաշտօնական քայլերուն շուրջ պիտի գրեմ:

Ուրբաթ առաւօտ ժամը 11ին հասանք Պաթում, եւ
առանց երկարելու ըսեմ թէ մեր գոյքերը այն օրը հա-
նեցինք մաքսատուն եւ երէկ միայն կրցանք հիւպատո-
սարանի պաշտօնէութեան օգնութեամբ դուրս բերել, եւ
տանիլ ընդհ. գաղթականական շէնքին մէջ, բժիշկին
սենեակը, ուր լաւ ենք:

Եանթագանք տեղացի ռուս եւ հրատայ սկաուտ-
ներու հետ, որոնցմէ տեղեկութիւններ առինք այս շըր-
ջանի մինչեւ Թիֆլիս սկաուտական շարժումին մասին
եւ տեղեկութիւններ հաղորդեցինք իրենց՝ պոլսոյ սկա-
ուտներու մասին: Թելաղբեցինք իրենց որպէս զի տեղ
ւոյն մեծերէն հովանաւորողներ գտնան, եւ իրենք ձեզի
ներկայացուցին ազգ. միութեան ատենապետը, վաղը
ժամը 10ին պիտի գտնենք զինքը իր վաճառատունը,
Ուրեմն, ընկերներ, հիմակաւց կրնամ ըսել թէ՝ Պաթումի
սկաուտական գործը խոստովալից ճամբու մէջ կ'երեւայ,
Վաղը կրնայ ըլլալ որ հիմը դնենք, Տեղւոյն երիտասար-
դութենէն ուրիշ ուժեր ալ կան որոնք իրենց աշակցու-

թիւեր պիտի բերեն գործին, Ներկայիս 20 հատ սկա-
ուտներ կան, բայց շատ լաւ տղաք կ'երեւին, ըսինք ի-
րենց թէ, թիւ ունենալու համար որակը չաղարտեն, աշ-
խատին լաւ ընտրութիւն ընել հոս՝ ուր իսկապէս այնքան
գեղեցիկ ու յարմար բնութիւն մը կայ սկաուտներու
համար: Մեզ նկատել տուին թէ հայ սկաուտ պետ մը
չունին: Խոստացանք իրենց այդ կերպով ըլլալ թէ ուրիշ
կերպով մեր ամէն աշակցութիւնները ընել իրենց եթէ
իրենք կազմակերպուին պաշտօնապէս եւ մեզ դիմեն,
Ինչ լաւ կ'ըլլար տղաք եթէ անոնց թիւ մը հայ սկա-
ուտ յատկացնէիք, Պաթումի ազգ. խորհուրդի հասցէով՝
յանձնելի:

Այսօր այս տեղի լրագրավաճառներուն քով գտանք,
Թիֆլիսի մէջ նոր հրատարակուիլ սկսող, Ռուսերէն
«Պոյ Սկաուտ» անունով թերթի մը առաջին եւ երկրորդ
թիւերը, կը տեսնէք թէ շարժումը բաւական լուրջ խը-
մուռով մը ունեցած է արդէն:

Այս տեղ եւ Թիֆլիս, սկաուտները միջազգային սկա-
ուտական դրօշի տակն է որ միացած են: Թիֆլիս սկսեր
է ազգայնական շարժումը, իսկ մօտիկ ապագայի մէջ
յուսով ենք որ Հայաստանէն բոլորով իւրաքանչիւր կար-
գախօս իբրեւ անտեղիտալի հրաման կ'ընդունուի բոլորէն,
Մենք լաւ ենք տրամադրուած եւ յոյսով լեցուն:

Յաջորդ նամակնիս սպասեցէք Երեւանէն, Թիֆլիս
չենք հանդիպիր բայց Երեւան երթալէ յետոյ կը
խորհինք յարմար առիթիւ մը այցելել այն տեղի սկա-
ուտներուն:

Դրօշնիս պէտք է ամէն տեղ իր քաղցր ու մաքուր
շունչը տարածէ, չէ՞, Մեր ամեն անցած, պառկած տե-
ղերուն վրայ Հ. Մ. Ը. Մ. Ի նշանակը գծած ենք,
«Բարձրացիր, բարձրացուր» նշանաբանն ալ չմոռնալով:
Տ. ԽՈՅՑԱՆ

Նամակ մը

Նիւէնտոգ 10 Մայիս 920

Յարգելի Պրն. Հ. Ճիզմէճեան

... «Հայ Սկաուտ»ի թիւերը որ կ'ստանամ ամէն ա-
միս կանոնաւորապէս, ոչ միայն իմ այլ Cornellի համալ-
սարանի սակաւաթիւ հայ աշակերտներուն բոլորին ալ
մասնաւոր հետաքրքրութեան եւ գնահատանքի առարկայ
կ'ըլլայ, եւ հազիւ մեր հետաքրքրութեան եւ անհամբ-
րութեան բաւարարութիւն կ'ուտան, երբ կ'սկսին նոր
ճամբորդութեան մը դէպի New York ձեռք ձեռք խլուե-
լու համար այն տեղի հայ գաղութին կողմէ, սաչափը
միայն ըսեմ որ զեռ նոյն իւր առաջին թիւը, որ հետս
բերած էի ինձ չէ վերադարձուած հակառակ եղած
կրկնակի խոստումներուն:

Հակառակ դասերուս իմողմանը, մաւզանքի փոր-
ձերուս վերականգնեմ եմ, թէեւ համալսարանին օրէնքները
կ'արգիլեն, ուրիշ գօլէժ աւարտող մէկը մրցումներուն
մասնակցիլ, եւ արդէն իսկ մեծ առիթ մը չունիմ որով-
հետեւ Cornell ունեցած է եւ ունի Ամերիկայի եւ աշ-
խարհիս վազելու շամբիօնները, Գարոցին Recordները են

1/4 մղոն	=	47 երկվ.
1/2 " "	=	1.56
1 " "	=	4.25

վերջերս Watt, նոյնպէս Cornellէն, կոտրեց աշխարհիս
440 եարտայի արգելքով վազելու (hurdles) Recordը
զայն առնելով 55 1/5 երկվայրկեանէն:

ՄԵՄԲ ԵՐԱՐՈՒՄ
Ս. Ր. Ս. Պ. Պ. Ս. Ս. Ս.

11 Յուլիսին Քեաղըտիսանէի մէջ պատարողական փորձէն նկար.

ՍԿԱՌԻՏԱԿԱՆ ԾԱՐԺՈՒՄՆԵՐ

Յուլիս 11 Քեաղըտիսանէի հոլմիս մէջ սեղի ունեցած սկառուական «պաշարողական գործողութիւն» մը

Յարդ մեր սկառուներուն ցոյց տրուած է միմիայն զինուորական մարզանքներուն շատ փոքր մէկ մասը, որուն շնորհիւ այսօր կարող կ'ըլլան, աւելի կամ նուազ չափով շարքերու մէջ կարգապահութիւնը ապահովելու:

Բայց սկառուներուն համար հետաքրքրական և կարեւոր է գիտնալ նաև թէ, վտանգաւոր ճամբաներէ յառաջացող զօրասիւն մը. թշնամիի յանկարծակի յարձակումներուն չենթարկուելու և կամ թէ որ և է աննպաստ կացութեան մը առջեւ չի մնալու համար ինչպիսի միջոցներ պէտք է ձեռք առնեն:

Իբր նախափորձ շարքի գիշերունէ սկառուական խումբերը երեք մասի բաժնուած էին. Ա. ԲԵՐԱ Բանկալ-թիի Գերբեղմանատան կից եկեղեցիին մէջ Բ. ՊԵՇԻԿԹԱՆ տեղւոյն եկեղեցիին մէջ Գ. ԽԱՍ ԳԻԼՂ Բողոք. ժողովարանին մէջ պիտի գիշերէին:

ԲԵՐԱ, միևս խումբերէն աւելի կանուխ առաւօտուն Քեաղըտիսանէի հովիտը պիտի հասնէր իսկ ՊԵՇԻԿԹԱՆ և ԽԱՍ ԳԻԼՂ հակառակ ուղղութիւններէ պիտի գային միանալու երկու հանդիպակամ բլուրներու վրայ և այսպէսով Բերան, պաշարուած գերի, և կամ բախրովին փախած պիտի նկատուէր:

Նարժումը միայն երեք խումբերու վարիչ-խմբապետներու ծանօթ էր իրենց յանձնուած զոյգ պահարաններու շնորհիւ, զորս կիրակի առաւօտ ժամը 4ին պիտի բացուէր:

Պաշարողական շարժումը ժամը ճիշտ 7,30ին պէտք էր սկսէր. Ուրեմն ՊԵՇԻԿԹԱՆ և ԽԱՍ ԳԻԼՂ կը մտար իրենց կարելիք ճամբուն հեռաւորութիւնը նկատի առնելով, շշտել իրենց մեկնման ժամը որ ճիշտ ժամը 7.30ին կարենային գործողութեանց սկսելու համար:

Հոս փոքր շեղում մը պիտի ընեմ:

Բանակի մէջ ծառայութեանս միջոցին շատ մը մանկուկներու թէ ականատես եղած և թէ մասնակցած եմ և պիտի կրնամ ըսել թէ այդ գործողութեանց մե-

ծամասնութիւնը կամ վիժած են և կամ որ և է տարբեր արդիւնք մը տուած են, հակառակ որ զեկաւարները բարձրաստիճան սպաներ եղած են և զեկաւորողներն ալ մտրուած զինուորներ:

Նախ անգամ երբ գործողութիւնները կ'աւարտէին և մեր տեղերը վերադառնալու հրամանը կ'առնէինք, սպայ ընկերներուս կը հարցէի թէ ինչ արդիւնք տուած էր գործողութիւնը և ահա ոչ ոք կրնար որոշ բան մը ըսել:

Մեր պաշարողական գործողութիւնն ալ գրեթէ նմանօրինակ արդիւնք մը տուաւ:

Երբ Բերա, Քեաղըտիսանէի հովտին մէջ հոն գիշերող խումբի մը երեւոյթն առած կ'սպասէր, իր պահակները տեղաւորելէ վերջ, նշմարեցին թէ ՊԵՇԻԿԹԱՆ ճիշտ ժամանակին արդէն բերայի մօտենալու վրայ էր, իսկ ԽԱՍ-ԳԻԼՂէն ոչ ոք կը տեսնուէր: Որքան լաւ արդիւնք պիտի տար եթէ երկու թշնամի խումբերը միաժամանակ բլուրները գրաւէին:

Դժբաղդաբար ԽԱՍ ԳԻԼՂի քիչ մը ուշանալը, զոր ինչ ինչ պատճառներով բնաւ քննադատելի չեմ գտներ, գործողութեան բախրովին տարբեր հանգամանք մը տուաւ:

Բերայի զեկավարը տեսնելով որ ՊԵՇԻԿԹԱՆ եթէ աւելի իրեն մօտենայ և գրաւէ բարձր դիրքերը իրեն աղետաբար պիտի ըլլար. ուրեմն այդ դժուարին կացութեանէն ազատելու միջոցը, առանց ժամանակ կորսնցընելու գտնել պէտք էր:

Անմիջապէս խումբը ժողվեց. նպատակն էր կարելի եղածին չափ քիչ կորուստով Քեաղըտիսանէի գիւղին ետեւի կողմի բլուրը գրաւել և հոն դիրք բռնել: Այս յանդուս ձեռնարկը, կ'ընդունեիմ որ Բերայի համար շատ սուղի նստած է բայց միանգամայն համոզուած եմ որ տարբեր բան մը չէր կրնար ընել:

Երբ Բերա արդէն շարժման սկսած էր դէպի գիւղ բլուրը գրաւելու համար, ԽԱՍ-ԳԻԼՂ նշմարուեցաւ դիմացի բլուրներուն վրայ, բայց արդէն ուշ էր: Այսպէսով Բերա խոշոր կորուստներով երկու կրակի մեջէն անցնելով գրաւեց բլուրը, և քիչ մը ժամանակ դիմադրութիւն ցոյց տուաւ:

Ահա թէ ինչ արդիւնք տուած է մեր պաշարողական գործողութիւնը:

11 Յուլիսին Քեղդըտհանէի մէջ պատարդակլան փորձէն նկար:

Բայց նկատելով մեր սկառւտներու անփորձութիւնը նմանօրինակ դործողութիւններու մէջ, ղեկավար ընկերներս, և քննադատ պարոնները, շատ գովելի կը գտնենք դործողութեանց ընթացքին անոնց ցոյց տուած եռանդը և մանաւանդ հետաքրքրութիւնը: Վստահ ենք որ անհրաժեշտ գիտելիքի մասին քանի մը դասախօսութիւններէ վերջ տեղի ունենալիք արշաւները շատ աւելի լաւ արդիւնքներ պիտի տան:

Ընդհ. ղեկավար
Ա. Յ. Ալլախիբեքի

ՍԿԱՌԻՏԱԿԱՆ ԲԱՆԱԿՈՒՄ

Հէյապէլի Կողմի 23, 920

Մեր բանակատեղին հաստատեցինք Չամ Լիմանը կոչուած ծովածոցին վերեւ, Բերայի մասնաճիւղին Սկառւտներու անմիջապէս քովը:

Բանակատեղւոյն դիրքը չափազանց սիրուն և դափնիներով չքոս եղբրքէն պաշարուած վայր մըն է և սակայն լաւ ջուրի պակասը զգալի է:

Սոյն բանակումին Մասնաճիւղիս սկառւտներէն միայն 25 սկառւտներ մասնակցած են:

Տղաքը ընտանեկան յարկի փափկավարժութիւնները և կարգ մը սովորոյթները, օր. կերակուրի չհասնիլ ևն. մոռցած և այս պարզ կեանքին համակերպուած են:

Ժամանակացոյցը

Ձարթնումի փող առաւօտեան ժամը 6ին:

Հաղուելու միջոց 6—6,30:

Շուէտական մարզանք ժամը 7ին:

Դրօշապարզում 8ին:

Նախաճաշ 8,30ին:

Անոնցմէ վերջ ամէն տղայ իր վրանի մաքրութեան դործով կզբաղի և մինչեւ ցերեկ հանգիստ և վեթըը լողանք:

Յերեկուան ճաշ 1ին:

Հանգիստ և պոստ ժամը 1—5:

Նախընթրիք 5,30ին:

Դրօշը վար առնել 8ին:

Ընթրիք 9ին:

Քուսի փող 11ին:

Նախ և առաջ ուտելիքի տեսակէտով դիտած եմ աղաք որոնք իրենց 14—15 տարուան ընթացքին իրենց տանը մէջ շատ մը կերակուրներ որ չէին ուտեր, այս կեանքին մէջ այդ կերակուրները սիրով և ախորժակով կերան: Պառկելու համար կարծր հողին վրայ կը համակերպին սիրով և քունի փողը հնչելուն առանց բացառութեան ամէն ոք անշուշտ անկողնին մէջն է արդէն:

Ամէն սկառւտ գոհ է իր այս վիճակէն և բաւական կարգապահ: Հինգշաբթի օր քանի մը ծնողքներ եկած էին. տեսան իրենց զուակներուն այդ հասնելի կեանքը և խիստ լաւ տպաւորութեան ներքեւ մեկնեցան: Սկառւտ մը իւր ծնողքին նախակին մէջ սապէս կը գրէր.

«Սիրելի ծնողք իմ,

«Վեց օրէ ի վեր Բաժնուած եմ ձեզմէ առողջական ունէ անհամապատասխան չուսիմ, ունէ ցաւ կամ վիշտ չուսիմ, միայն ու միայն ձեր կարօտն է որ կ'զգամ և սակայն անցուցած կեանքս ամէն ինչ կը մոռցնէ: Սիրելի ծնողք իմ չէք կրնար երեւակայել որքան ուրախ և զուարթ եմ, սկառւտական կեանքիս ամէնէն երջանիկ և զեղեցիկ օրերն է որ կ'անցընեմ: Երկու տարի է որ սկառւտ եմ ասանկ լաւ ժամանց մը չէի ունեցած, թէեւ գտնուած տեղերնիս բոլորովին ամայի սօսիներու մէջ պաշարուած տեղ մըն է և սակայն բնութիւնը այնքան ներդաշնակ ստեղծած է որ, մարգս եթէ տարիներով մնայ հոն երբէք չի ձանձրանար: Երեք կողմէ սօսիներով պաշարուած և մէկ կողմէ ծով. ամէն օր ծով կը մտնենք: Մեծ հայրիկիս ձեռքերէն կը համբուրեմ, զիտեմ թէ կարօտցած է զիս, հոգ չէ 6—7 օրէն պիտի վերադառնանք: Պատիկ ժերայրին ևս աչքերէն կը համբուրեմ:

Մնամ ձեր եհագոցն օրդին

Մ.

Յ. Դ. պիտի խնդրէի որ նամակաբերիս հետ քիչ մը դրամ ուղարկէիք թէպէտ ու է բանի պէտք չուսիմ բայց երբեմն իշապաններ կ'անցնին հասկէ, ընկերներս կը նստին ես ալ կը փափաքիմ որ գտնէ մէկ անգամ էշ հեծնեմ:

«Նոյն»

Ես այս 13 տարեկան փոքրիկ սկառւտ պատանին նամակէն—որու ծնողքը տուաւ ինծի կարդալու համար—մը հետեւցնեմ որ՝ ան բացարձակ կերպով գոհ է սկառւտական կեանքէն և երբ շարունակուի այս տեսակ բանակումներ տակաւին շատ մը մեղկ ունանկութիւններ պիտի անհետին տղոց մէջէն տեղ տալու համար ձեռներ:

րէց և ստիպողականութեան առջև դիւրաւ համակերպե-
լու ուղիին :

Բունակումները սկսուտութեան ամենակարևոր ազ-
դակներէն են : Միութիւնը եթէ լըջօրէն կազմակեր-
պէ լաւ խմբագրութեանը առաջնորդութեամբ, իրենթա-
դրածէն աւելի արդիւնքներ կընայ ձեռք բերել :

Հ. Մ. Ը. Մ. ի Մ. սգրի-գլխի մասնանկարից
սկսուա փոխ իմ, ապիւ-
ՀԱՅԿՁՆ Պ ԱՆԵՂԱՅ

ՄԱՐԶԱՇԽԱՐՀ

ԱՆՎԷՐՍԻ ԵՕԹՆԵՐՈՐԴ ՄԻԶԱԶԻԱՅԻՆ
ՈՂԻՄՊԻԱԿԱՆ ՄՐՑՈՒՄՆԵՐԸ

Օգոստ 14ի շաբաթ օրը ցերեկէ վերջ մեծ
հանդիսաւորութեամբ Ողիմպիական խաղերու
բացումը տեղի ունեցաւ : Մրցումներուն կը մաս-
նակցէին 27 ազգերու պատկանող 1000ի մօտ
մարզիկներ :

Պելճիզա սրոշիօնի շինութեան համար ծախ-
սած է 45,000 անգլ. ոսկի : Աթլէթներու մէջ
մասնակցողներու ամենաբարձր թիւը կը ներկա
յացնէր Շուէար, յետոյ Միացեալ Նահանգները :
Իւրաքանչիւրը գրեթէ 300 երկսեռ ներկայա-
ցուցիչ զրկած էր :

Շուէտական մարզախումբին պատուոյ տե-
ղը տրուած էր գեղեցիկ մազերով 30 կապտա
զգեստ և 20 սպիտակազգեստ կին մարմնամար-
զիկներուն : Անոնք ալ այրերու անցքին մաս-
նակցեցան :

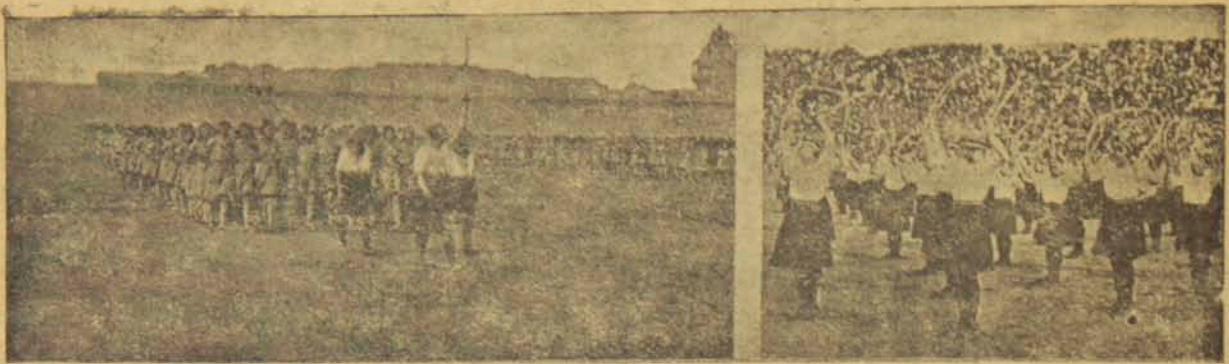
Միացեալ Նահանգները ծովային զինուորա-
կան և մարզական ներկայացուցիչներով մաս-
նակցեցան տողանցքին : Զինուորական համազ-
գեստով 50 հոգի, 40 ծովային սպաներ, 12ի
չափ սպիտակազգեստ, ճերմակ գուլպայով և
կօշիկներով ծովային համազգեստով գեղեցկա-
ղէմ օրիորդներ և 200ի չափ ալ այր մարզիկ-
ներ յանուն Ամերիկայի կը մասնակցէին : Մեծն
Իրիտանիա 80 ներկայացուցիչ զրկած էր, ինչ-
պէս նաև Ֆրանսա, պատերազմէն աւելի նուազ
տուժող երկիրներու հետ բազդատմամբ : Ֆին-
լանտացիները թիւով 30 հատ էին : Պ. Գոհլէ-
մայնէն, որ 1912ի Սթօքհօլմի միջազգային
Ողիմպիականներուն մէջ 5000 և 10,000 մէթր
վազքերուն մէջ առաջին էր ելած, Ամերիկայէն
եկած էր Մարաթօնի մասնակցելու համար : Գոց
արժիր փեսերով 30 Եգիպտացիներ, 10 Հնդկ-

ներ իրենց յատուկ փաթրոցներովը, 50 Հարա-
ւային Ափրիկէցիներ, մասնակցեցան նոյն տո-
ղանցքին : Նոր պետութիւններէն էսթօնիա 22
մարզիկ զրկած էր : Նոր Զէլանտա, Չիլի և Բոր-
դօ կալ միայն 4ական ներկայացուցիչ ունէին :

Ողիմպիական խաղերու բացումը հարիւրա-
ւոր աղաւնիներու միջոցաւ Պելճիզայի բոլոր
քաղաքներուն ծանուցուեցաւ : Լուսանկարիչ-
ները մեծ գործունէութեան մէջ էին և հեռա-
ձայնի միջոցաւ պատկերներ կը փոխադրէին ի-
րենց պատկանած թերթերու խմբագրութեան :
Այսպէս Մաքսիկ և անգլիական մէկ քանի թեր-
թերու մէջ երևցան 8 վայրկեանի կարճ ժամա-
նակուան մէջ փոխանակուած մարմնամարզական
լուսանկարները որոշ և յստակ :

Մինչև օգոստ. 24 թուականը զանանազան
ազգերու շահած թիւի կարգը հետեւեալն է ե-
ղած. — Ամերիկա 210, Ֆինլանտա 105, Շուէա
95, Անգլիա 92, Ֆրանսա 35, Իտալիա 25,
Հարաւային Ափրիկէ 24, Գանատա 10, Նոր-
վէկիա 10, Տանրմարզա 9, Պելճիքա 5, Աւս-
տրալիա 5, Զէլսո-Սլովաքիա 2, Հոլանտան 2,
Լիւքսէնպուրկ 1 :

Անգլիացիները իրենց ձեռք բերած յաջո-
ղութիւններէն դժգոհ կ'երեւին : Գէմպրիճի և
Օքսֆօրտի մարմնամարզական միութիւննե-
րուն կողմէ Պ. Թէօտօր Գուգ «Թայմըզ»ի
մէջ բաց նամակ մը գրած է, որուն մէջ
կ'ըսէ «այս տարուան Անվէրսի Ողիմպիական
ներուն մասնակցող Անգլիացի արիքները կա-
րելի չէ Անգլիոյ ներկայացուցիչները նկատել,
որովհետեւ ազգը անոնց հանդէպ հոգածու չէ
գտնուած ու ատենին պէտք եղած ծախսը չէ
հոգացած, որով անպատրաստից ներկայացու-
ցիչներ կարելի չէ ունենալ որ և է մրցումներու
մէջ յանուն Անգլիոյ նման մեծ ազգի մը : Ո-
ղիմպիականին մասնակցող արիքները լոկ իրենց
պատկանած միութիւնը կը ներկայացնէին և
զրկուած են տեղական նուիրահաւաքութիւննե-
րէ կազմուած դրամով : Անգլի չէ ուզած ներ-
կայացուցիչ ունենալ, հետեւաբար ներկայա-
ցուցիչ չէ զրկած, և ասկէ վերջն ալ բնաւ
չպիտի զրկէ : Եթէ այս անգամուն մրցումները
մեզի սիրելի պելճիզացիներուն հողին վրայ տե-
ղի չուեննային, շատ պիտի ցաւէինք որ կարգ
մը անգլիացիներ գէթ երեւութապէս Անգլիոյ
անունով կը մասնակցէին եօթներորդ Ողիմ-
պիականներուն : Մենք հրաժեշտի ողջոյնը տուած
ենք արդէն և ուրիշներու յաջողութիւն կը
մաղթենք : Կամ ազգը մեզի հետ պէտք է ըլլայ

Բրակայի մէջ — Չեխո Սլաւիա — Սօքուլներու Միութեան աղջիկներու տղանցքը և մարզանքը

և կամ թէ ամէն տեսակ յաւակնութիւններ ունենայէ պէտք է դադարինք:»

Գալով Ֆինլանտացիներուն, հակառակ իրենց թիւին, կարելի է աշխարհիս լաւագոյն մարզիկները ունեցող երկիրը նկատել: Այս առթիւ կարծեմ հետաքրքրութենէ զուրկ չէ հոս թարգմանաբար ներկայացնել ֆրանսական «Auto» թերթին Ֆինլանտիոյ արշիքիլի պետին հետ ունեցած հետեւեալ տեսակցութիւնը.

« — Ֆինլանտայի մէջ մեր մարզական գործունէութեան շուրջ քիչ աղմուկ կը յարուցանենք — պատասխանեց Տքթ. Շթէնպէրկ սակայն ձեզի կրնամ ապահովել թէ սրօրին մեծ համեմատութեամբ կը հետեւի բոլոր ազգը:

— Որոշ գործելակերպ մը ունի՞ք, հարցուց խմբագիրը.

— Ոչ մէկ գործելակերպ մեր արշիքները բնութեան ծոցին մէջ կապրին. մեր երկրին մէջ ձմեռը երկայն է ամէնքն ալ հաւասարապէս սառոյցի վրայ կը չմշկեն: Ինչպէս գիտէք, մեր չմշկողները աշխարհիս լաւագոյններն են:

— Սրբոով միմիայն Հէլսինկֆօրսի մէջ կ'ըբազուի:

— Այդ տեսակ բաներու մի հաւատաք. ամենահեռու գիւղերուն մէջ կը գտնէք չմշկողներ, մարզիկներ, լուղորդներ, ըմբիշներ: Ըմբշամարտութիւնը շատ յառաջացած է կրոփամարտութիւնը և հեծկանաւորդութիւնը գրեթէ մուտք չէ գտած դեռ.

— Ձեր մարդիկը մասնաւոր յատկութիւն մը կամ ընդունակութիւն մը ունին:

Ֆինլանտական ցեղը ամենէն ընդունակ ցեղերէն մին է, որովհետեւ բացօդեայ առողջ կեանք մը կը վարէ և բնազդաբար առաւօտէն մինչեւ երեկոյ սրօր կ'ընէ:

— Մարզավայրեր և մասնաւոր մարզիչներ ունի՞ք:

— Մեր դաշտերը անկանոն և անխնամ են: Հէլսինկֆօրսի մէջ երկու մարզիչներ ունինք.

մէկը Շուէտացի, իսկ միւսը՝ Ֆինլանտացի: Այս 50,000 արշիքներու համար շատ քիչ է. մեր երկիրը հպարտ է որ այսքան թիւով արշիքներ ունի իր մէջ Ֆինլանտական Աթլէթիկ դաշնակցութեան հովանին տակ: Կառավարարական քաջալերութենէ միշտ զուրկ մնացած ենք: Այսպէս Անվէրսի ողիմպիականներուն մասնակցելու համար սու մը իսկ մեզ չտրուեցաւ, այլ տեղական նուիրահաւաքութիւններէ յառաջ եկած հասոյթովը կրցինք հոս ձեր տեսած արշիքները պատրաստել և փոխադրել:

ԱՇԽԱՐՀԻՍ ԱՍԻԱԿՈՅՆ ԱԹԼԷԹԻՆՆԻՒՆ ՄԻՆ.

— 110 մէթր արգելարչաւի մէջ Գանատացի մը Պ. Թօմսըն, մարդկային բարձրագոյն կարողութեան մը հերոսը հանդիսացաւ: Աշխարհիս չափանիշը որ 15 երկվայրկեան էր, կտորեց 14¹/₈ էն երկվայրկեան կտրելով: 1/8 երկվ.ի տարբերութիւնը թերևս շատերու աննշան թուի. սակայն եթէ նկատի առնենք թէ Պ. Թօմսըն ճամբայ ելած ատեն ձախորդ զուգադիպութեամբ մը իր ընկերներէն ուշ մնաց, կրնանք հետեւցնել թէ այս դէպքը չ'ըլլար վերոյիշեալ արդիւնքը աւելի նշանալի պիտի ըլլար: Թօմսըն 25 տարեկան է և կը կշռէ 86 քիւ 500 կրամ: Չղուտ մէկն է և ամերիկեան համալսարանի մը մէջ մարզիչի պաշտօնը կը վարէ: Սրգելքներուն վրայէն ոստումը դժուարաւ կարելի է զանազանել վազելէն: Անոր առած իւրաքանչիւր քայլը 3,55 մէթր երկայնութիւն մը ունէր. մեզմէ շատեր ոյժ առած երկայնութիւնը հազիւ այդչափ կը ցատկեն...:

Ստորև կու տանք մինչև Օգոստոս 21ի մրցումներուն արդիւնքները

1. ՈՅԺ ԱՌԱՄ ԲԱՐՁՐՈՒԹ. ՅԱՏԿԵԼ. — Ա. Լանտըն (Ամերիկա) 1,936 մէթր: Բ. Միւլ-

Սկիւտարի շրջանին փորձ մրցումներէն մարզիկներու մրցավայր գաւռ

լէր (Ա.Մերիկ) 1,90 մէթր: Գ. Էքէլէնտ (Շուէտ) 1,90 մէթր: Գ. Ուալէն (Ա.Մերիկա) 1,9 մէթր: 2. 5000 Մէթր վ.Ա.ԶԲ. — Ա. Կիւլըմօ (Ֆրանսա) 14 վայրկ. 57 ³/₅ երկվ.: Բ. Նուրմի (Ֆինլանտիա) 20 մէթր ետ մնացած: Գ. Ուազման (Շուէտ) 30 մէթր ետ մնացած:

3. 800 Մէթր վ.Ա.ԶԲ. — Ա. Հիլլ (Անգլիա) 1 վայրկ. 53 ²/₅ երկվ.: Բ. Էպի (Ա.Մերիկա) երկու մէթր ետև մնացած: Գ. Ուատ (Հարաւային Ա.փրիկէ):

4. 10,000 Մէթր ԲԱԼԵԼ. — Ա. Ֆրի ձէրիօ (Իթալիա) 48 վայրկ. 10 ¹/₅ երկվ.: Բ. Սէարման (Ա.Մերիկա) 250 մէթր ետև մնացած: Գ. Կրուէն (Անգլիա):

5. 110 Մէթր ԱՐԳԵԼԱՐՇԱԻ. — Թօմսըն (Գա նատա) 14 ⁴/₅ երկվ. (աշխարհի չափանիշը կոտորած): Բ. Պարոն (Ա.Մերիկա) մէկ մէթր ետև մնացած: Գ. Մըրրի (Ա.Մերիկա) 1,50 մէթր ետև մնացած:

6. ԳՈՒՆՏ ՆԵՏՏԵԼ. — Ա. Բօրօլլա (Ֆինլանտիա) 14,57 մէթր: Բ. Նիքլէնտըր (Ֆինլանտիա) 14,15,5 մէթր: Գ. Լիվըրզէտճ (Ա.Մերիկա) 14,15 մէթր: Գ. Մագսօնըլտ (Ա.Մերիկա) 14,085 մէթր: Ե. Նիլսըն (Շուէտ) 13, 87 մէթր: Զ. Թէմլըր (Էսթհօնիա) 13,60 մէթր:

7. 1500 Մէթր վ.Ա.ԶԲ. — Ա. Հիլլ (Անգլիա) 4 վայրկ. 1 ⁴/₅ երկվայրկեանէն: Բ. Պէյքըր (Անգլիա): Գ. Շիլլուս (Ա.Մերիկա)

8. ՄՈՒՐՃ ՆԵՏՏԵԼ. — Ա. Ռայըն (Ա.Մերիկա)

52,815 մէթր Բ. Լինտ (Շուէտ) 48,43 մէթր Գ. Պէննէթ (Ա.Մերիկա)

9 ՅՈՂՈՎ ԲԱՐՁՐՈՒԹԻՒՆ ՅԱՏԿԵԼ. — Ա. Փօս (Ա.Մերիկա) 3,80 մէթր: Բ. Բիթըրսըն (Տանըմարգա) 3,70: Գ. Մայըրս (Ա.Մերիկա) 3,65:

Փորձի միջոցին Ֆօս նախ 4 մէթր բարձրութենէն ցատկած էր, և յետոյ 4,09, կտորեց ողիմպիականի 3,95ի և աշխարհի 4,01ի չափանիշները:

Իսկ չուան քաշելու մէջ Անգլիացի ոստիկանները Օի դէմ 2 անգամ Հոլանտայի յաղթեցին:

Վ.Ա.ՀՐԱՄ Ս. ՓԱՓԱՋԵԱՆ

Ամսոյս 31ին տեղի ունեցաւ յուդարկաւորիւնը Հ. Մ. Ը. Մ.ի Սկիւտարի անդամներէն

Պ. ՄԿՐՏԻԶ ՄՈՄՃԵԱՆԻ

Յիշեալը իսկական ժողովուրդի զաւակ սիրուած էր ամենէն: Սկիւտարի վերջին Ողիմպիական մրցումներուն մէջ մաս առաւ եւ կը պատրասուէր յառաջիկայ Ընդհ. Ողիմպիականին:

Սկիւտարի բնկերները վերջին պատճառներ մատուցին իր դազալին, որը ծածկուած էր Հ. Մ. Ը. Մ.ի դրօշով: Խուռն բազմութիւն մը հետեւեցաւ մինչեւ գերեզման:

Մեր ցաւակցութիւնները, իր ծնողին եւ Հ. Մ. Ը. Մ. Սկիւտարի Մասնահիւղին:

ՈՂԻՄՊԻԱԿԱՆ ՓՈՐՁ ՄՐՑՈՒՄՆԵՐ

Հ. Մ. Ը. Մ. Ի ՄԱՍՆԱՃՅԻՒՂԵՐՈՒ

Հ. Մ. Ը. Մ. Ի կողմէ սարքուած տարեկան Հայ Ընդհանուր Ողիմպիական Խաղերու մասնակցելու համար, մասնաճիւղերու կողմէ փորձ-մրցումներու դրութիւն մը ընդունուած էր կենդանի Արիքիի Յանձնախումբին կողմէ, հոն որոշելու համար Ընդ. Ողիմպիականի մէջ մաս առնելիք արիքիները: Ըստ այս որոշումին, մասնաճիւղերը որոշ շրջաններու բաժնուեցաւ:

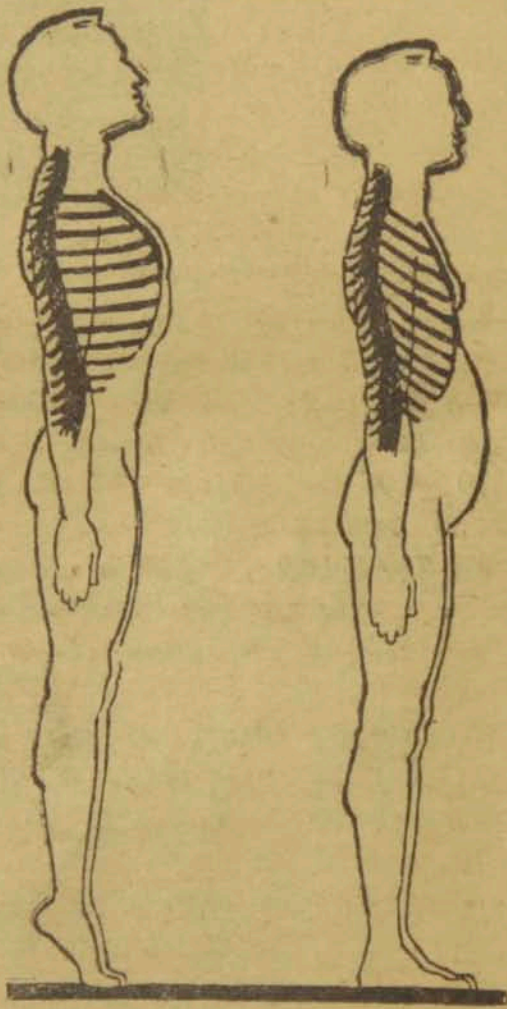
- ՍԿԻՏԱՐ (Սկիւտար, Գաղղիզ, Հայ Կղզի)
- ԲԵՐԱ ՇԻՇԼԻ (Բերա-Շիշլի)
- ԳՈՒՄԳԱՐՈՒ (Գումգարու)
- ՎՈՍԲՈՐ (Պեշիկթաշ, Օտրագիւղ, Վոսթոր, Պայրալիման)
- ՄԱՔՐԻԳԻՒՂ (Մաքրիգիւղ)
- ԽՈՍԳԻՒՂ (Խասգիւղ, Պայրա)
- Այս վերջին շրջանը կարգ մը պատճառներով յետաձգուած է:

ՍԿԻՏԱՐԻ ՇՐՋԱՆԻՆ ՄՐՑՈՒՄՆԵՐԸ

Կիրակի 25 Յուլիս Սկիւտարի Հ. Մ. Ը. Մ. Ի Մարգարանի մէջ
Օրուան Քաղուհին ՕՐ. ՄԵԼԻՆԷ ՎԱՀԱՆ
ՄՐՑՈՒՄՆԵՐՈՒ ԱՐԴԻՒՆՔԸ

- 50 մէքր վագր — 1. Սուրէն Անդրէասեան Ս., 2. Վահրամ Թերզեան Ս., 3. Մկրտիչ Տուտեան Գ., երեքն ալ 6¹/₅ երկվ. էն:
- Ողով բարձրութիւն ցակել. — 1. Յ. Սէրվեան Հ. 1.44¹/₂ մէթր, 2. Հ. Մարտիրոսեան Հ., 3. Աստուածատուրեան Ս.
- 800 մէքր վագր.— 1. Գ. Իսկէնտէրեան Ս 2.29¹/₅, 2. Օ. Քիւրքճեան Ս, 3. Ս. Գալուստեան Գ. 2.32¹/₅,
- Նիզակ նեղել.— 1. Գ. Պոլաճեան Ս. 33.50 մէթր, 2. Մ. Մոսէճեան Ս 32.30 մէթր, 3. Չափուղեան Ս. 31.15 մէթր.
- Կեցած երկայնութիւն ցակել.— 1. Սերվեան Հ 2.71, 2. Քուզլաճեան Ս 2.675, 3. Թէրզեան Ս. 2.68.
- 200 մէքր վագր (փոքրերու). — 1. Գեղամ Գոլթուգճեան Ս. 32¹/₅, 2. Միսաք Բաշաեան Ս. 3. Գեղամ Պոստանճեան Ս. 34¹/₅.
- 2ոդով ցակել.— 1. Յ. Յակոբեան Ս 2.55, 2. Սարբաֆեան Ս, 3. Մ. Մոսէճեան Ս.
- 200 մէքր վագր (մեծերու). — 1. Տուտեան Գ. 27¹/₅, 2. Թէրզեան Ս 28¹/₅, 3. Գ. Սարբաֆեան Ս.
- Մեկ ֆալլ երկայնութիւն ցակել.— 1. Սուրէն Անդրէասեան Ս 5.38, 2. Ս. Պոստանճեան Ս 5.185, 3. Քուզլաճեան Ս 4.61.
- Գունն նեղել.— 1. Չէյպէճեան Ս 9.27 մէթր, 2. Մոսէճեան Ս, 3. Պոստանճեան Ս.
- 50 մէքր վագր (պզտիկներու). — 1. Պոստանճեան Ս 6¹/₅, 2. Գալաճեան Ս, 3. Գոլթուգճեան Ս.
- Կեցած բարձրութիւն ցակել. — 1. Յ. Յակոբեան Ս 1.18, 2. Սէֆէրեան Ս, 3. Չափուղեան Ս.
- 1500 մէքր վագր.— 1. Հ. Իսկէնտէրեան Ս 5 վ. 7¹/₂ երկվ., 2. Գալուգճեան Գ. 5 վ. 8 երկվ., 3. Քիւրքճեան Ս.
- Սկաւառակ նեղել. — 1. Պոլաճեան Ս 23.5 մէթր, 2. Չէյպէճեան Ս, 3. Պոստանճեան Ս.

- 400 մէքր վագր.— 1. Ս. Գալուստեան Գ 62¹/₅ երկվ.
- 2. Օ. Քիւրքճեան Ս 63¹/₅ երկվ., 3. Վ. Շիրինեան Ս. 3 ֆալլ ցակել.— 1. Ս. Անդրէասեան Ս 12 2 մէթր,
- 2. Ս. Պոստանճեան Ս 11.37 մէթր, 3. Ե. Տէր Ղազարեան Ս 10.62 մթր.
- 3000 մէքր վագր. 1. Գալուգճեան Գ 12 վայր. 1³/₅ երկվ., 2. Ղազարոս Տէր Յակոբեան Գ 12 վայր. 8¹/₅ երկվ., 3. Օ. Քիւրքճեան Ս.
- 10000 մէքր ճեմելանիւ 1. Ալեքսանեան Ս 25 վրկ. 20¹/₂ երկվ., 2. Չաքարեան Ս, 3. Խ. Չէյպէճեան Ս.
- Գրոշարշաւի մէջ Իսկիւտարի մասնաճիւղը յաղթական ելաւ:
- Ծանօթ.— Անուններու առջեւ դրուած գիրերը կը նշանակեն Ս=Սկիւտար, Գ=Գատրգիւղ, Հ=Հայ Կղզի:
- Սկիւտարի շամբիոնն է ՍՈՒՐԷՆ ԱՆԴՐԷԱՍԵԱՆ.
- Գատրգիւղի շամբիոնն է ՍԱՐԳԻՍ ԳԱԼՈՒՍԵԱՆ.

ԼԱՍ ՏՆՉԵԼՈՒ ԵՒ ԹՈՒՑԱԿՆԵՐԻ ՄՆԵՍԼՈՒ ՀՍՄՍՐ

Ըստ Տօֆ Կօքիէի, ամեն օր մեկ ֆանի վայրկեան ֆայցեքի ոսփ ծայրերուն վրայ:

1. Ոտքի ծայրերուն վրայի դիրքին մէջ, կողի մկանները կը կրթնին ողնայարի վերի մասին և թոքերուն վերի մասերը ազատորէն կը գործեն:
- II. Ներքանին վրայ դռնուած միջոցին, ողնայարը թոյլ կը մնայ և կողի մկանները չեն գործեր և թոքերը միմիայն ստոծանիի միջոցաւ կ'աշխատին, որով թոքին վերի մասերը անշարժ կը մնան:

ՏԵՅ ՍԿԱՌՈՒՄ

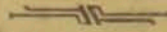
ՄԱՐՄՆԱԿՐԹԱՆՔ

ԿԻՍԱՄՍԵԱՅ ՀԱՆԴԷՍ

Ա. ՏԱՐԻ, ԹԻԻ 21-22

ՍԵՊՏ-ՇՈԿՏ. 1920

ՄԱՐՄԻՆԻ ՏՕՆԸ

Ներկայ թիւով կուտանք, մարդկային մարմնի նկունութեան եւ արագութեան կարելիութիւններէն մէկ մասին, համաշխարհային չափանիշերը :

Վատահ ենք որ մեզմէ շատերը շահագրգիռ չեն այն թիւերու մասին եւ սակայն, այսօր միջազգային քաղաքակրթութիւնը ամենակարեւոր տեղը կուտայ այդ շարժումին, պետական վարիչներ կը նախագահեն Ողիմպիական Մրցումներու եւ վեհապետներ յաղթականներու կուրծքը իրենց ձեռքով կը զարդարեն :

Կեանքը մրցում է եւ մրցումի մէջ շահիլը՝ ներդաշնակ ճիգի արդիւնք է: Անհատ մը որքան ունի այդ յատկութիւնէն, այնքան ապահով է իր պայքարին մէջ եւ ազգ մը՝ որքան ունի այդ յատկութիւնով օժտուած անհատներէն՝ նոյն աստիճանով ապահով է իր գոյութիւնը :

Այս տարի Անվէրսի մէջ կատարուած մարզական մրցումներու արդիւնքը եթէ աչքէ անցնենք, պիտի տեսնենք ապշեցուցիչ թիւեր մարդուն ֆիզիքական կարողութիւններուն իբր չափանիշ: Հազարաւոր մղոն հեռաւորութիւններ, վայրկեաններու մէջ քաղուած են մարդկային վազքի արագութիւնով, հազարաւոր մէթրներով խոչընդոտներ ու խուժեր, կոխտուած են անոր գարշապարներուն տակ, անհաւատալի արագութեամբ մը. անդնդախոր ծովերու ջուրերը նեղքուած են անոր կուրծքին ոյժին առջեւ. անոր մարմնին սլացքը կարելոր չափով բարձրութիւններու հասած է. երկաթներու ծանրութիւններ եւ նիզակներ, անոր քազուկին թափին տակ պատկառելի հեռաւորութիւններ կտրած են . . . եւ այսպէս մարդկային ցեղը, իր մտքի տիրապետութենէն վերջ, մարմնի տիրապետութիւնն ալ զգացնելու վրայ է բնութեան ոյժերուն :

Ողիմպիական մրցումները, միեւնոյն ատեն ազգերու կենսունակութեան չափանիշերն են. անոնք երեւան կը բերին ցեղերու ֆիզիքական կարելիութիւնները եւ տկար կողմերը:

Մեր հայկական ողիմպիականներն ալ միջազգային շարքերու մէջ մտնելու նախապատրաստութիւններն են. առանց մեծամիտ համարուելու, մօտ ատենէն կրնանք մենք մեզազգերու մրցման դաշտէն ներս նետել եւ մրցանիշներ շահիլ, եթէ մեր մարզիկները չը շնանան իրենց համեստ արդիւնքէն. եթէ ֆիզիքական ուժեղացումը եսասիրական կիրքերու եւ ուռուցիկ ձեւերու չ'առաջնորդէ մեր տղաքը, որուն ախտանիշերը երեւցան այս տարուան մեր ողիմպիական մրցումներուն մէջ:

Այս տարի մասնա-որ կերպող քաջալերիչ էր մրցադաշտին մէջ, Անկախ Հայաստանի ներկայացուցիչ Պ. Թահթաճեանի ներկայութիւնը, որ յաղթականներու կուրծքին իր ձեռքով կախեց մրցանակները, շնորհաւորելով Հայաստանի ապագայ առողջ քաղաքացիները:

Կենսասփիւռ նոր սերունդի քազուկին եւ կուրծքին պսակաւորումը, Վահագնեան ողիմպիականներու մի նախատօնակը կատարուեցաւ այն օր, բնութեան գմբէթին եւ հայ դրօշին ծածանումին տակ:

Հաճոյքով կը հրատարակենք յարգելի բժիշկին յե-
տադայ հետաքրքրական գրութիւնը: Սոյն տողերէնք-
նին սփոփիչ են այն լուսադուբի դժբաղդներուն հա-
մար, որոնցմէ թերեւս բաւական թիւով պիտի տայ մե-
զի սա արհաւիրքի շրջանը և մեր ծնողքներուն ազի-
տութիւնը:

Ծ. Խ.

ԿՈՅՐԵՐՈՒ ՖԻԶԻՔԱԿԱՆ ՄՇԱԿՈՅԹԸ

Միջին դարու միսքի՛ կրթութեամբ սնած
սերունդը, կոյրերը կը նկատէր գերբնական
էականեր, շարժելու ու գործելու անկարող, միայն
հոգեկան կարողութեամբ առլցուն, որ իր դժ-
ուարին հարցերուն լուծումը անոնցմէ կը հայ-
ցէր, և որոնց ամէն մէկ խորհուրդը պատգամ-
ներ կը նկատէր, այն մեծ Անձանօթին, որ խոր-
հըրդակցութեան մէջ կը կարծէր գտնել իր բաղ-
դազուրկ ընկերակիցները:

Այսպիսի գաղափարներով տոգորուած սե-
րունդէ մը կարելի չէր սպասել որ զբաղէր կոյրե-
րու ֆիզիքական մշակոյթով, որ կանգիտանար
նոյնիսկ ոչ կոյրերու ֆիզիքական կրթութիւնը:

Տասնըինորորդ դարուն վերջին տասնեակին,
երբ քաղաքակիրթ երկիրներ կը թօթափէին
այն մղձաւանջը, որ միջին դարու կրօնական
վարդապետութիւնները ներմուծած էին, ան-
գտնելով մարդուս ֆիզիքական մշակոյթը և
միայն իր անձին փրկութիւնը փնտռելով խուն-
կին, կնդրուկին, ծոմին ու զրկանքին մէջ, ժա-
մանակակից մարդկային ընկերութիւնը, յետա-
դարձ ուսում մը կ'ընէր. իր անարգած տեսա-
կէտը, որոնցմով հին ազգեր՝ Սպարտացիներ,
Մակեդոնացիներ, Հելլենացիներ ու Եգիպտացի-
ներ կարող եղած էին հասցնել առոյգ, կորովի
ու կայտառ քաղաքացիներ:

Այս ընդհանուր յեղաշրջումէն կարելի չէր
որ անմասն մնային կոյրերն ալ:

Թէև տեսողութենէ զուրկ, բայց կազ-
մերնին ֆիզիքապէս զարգանալու ատակ, կ'ար-
թընային իրենց թմրած ու ընդարեացած վի-
ճակէն ու ֆիզիքական մշակոյթին տուած մեծ
առաւելութիւններէն օգտուելով, իրենց առող-
ջութիւնը կը բարեկարգուէր և ոչ կոյրերու
գործունէութեան մասնակից ըլլալով, կը թե-
թեւար հոգեկան այն մեծ տառապանքը որ
անագորոյն բաղդէն ժառանգ մնացած էր:

Ֆիզիքական մշակոյթը կոյրերու ընդհա-
նուր առողջութիւնը բարելաւելով մեկտեղ տե-
սողութիւնէ զուրկ շարժական գործարանը

հրահանգուելով, աւելի դիւրաթեք և աւելի
ճկուն կ'ըլլար, ամենապարզ շարժումն սկսեալ
ամենաբարդ շարժումները կատարելու մէջ:

Երբ մանկավարժ դաստիարակներ ոչ կոյ-
րերու ընդհանուր առողջութեան պահպանումին
համար այնչափ հոգ կը տանէին, որոնք տեսո-
ղութեան տուած մեծ առաւելութիւններու շը-
նորհիւ, շատ աւելի մեծ դիւրիւթիւններ ու-
նէին առանց ֆիզիքական մշակոյթի, զարգա-
նալու ու բարգաւաճելու, չէր արժէր կոյրե-
րու նոյնչափ և ալ աւելի հոգատար գտնուէին,
որոնք տեսողութիւնէ զուրկ, ընկճուած ու
ընդարմացած վիճակ մը կը ներկայացնէին և
որոնց առողջութիւնը առանց ֆիզիքական մշա-
կոյթի, քիչ ժամանակի մէջ դատապարտուած էր
թօշնելու խամրելու:

Այս պակասը առաջին անգամ Անգլո-Սաք-
սօնները լրացուցին, կոյրերու վարժարաններու
ծրագրին մէջ ներմուծելով ֆիզիքական մշա-
կոյթը:

Ֆիզիքական մշակոյթը կոյրերու ընդհա-
նուր առողջութեանը հակելով հանդերձ, կը
զարգացնէր նաև շօշափելիք զգայարանքը, որուն
միջոցաւ տեղի կ'ունենար ամէն շարժում, ու-
րովհետև ոչ կոյրերու պէս այս շարժումները
չէր առաջնորդուէր աչքէն, այլ շօշափելիք ըզ-
գայարանքէն, ուրկից առաջ եկած զգացողու-
թիւնը ուղեղին հաղորդուելով պէտք եղած շար-
ժումները առաջ պիտի գար:

Թէպեսև մարմնոյն ամէն մէկ մասին վրայ
շօշափելիք ջիղեր կը գտնուին բայց միայն
մատերը, շրթունքները ու լեզուն են, որ
առատօրէն կը պարունակեն թէ զգայնական
և թէ շարժական ջիղերը, բայց որովհետև
շրթունքներուն ու լեզուին շարժելու կա-
րողութիւնը սահմանափակ ըլլալու անպատեհու-
թիւնը կը ներկայացնէ, կը մնան միայն մատ-
ները, որ գերազանցապէս կ'անձնաւորեն այդ
յատկութիւնները: Մատերուն շարժումները,
ձեռքերուն ու բազուկներուն յօդերուն շնորհիւ
շատ ընդարձակ է, և միևնոյն ժամանակ մա-
տերուն ծայրի զրացողութիւնը այնչափ սուր է
և այնպիսի արագութեամբ ուղեղին կը հաղոր-
դուի որ, եթէ մատերուն ծայրը մէկ վայրկեա
նի մէջ հազար թրթռացում տայ, ուղեղը
կրնայ ամէն մէկ թրթռացում որոշապէս դա-
նազանել:

Մատերուն ամէն մէկը առտրկայները
զանազանելու մէջ իրենց որոշ աստիճանը ու-
նին, ցուցամատը և միջնամատը ամենէն աւելի

այս յատկութեամբ օժտուած են, ասոնցմէ վերջը կուզայ ճկոյթը և մատնեմատը, այս մատերը կրնան առարկայի մը ողորկ ու խորդուբորդ ըլլալը ճշտել, և բթամատն ալ իրենց ընկեր առնելով, կարկինի պէս կ'որոշեն, առարկայի մը երկայնութիւնը և մեծութիւնը: Երբ առարկայները աւելի խոշորնան ձեռքերը ու բազուկները կը գործածեն: Երբ ձեռքերէ հեռու կը գտնուին, անուղղակի միջոցներ կը գործածեն — ինպէս գաւաղանները — հաղորդակցութեան մէջ գտնուելու համար այդ առարկային հետ:

Ուրեմն կոյրերը անմիջական պէտք ունին շօշափելիք զգայրանքը ու շարժական գործարանը հրահանգելու ու կրթելու, որպէսզի կարող ըլլան քայելու, շարժելու ու իրենց առօրէայ պէտքերը գոհացնելու:

Ութը, տասը տարեկան կոյր մանուկի մը երբ ձեռքը քառուկէ փոքր պուպրիկ մը տաք, պիտի տեսնաք որ, իր ձեռքերուն մէջ պիտի դարձնէ առանց նպատակի, առանց որոշ գաղափար մը կազմելու, թեպետև առարկայի մը ձայնը և անհարթութիւնը աղօտ կերպով պիտի կրնայ զգալ, բայց չպիտի կրնայ որոշ կերպով գաղափար մը կազմել այդ առարկային իսկութեան մասին որովհետև, շօշափելիք զգայրանքը և շարժական գործարանը մշակուած չէ: Կոյր մանուկներու այս յատկութիւնները մշակելու համար, վարժարաններու մէջ մասնաւոր դասեր կը տրուին, որոնց միջոցաւ առարկայներ շօշափել և շարժումներ կատարել կ'ուսուցուի: Գերհանիոյ մէջ այս նպատակով մանուկներու յատուկ ձեռախաղեր յօրինուած են, որով թէ շօշափելիքը կը կրթեն և թէ շարժական գործարանին ճկունութիւնը կ'ապահովեն:

Կոյր մանուկներու այս յատկութիւնները կատարելագործուելով, իրենց ոչ կոյր ընկերակիցներուն պէս շարժելու տենջ մը կ'ունենան, անհանդարտ, վառվռուն ու կայտառ կ'ըլլան, չեն գոհանար միայն սահմանափակ շարժումներ կատարելով, այլ շատ աւելի բարդ ու դժւարին շարժումներ կատարելապէս կը գործադրեն: Շուէտական մարմնամարզի փորձեր շատ դիւրիւթեամբ կը կատարեն, շատ հետաքրքրական է տեսնել կոյրերու այս կանոնաւոր շարժումները, որոնց անդամները կ'իջնեն, կ'ելլեն, կը կծկին, կ'ընդլայնին, իրենց ձայնովը տալով չափը այս շարժումներուն և միեւնոյն ժամանակ շարժման մէջ դնելով կուրծքերու դնդերները:

Թեպետև ոչ կոյրերու յատուկ մնարմնամարզի ամէն ձևեր, առանց անպատեհութեան

կրնան նաև կիրարկուիլ կոյրերու, բայց խաղերը և սրօնները ամենէն աւելի յանձնարարելի են:

Կոյրերը պարելով, վազելով ու խաղալով իրենց ճկունութիւնը և շարժումներու ճշդութիւնը կ'ապահովեն, բացառիկ պարագայներու մէջ գործածելով ամէն միջոց, իրենց մէջ կը զարգացնեն անմիջական շարժելու յատկութիւնը, անհատական նախաձեռնութիւնը և բարի նախանձը և այսպէսով կը յաջողին յաղթելու այն խոշորողոտին, որ արգելք կը հանդիսանայ իրենց առօրեայ շարժումներուն մէջ: Մարդ կը զարմանայ երբ տեսնայ թէ ինչպէս կոյրերը ձի ու հեծելանիւ կը նստին և կարող կ'ըլլան շրջագայել իրենց լնտելացած վայրերը, հեծելանիւին և ձիուն ու է քայուածքէն կը կռահեն ու կը ճշդեն իրենց շրջագայած վայրերուն դիրքը:

Կոյրերը կ'ըլլան նաև լաւ լուղորդներ, արևուն դիրքէն, հովերու ուղղութիւնէն, ծովին եզերքէն լսուած աղմուկներէն կ'ուղղեն իրենց շարժումները: Կրնան նաև թիալարել, լնտներէն վեր մազլցիլ ու չմշկել: Խաղերու մէջ կարող են վազել առանց վախի, եթէ երբեք վազած տեղերնին, զիրենք առաջնորդելու համար աւազէ ու մարգագետինէ հետքերով ապահովուած ըլլայ: Վազողները իրենց ընկերներէն կը խուսափին ռաքերու աղմուկը ու բոժոժաւոր բազկապանակի ժխորը նկատի առնելով, խաղերու մէջ կ'օգտուին գնդակներու մէջ դրուած բոժոժներու հանած ձայնէն, որոնց միջոցաւ կը հասկնան գնդակներու ներկայութիւնը: Վերջապէս կոյրերը շօշափելիք և լսելիք զգայրանքներով թեպետև դանդաղ, բայց կարող կ'ըլլան ոչ կոյրերու յատուկ խաղերը օգտագործել:

Բայց երբ կոյրերու ֆիզիքական այս մշակոյթը անտեսուի, շարժելու փափաքները անժամանակ կերպով մարիլ կ'սկսի, անդամները կը դանդաղին, յօդերու դիւրաշարժութիւնը կը յապաղի, դնդերները չեն զարգանար, շարժումները անորոշ ու անպատակ կ'ըլլան քկեցուածքնին արգահատելի ու քայուածքնին տատամստ կըլլայ, իրենց հասակը ծանրութիւնը ու լանջքին ընդարձակումը կը կասի, խաղերը և հրահանգները կը կորսնցնեն իրենց հրապոյրը, վախկոտ ու տխուր կ'ըլլան և վերջապէս առողջութիւնին խաթարուելով՝ այսպիսի վատուժ մարմնոյ մը ծնունդ եղող իմացականութիւնն ալ կը տառապի:

կոյրերու ֆիզիքական մշակոյթով զարգացուցած կ'ըլլանք ընդհանուր առողջութիւնը. շօշափելիք զգայրանքը կրթելով, անոր միջոցով առաջ եկած մտապառակներնբը ուղեղին մէջ կերտած ու կաղապարած կ'ըլլանք. անաղարտ պահուած լսելիք և հոտոտելիք զգայրանքները՝ տեսողութեան տեղ գործածելու անմիջական պէտքէն մղուելով առաւելապէս կը զարգանան ու այսպէսով կոյրերը թէ ֆիզիքապէս և թէ մտաւորապէս բարգաւաճելով, կարող կ'ըլլան իրենց ուրոյն սեղը գրաւել մարդկային ընկերութեան մէջ:

Յօփ. ԵՂ. ՇԱՀՊԱՋ

ՀԵՏԱՔՐՔՐԱԿԱՆ ՆՕԹԵՐ

ՆՇԱՆԱԻՈՐ ԿՌՓԱՄԱՐՏԻԿՆԵՐՈՒ ՄԱՍԻՆ

Թե ի՞նչ կը պատմէ ձօն Սըլիվըն իր 1889 յուլիս Ցին բրած մրցման մասին:

Ոստիկանութիւնը իմացած ըլլալով որ մըրցումը առանց ձեռնոցի պիտի ըլլար Նոր Օսէանի մէջ, արդէն մրցումէն շատ առաջ հոն էր: Մրցորդներս մեր կոմնակիցներով և մարզիչներով մասնաւոր կառախումբ կը նետուինք, որ մեզ դէպի Միսիսիբ կը տանի:

Ռիչպուրկ վար կ'իջնենք, բարեկամ մը իր տունին բակը պատրաստած է արդէն: Մրցումը վայրագ, արիւնլուայ կ'ըլլայ, առաջին բառնսին առաջին հանդիպումին ուժգին հարուածի մը վրայ Սըլիվըն կոնակի վրայ կը գլտորի: Երկրորդին, կարգը Քիլըռընինն է. երրորդին Սըլիվընի՝ կողմէ Քիլըռնի կզակին զարնուած սարսափելի հարուած մը զայն կը մարեցնէ, ինքզինքը գըտնելէն վերջ Քիլըռն յարձակման կ'սկսի և այսպէս 75 րատնս, այս երկու մարտիկները, վայրագ զաղաններու պէս կը կռուին, իրենց մարմինները և դէմքերը վէրքերով եւ ուռեցքներով ծածկուած էր: Վերջապէս կզակին զարնուած երկրորդ հարուածի մը շնորհիւ Քիլըռն գետին կը գլորի վեր չեկելու պայմանաւ: Մրցումէն վերջ երկուքն ալ գրեթէ անձանայ դարձած էին:

Այս փոքր գրութենէ կրնաք երեւակայել թէ ինչ էր պօսը իր նախնական վիճակին մէջ:

Տարօրինակ ուժի սէր կուփամարտիկներ

Նշանաւոր կուփամարտիկ Սամ Մաք Վէա, փորձի ատեն այնքան զօրաւոր կը զարնէր որ մարդիչ գտնելը անկարելի կ'ըլլար: Հոչակաւոր սեւամորթ ձէք ձօնսընին մարզիչը՝ Երնք Քէննի, 10000 Ֆր.ի դատ մը կը բանայ ձէքի դէմ վնասուց հատուցման համար: Խեղճ Երնք կը գանգատէր թէ, Սիտըն Լայքի մօտ զըտնուող անտառակի մէջի իր տանը, մէջ — ուր սեւամորթը շարժիտութեան մեծ մրցման կը պատրաստուէր, և ամենապզտիկ փորձը որ մէկ ժամ կը տուէր — այնքան խիստ կը կռուէին՝ որ մէկ շաբթուան ընթացքին, չէնքին ոչ մէկ սենեակին մէջ կայուն կարասի մը չէր մնացած, բոլոր ապակիները կոտրած և կարասիները կտոր կտոր եղած էին աւելցուցէք նաև կարգ մը ծախքեր որոնք Երնքի կը պատկանէին: Օրինակ ձէքի թարմ կաթ տուող կովը կթել, պարտէզի փոքրիկ խոզերու խուճը կերակրել, ուղի՛նտեւ հին շարժիտը իր այս աներեւակայելի փորձերէն վերջ հատ մը խոզ ուտելով չէր կշտանար... !!!:

* Օրուան շարժիտը Տէմսէյի մասին ալ կ'արժէ ծանօթութիւն մը տալ, Տէմսէյ 10-20 մարզիչներով է որ փորձի կը սկսի, որովհետև ան 10 բառնսնոց փորձ մը ընելու համար 10 մարզիչի պէտք ունի, քանի որ ամէն մէկ բառնսին մէյմէկ մարզիչ կը մարեցնէ...:

Շամբիոններու հաւատք

Մրցման առաջին գիշերը շարժիտն մը իր ճգնաժամները կ'անցնէ և շատ ջղային կ'ըլլայ, ան կ'ունենայ նաև զարմանալի հաւատք մը անհիմն նիւթերու վրայ:

* Ծիմ ձէֆրիս մրցման չէր երթար եթէ փորձին վերջին օրերուն ձիու պայտ մը չի գտնէր:

* Ծիմ Գօրպէթ կը կարծէր որ իր բաղը կապուած էր հին արծաթ ժամացոյցէ մը որ պզտիկութեանը նուէր առած էր, ան, ժամացոյցը հետը կ'առնէր մրցման ատեն և զայն աթոռին տակը կը պահէր և ամէն դաղարի զայն կը դիտէր՝ կարծես թէ մասունք ըլլար:

* Ֆիթսիմոն գէշ կը խաղար եթէ իր կինը ներկայ չ'ըլլար: Ամերիկայի մէջ ատեն մը կինելու պօսի մրցումներուն ներկայ գտնուիլը արգիւտուած էր, սակայն Ֆիթսիմոնի մրցման օրը անկարելի եղաւ Տիկին Ֆիթսիմոնը ներս շառնել: Այսպէս տակաւին շատեր իրենց capriseները ունին:

Պօֆսի գաղտնիքներ

Ինչպէս գիտէք հակառակորդ խարելը տեսակ մը վարպետութիւն եղած է կարգ մը կըռմփամարտիկներու քով:

Քիտ Մաք Քոյ որ իր ատենին էն նշանաւոր խաղացողներէն էր, Թօմ Ռիանի հետ մըրցած ատեն երբ կը տեսնէ որ, հակառակ զայն գերազանցած ըլլալուն, չի կրնար Թօմը 15րդ տունին մարկցնել, կը խորհի վարպետութիւն մը բանեցնել: Գիրկ գիրկի մը բռնուած ատեն ետ կը քաշուի, ձեռքերը վար կ'առնէ ու կը սկսի բարձրաձայն խնդալ: Թօմ շուարած պաշտպանողականը կը թողու և կը հարցնէ:

— Քիտ, ինչ ունիս, խենդեցա՞ր:

— Ո՛չ, կը պատասխանէ խնդալով, միայն դուն տաքատդ ձեռքէ կը հանես, տե՛ս ետեւէդ պատուած է տաքատդ:

Թօմ ապշահար ետ կը դառնայ, այն վայկեանին Քիտ հակառակորդին կզակին այնպիսի հարուած մը կը զարնէ որ խեղճը knock out կ'ըլլայ: Ամէնէն զարմանալին սա է որ արդիւնքը կ'ընդունուի:

Նոյն ձեւով Թօմի Պրանս 1907 յուլիս 4ին Պիլ Սֆուուոի հետ ըրած մրցման մէջ վարպետութիւն մը կ'ընէ: Պրանս կզակին սաստիկ հարուած մը կ'ուտէ և քիչ կը մնայ որ իյնայ մարի, սակայն ինքզինքը կը բռնէ և վարպետութեամբ մը հակառակորդին կը մօտենայ ու կը գիրկըդխառնուին և անոր «ինչ կ'ընէս Պիլ, պօֆս խաղալ քնաւ չես գիտե՞ր» կ'ըսէ: Պիլ այս խօսքերէն զարմացած չի նշմարեր որ Թօմ զըծուարութեան մէջ է և թոյլ կը վարուի. քանի մը երկվայրկեան վերջ, ինքն է որ կ'ստանար միեւնոյն հարուածը և այնքան ուժգին որ Պըրնսի պէս չի կրնար վարպետութիւն մը ընել և knock out կ'ըլլայ առաջին ռաունսին:

Էն կարն եւ Էն երկար մրցումներ

Վերը յիշուած մրցումներէն որ էն կարճը մէկ ռաունսի մէջ վերջացած է ըրֆօրը, 2 երկվայրկեան է և ամբերկացիի մըն է, սակայն անոր չափ զարմանալի մրցումներ ալ եղած են: Հաւգին, մրցման մը մէջ իր հակառակորդը 4 երկէն տապալած է, ուրիշ մը Պէթլինկ Նիլսըն 3 երկվայրկէն մրցման վերջ տուած է: Այսքան ապշեցուցիչ արագութեամբ վերջացող մրցումներուն քով կրնանք աւելցնել երկարատեւ մրցումներ որոնք նոյնքան ապշեցուցիչ են: 1860ին ձէյմս Օնէյլի և Ֆրիթցի միջեւ տեղի ունեցող մրցումը,

որ առանց ձեռնոցի էր, 4,30 ժամ կը տեւէ, 1879ին Մաք Քէլլըն և Տօնօվան 3,49 ժամ կը կռուին: 1884 Կէպիֆ և Վէլլ 76 ռաունս կը կռուին որ 5,4 ժամ կը տեւէ, ուրիշ օր մը ձէյմս Քէլլի և Տօնսթան ձէմիթ 6,15 կը կռուին, սակայն ըրֆօրը որ մինչև այսօր չէ կտարուած և չպիտի կտարուի՝ կը պատկանի Պրանս և Պրուքի որոնց մրցումը 1893 ապրիլ 6ին եղաւ և տեւեց 110 ռաունս 7 ժամ 19 վայր. և առանց արդիւնքի մնաց:

Սակայն այսօր մէկ ժամէն աւելի չը տեւեր մրցումը, ո՛վ գիտէ թէ ինչ տեսակ կը խաղային այն ատենուան պօքստօնները: Իրաւ երկարատեւութեան ըրֆօրը կտարել անկարելի է, սակայն գոնէ արագութեան հաւասարողներ պիտի ըլլան, որովհետեւ հիմակուան methodeը այդպէս կ'երթայ: Ներկայ խաղացողները կ'ուզեն սկսիլ և վերջացնել, ինչպէս կ'ընեն Տէմզէյ, աշխարհի շամբիոնը և Գառբանթիէ՝ Եւրոպայի շամբիոնը, երկու հակառակորդները:

Ո՛վ է ՏէՄՍԵՑ

Ձէք Տէմսէյի մասին իր մարզիչին կողմէ գրուած յօդուածէն թարգմանելով, շամբիոնին մասին կ'ուզեմ ծանօթութիւն մը տալ:

Գօլօռայտոյի «apoid lourds» կռմփամարտիկ ձէք Տէմսէյ, որ «աշխարհի շամբիոն» տիտղոսը ստացաւ, հսկայ ձէս Վիլլըուտը յուլիս 4ին Թօլէտոյի մէջ 4րդ ռաունսին յաղթելով, այդ տիտղոսին արժանացաւ:

Ձինքը մարզական կեանքի գագաթնակէտին չասցնող մրցումէն երկու տարի առաջ, Տէմսէյ պարզ պաշտօնեայ մըն էր քրանուէյի ընկերութեան մը մէջ: Լիմա հազիւ 24 տարեկան, ԺօռԺ Գառբանթիէի դէմ պիտի ելլէ հաւանաբար գումարի մը համար որ 100,000 հնչիւն օսկին պիտի անցնի:

1917ին Տէմսէյ պօֆսի սիրահար մէկ քանի երիտասարդներէ զատ ոչ ոքէ ճանչցուած էր: Մէկ տարուան կարճ ժամանակի մը մէջ ան իր փառքի գագաթնակէտին հասած էր յաղթանակներու շարքով մը որ իրմէ շատ առաջ սկըսողները չէին կրցած ձեռք բերել:

1918ին, ան աշխարհի շամբիոնութիւնը շահիլ ուզող կռիւմարտիկներու 20 լաւագոյններուն հետ մրցեցաւ, որոնցմէ 18ն արուեստական քունին! համը առին, ատոնցմէ 12ը առաջին ռաունսին արդէն երազներու աշխարհը այցելած էին, մէկը միայն մին-

չեւ վերջ շարունակեց, մէկ անգամուն 5 իսկ երկրորդ անգամուն 10 ռառնիս խաղալով: Եւ մէկ հոգին միայն պատիւը ունեցաւ Տէմսէյին յաղթել: Յաջորդ տարին 1919 մէկ անգամ մրցեցաւ շաւրխոնութեան համար միայն, ձէս Վիլըռտի դէմ, որ Յորդ ռառնիսէն յաղթեց:

Տէմսէյ ծնունդով խառնուրդ է, ծնած Իռլանտա - Սկոտլանդի և Հնդիկ-Ամերիկացիէ, և այս խառնուրդ արիւնն է որ իր երակներուն մէջ կ'եռայ, իր բնութիւնը և մկանունքը կրուուողի տիպար դիքն է: Հասակին բարձրութիւնն է 1,80, և սակայն շատ լաւ համեմատուած մարմին մը ունի, իր ունեցած զօրութիւնը աշխարհի մէջ շատ քիչեր միայն ունին:

Ան ինքնիրմէ շինուած շաւրխոն մըն է, բառին իսկական իմաստով, երբեք պօսի դաս չէ առած, ինչ որ գիտէ ինքնիրմէ սորված է, ռիկկի խիստ փորձառութեան մը գնով: Ան պօսի գիտութեան այնքան տեղեակ չէ որչափ կուռի գիտութեան, բնական «ծեծող» մըն է ան, բնութիւնը զայն կուռելու համար է ստեղծած անոր կցած է նաև զարմանալի ոյժ և նշանաւոր արագութիւն:

Տէմսէյ իր զօրաւոր կազմուածքին շնորհիւն էր որ կարողացաւ մրցիլ 115 քիլոնոց Վիլըռտի և 120 քիլոնոց Գառլ Մօրիս հակառակորդներու հետ և երբեք տկարութիւն չի ցուցուց այս հսկաներուն առջև, ան ունի նաև այնպիսի արագութիւն մը որ ոչ մէկ քնքն չի կրնար հաւասարիլ: Ան իր 98 քիլո. ծանրութիւնը այնչափ արագ կը շարժէ որչափ չի կըրնար ընել պարի ուսուցիչ մը:

Տէմսէյի սիսթէմը պօսի սիսթէմէն բոլորովին տարբեր է, բայց զգալիօրէն ազդեցիկ է. ան բնաւ անզգոյշ կերպով չի յարձակիր, երկու ձեռքերը հարուածելու պատրաստ, վճռաբար թշնամիին վրայ կը քայէ, մինչեւ որ թշնամի յարձակողականը կասեցնէ, այն ատեն ինք կ'սկսի զարնել և այնքան զօրաւոր ու արագ որ եթէ թշնամիին տկար տեղերէն մէկուն հանդիպի անպայման մրցումը վայրկենական վերջ կը գտնէ:

Իր խաղալու կերպը շատ պարզ, անոր միակ վարպետութիւնը գլխու մասնաւոր ճօճում մըն է, գլուխը վայրկեան մը հանգիստ չունի ամէն կողմ կը շարժէ զսպանակաւոր գործիքի մը պէս, այս կերպը իրեն կը թոյլատրէ որ ձեռքերը յարձակումի պատրաստ ըլլան և ճիշդ տեղին հարուած մը ուտելէ կ'ազատեն զինքը:

Չախէն զարնուելիք «direct»ները (բազուկը շիտակ) բնաւ չի գործածեր, ան աւելի «hooks» (բազուկը ուղղանկիւն) ըսուած հարուածները կը գործածէ որոնք շատ ուժով և կարուկ կը զարնէ, յարձակման կ'սկսի «upper-cuts» (մօտէն և բազուկը սուր անկիւն) հատուածներով, որոնք «hooks»երուն շափ ազդու են: Ծիգ ընելու զարմանալի կարողութիւն մը ունի Տէմսէյ, այնպէս որ իր հակառակորդները բռունցքի հարուածներէն խուսափելու համար իսկ անագին յոգնութիւն կը կրեն: Ան ամէն մէկ հարուածին այնպիսի ուժգնութիւն մը կը դնէ որ, եթէ նոյն իսկ հակառակորդին տկար կէտէրուն ալ չգայ, նորէն մեծ ազդեցութիւն կ'ունենայ: Եթէ հարուածներէն մէկը պարապը երթայ, ան իր հաւասարակը ռութիւնը չը կորսնցնէր և չի պաշտպանուիր այլ ընդհակառակը, միւս ձեռքովը կը շարունակէ զարնել և այնքան արագ որ հակառակորդը պարապ ելած հարուածէն բաց մնացած տեղերուն հարուած մը զարնելու ատեն չունենար:

Տէմսէյը յաղթելու համար, հակառակորդը պէտք է առաւելութիւններ ունենայ: Տէմսէյ առանց տարակուսելու և վհատելու իր բոլոր ճիգը կը թափէ միշտ:

Այսօր, ոչ մէկ պօսիստ չի կրնար անոր հաւասարիլ առաջին ռառնիսներու մէջ: Մօռիս և Վիլըռտի նման հսկաներ չի կրցին կասեցնել զայն դէպի յաղթանակը մեծաքայլ գնացքին մէջ և ինկան անոր առջև:

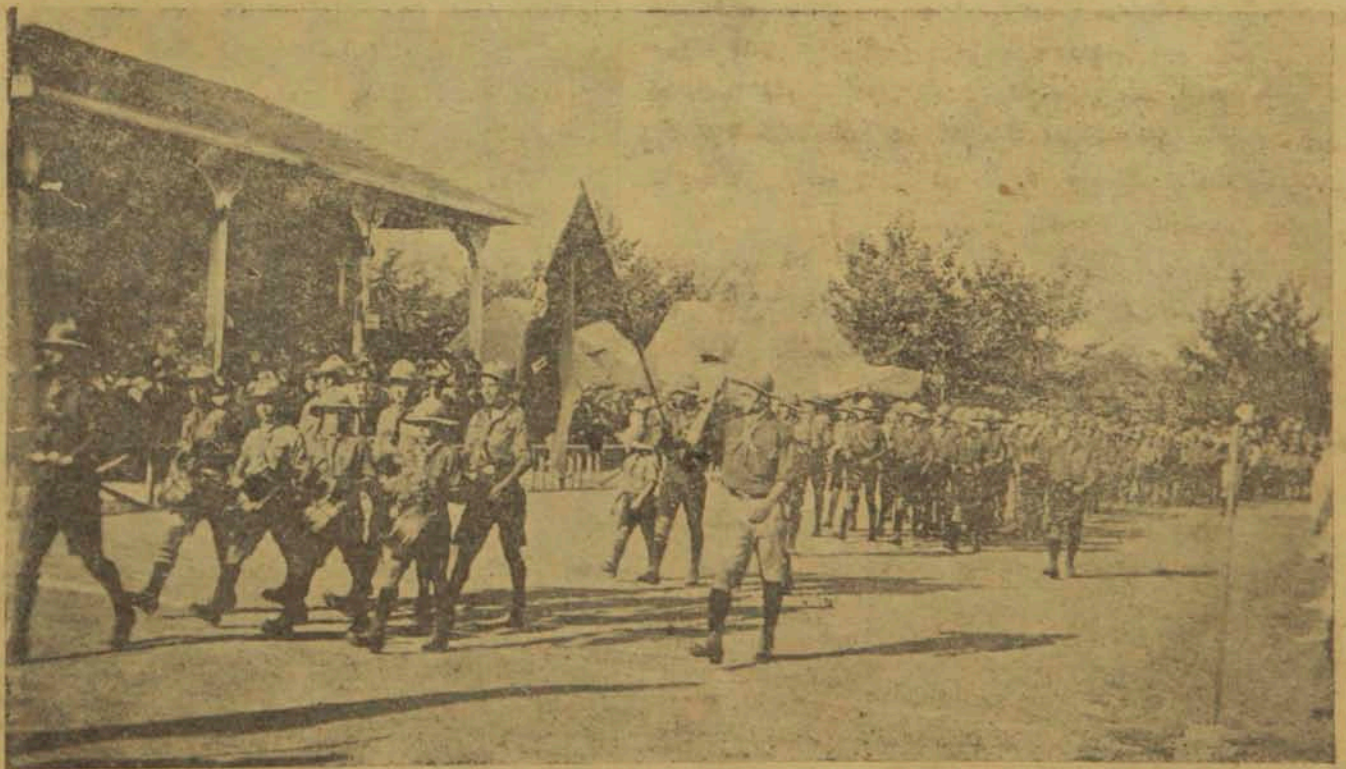
Բայց կէտ մը կայ որուն համար Տէմսէյ ինքն իր բոլոր էութեամբ պիտի կուռի, այն ատեն երբ ան պիտի հանդիպի իրմէ արագ և խելացի մէկու մը որ իր ոտքերը գործածել պիտի գիտնայ, Տէմսէյ շատ անգամներ ըսած է որ կը նախընտրէ գեր և ծանր հակառակորդներ որոնք դանդաղ ըլլալով իր հարուածներէն խուսափելու բազդը չեն կրնար ունենալ:

«Փոքրիկ, արագ պօսիստն է որ ինծի կըրնայ հաւասարիլ արագութեամբ և ան է որ զիս մտատանջութեան կը մատնէ, կը խոստովանի ան, ծանրերը եղած տեղերնին կը գամուին, և ես պղտիկ աշխատանքով մը միայն անոնց հաշիւը կը մաքրեմ, սակայն թեթեւները աւելի խելացի են և շուտ կը տեղափոխուին այնպէս որ անոնց զարնելը դժուար կ'ըլլայ»:

Ահա Տէմսէյի իսկական արժէքը. տեսնենք թէ բազդը ո՞ր բազուկին պիտի խնդայ, ձէքի՞ն (Տէմսէյ) թէ Ժգոժին (Քարբանթիէ):

1920 Հայկական Ռդիմպիականին մարզիկներու տողանցքը՝

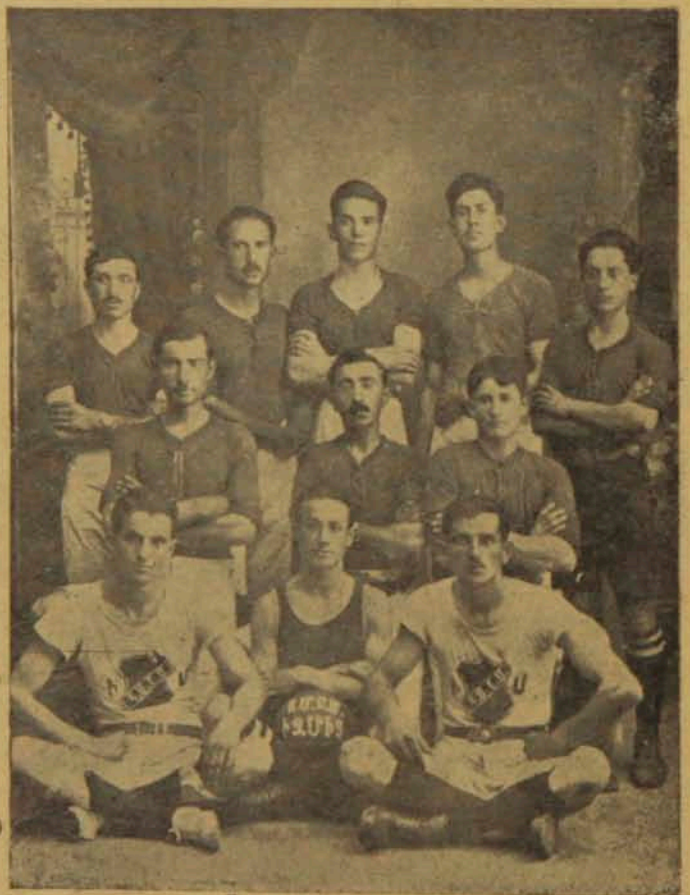
1920 Հայկական Ռդիմպիականին հայ սկաուտներու տողանցքը՝

Հ. Մ. Ը. Մ. Բերա-Շիշլի Մասնանիւղի Ողիմպիականէն.
Մարզիկներու մրցավայր գալը

ՄՏԵՓԱՆ ԽԱՆՃԵԱՆ
Մարզանքի ուսուցիչ եզիպտոս

Հ. Մ. Ը. Մ.ի Իզմիտի Մասնանիւղին
Ֆութպոլի խումբը

Իգմիբի սկաուտներու հեծելանիւի խումբը

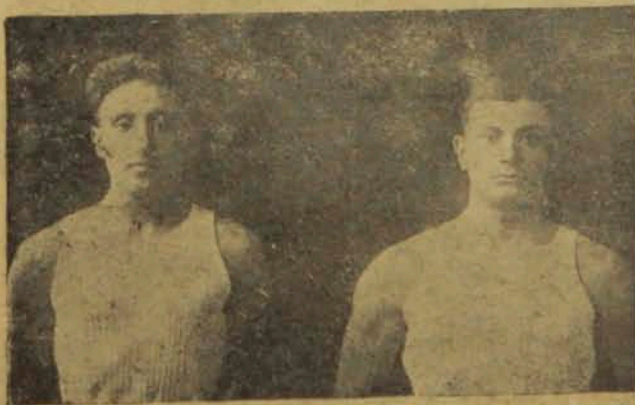
ՎԱՀԱՆ ՆՈՐՀԱՏԵԱՆ

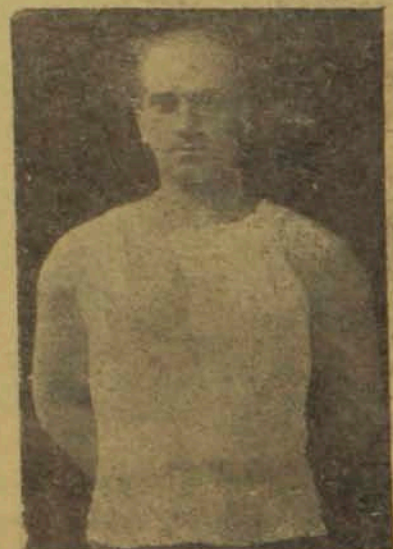
ՎԱՀԱՆ ՆՈՐՀԱՏԵԱՆ
Հեծելանիւի Ա. Մրցանակով

ԱՐԱՄ ԱՔԷԼԵԱՆ
Երկաթ նետելու մե.ին մէջ

1919 և 1920ի Հայ Ողիմպիականներու երկու շամբիոնները :
ԱՐԱՄ ԱՔԷԼԵԱՆ. — Երկաթ նետելու մէջ առաջինը :
1919 Հայ Ողիմպիականին Շամբիոնը :
ՆՈՒՊԱՐ ՃԷԼԱԼԵԱՆ. 100 և 400 մէթր վազածրու
չափանիշը կորտրած . 1920ի Հայ Ողիմպիականին շամբիոնը :

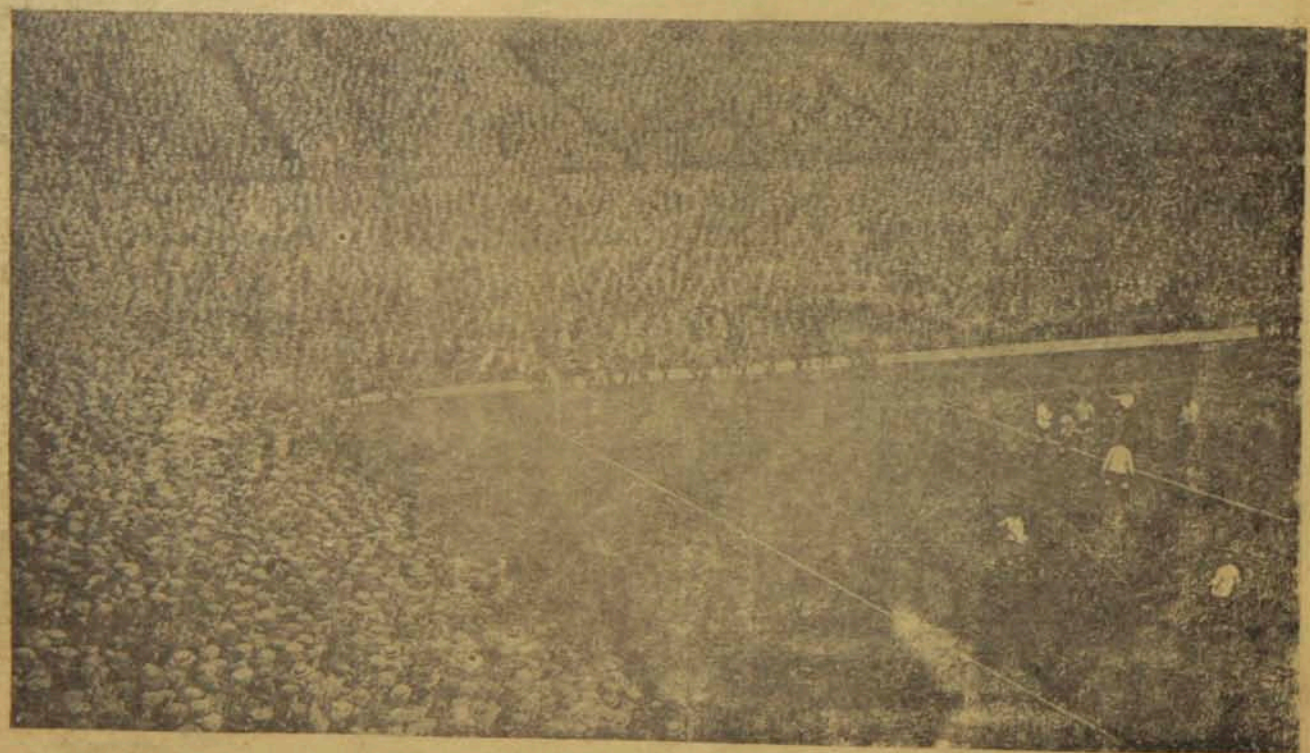

Պ. ՍԱՐԳՍԻՍ ՄԿՐԵԱՆ

Սկաուտակի և քար նետելու չափանիշերը կորտրած :

Հ. Մ. Ը. Մ. Բերա-Շիշլի Մամանիւղի Ֆութպոլի Ա. Թիմը.

Անգլիոյ մէջ անցեալ ամսոյ ընթացքին խաղացուած ֆութպոլի առաջին մրցումները ցոյց տուին թէ Անգլիական ազգային այս խաղը իր ժողովրդականութիւնը չէ կորսնցուցած. 400,000է առելի կը հաշուէին այն շահնդի-սականներու թիւը որոնք ներկայ գտնուած են մրցումներու ն. Լոնտոնի մէջ ֆութպոլի մրցումներու համար այն ատիճան հետաքրքրութիւն մը կար, որ խաղի սկզբնաւորութիւնէն ժամ մը-առաջ ամբողջ տեղերը (աթոռները) զբաղուած ըլլալով դռները ստիպուած են գոցել.

ԲԷՔՐՍԸՆ Շուէտ). Երկայնութիւն ցատկելու մէջ առաջին. 7.15 մէթր

ՄԱՔ ՏՕՆԸԼԻՏ (Ամերիկ.)
Ա. 21,400 քիւ ծանրութիւն նետելու մէջ,
11.62 1/2 մէթր.

Չախէն սկսեալ

1. ԲԱՏՈՒՔ (Ամերիկ.). — Առաջին ելած 100 մէթր վազքի մէջ 10 1/5 երկվայրի .
2. ՎՈՒՏՐԻՆԿ (Ամերիկ.). — Առաջին ելած 200 մէթր վազքի մէջ 22 երկվայրի .
3. ԲՈՒՏ (Հրային Ամերիկ.). — Ա. 400 մէթր վազքի մէջ 49 3/5 երկվայրի .
4. ՀԻՂ (Անգլ.). — Ա. 800 եւ 1500 մէթր վազքի մէջ, 1,53 2/5 եւ 4,1 3/5 .
5. ԿԻՅՅԸՄՕ (Ֆրանսա). Ա. 5000 մէթր վազքի մէջ 14,55 3/5 վայրի .
6. ՆԻԻՐՄԻ (Ֆինլանդ.). — Ա. 10,000 մէթր վազքի 31,45 1/5 եւ կրօս լընթրի (դաշտային վազք) 9 քիւմէթրի մէջ .

Չախէն սկսեալ

1. ՔՕԼԷՀՄԱՅՆԷՆ (Ֆինլանդ). — Ա. Մարաթո ի վազք 42 քիւմ. 800 մէթրի մէջ. 2 ժամ 32,35 1/2 վայրի (record).
2. ԹՕՄՍԸՆ (Ամերիկ.). — Ա. 110 մէթր ցանկարշախի մէջ. 14 1/5 երկվայրի. (Աշխարհի record).
3. ԼՈՒՄԻՍ (Ամերիկ.). — Ա. 400 մէթր ցանկարշախի մէջ. 54 երկվայրի. (Աշխարհի record կոտրած).
4. ՀՕՆ (Անգլ.). Ա. 3000 մէթր արգելարշախի մէջ, 10 3/5 վայրիկեան.

ԲԷՆՔՍԹՕՆ. — Աշխարհի սուզուելու շամբիօնը

Անգլիայի Ռոլիմպիական Խաղերու յաղթականներուն տըրուած արձանիկը .

ՊՕԼԷՂՄԱՅԵՆ և ԼՕՍՄԱՆ.
Մատթոթի գաղթին մէջ Ա. և Բ.

ՆԻՔԻԱՆՏԷՐ (Ֆինլանդ.) - Ա.
սկաւառակ նետելու մէջ 44.68
մէթր.

ԼԱՆՏԸՆ (Ամերիկա). - Ա.
բարձրութիւն ցատրելու մէջ 14.55
մէթր.

ՕՐԻՈՐԻ ԷԹԷԼՏԱ ՊԵՅՊԹԸՐԻ (Ամերիկա). - Ա կա՛ւցի 100 և 300
մէթր լողալու մէջ. 100 մէթրը աւած է 1.13¹/₅ փայր՝ (ըրբորը).

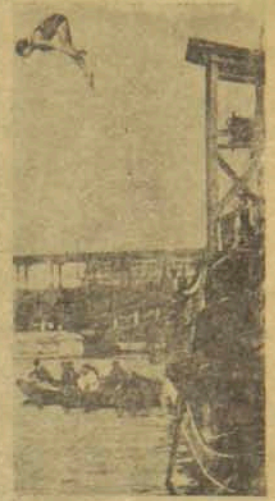
**ՊԷԼՏԻՊԱՅԻ Թագաւորը կը
շնորհաւորէ Օր Պլայպթըրին**

- Չախէն սկսեալ**
1. **ԼԷՅՅՅԵՆ (Ֆինլանտա)** - Ա. Բենքարթոնի (ճլնդ
եակ խաղեր) մէջ 18 կէտով.
 2. **ԼՈՒՂԼԵՆՏ (Նորվիկ.)** - Ա. Տեխարթոնի (տաննեակ
խաղեր) մէջ 6.774 կէտ.
 3. **ՖԻԻՃԷՐԻՍ (խալ.)** - Ա. 3000 (13,14¹/₅) և
10,000 (48,10¹/₅) մէթր քալելու մէջ.

- Չախէն սկսեալ**
1. **ԲԷԹՐՅԸՆ (Շուէտ)** - Ա. երկայնութիւն ցատրե-
լու մէջ. 7.15 մէթր.
 2. **ԼԱՆՏԸՆ (Ամերիկա)** - Ա. բարձրութիւն ցատկե-
լու մէջ. 1.936 մէթր.
 3. **ԹԻԻԼՈՍ (Ֆինլանտ)** - Ա. երկր քալլ ցատկելու
մէջ. 14.55 մէթր.

- Չախն սիրտայ
 1 ՖՕՍՍ (Ամերիկ) — Ա. ձողով քա, ձրաթիւն ցտարելու
 մէջ 3 80 մէթր:
 2 ՄԻՐԶԱ Ֆիննտ) — Ա. նիզակ նետելու մէջ 65,78 մ.
 3. ԲՕՐԶՈՒԱ Ֆիննտ) — Ա. երկաթ նետելու մէջ
 11,81 մէթր.
 4. ԲԱԹ ԲԱՅԸՆ (Ամերիկ) — Ա. մուրճ նետելու մէջ
 52,875 մէթր.

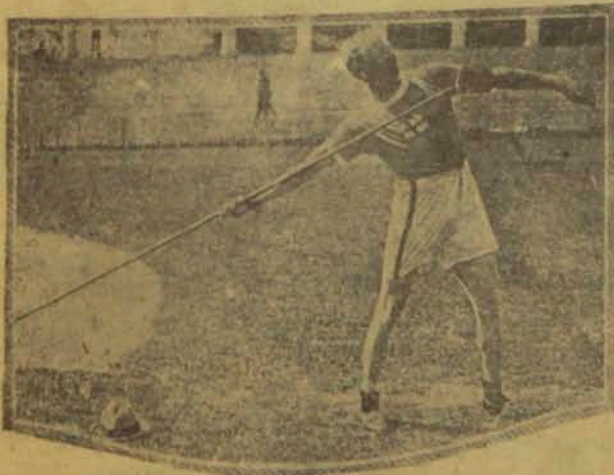
ՔԵԼՕՂԱ (Հաւանացի), —
 Ա. 100 մէթր կռնակի վրայ
 լողալու մէջ.
 Աշխարհի չափանիշը կտորած
 1,15¹/₅ վայր:

ՕՐ. Ա. ԲԻԺԺԻՆ ջուրը
 նետուելու ձեւին մէջ:

Օր. ԱԼԷՆ ԲԻԺԺԻՆ (Ամե-
 րիկ.) 14 տարեկան վար-
 պետ սուզակու հին Անվէրսի
 Ռդիմպիականներու մէջ չա-
 քացին ելած.
 ԱՔՕԿԻԻՆՏ (Շուէտ) 15²/₃
 տարեկան սուզակ. Բ. ե-
 լած սուզուելու մէջ:

Պէլնիգայի թագաւորը կը
 շնորհաւորէ Օր Ալէն
 Բիժժինը:

Միրնայի (Ֆիննտ) նիզակ նետելը
 Ա ելած 65.78 մէթր

Է. ՔՕՄՍԸՆ (Գանատա). — 110 մէթր ցան-
 կարշաւի մէջ առաջին. 14²/₅ երկվայր:

ԿՈՓՈՄԱՐՏԿԻ (Boxeur) ՄԸ ՏՐՈՒԵԼ ԻՔ ԽՆՈՄՔԻ

Թէ ԽՆՉՊԷ՛Ս ՊԷՏՔ Է ՄԱՐՁԵԼ (massage)

ԵՒ ԵՐԲ

Շատ անգամ ներկայ գտնուած եմ պօսի մրցումներու . և սակայն ոչ մէկ ա՛գամ կրցայ տեսնել միջնորդողներ (intervenir) որոնք կարեւան պէտք եղած ինձամբը տալ կոփամարտիկին, թէև գործի մէջ կը գտնուին, արիւն քրտինքի մէջ կը մտնեն և սակայն անարդիւնք կը մնայ իրենց աշխատանքը, վասնզի չեն կրցած հասկնալ թէ՛ ի՞նչ է մարձումին օգուտը ինչ ձեւի տակ պէտք է շփել, և ո՞ր մկանները աւելի պէտք ունին անոր :

Արդ, տեսնելով այս բոլորը . կուգամ պէտք եղած կէտերը բացատրել մեր կոփամարտիկներուն և անոնց միջնորդողներուն :

Մարձում ընող մը, որուն կուտանք միջնորդի անունը, որ ընդհանրապէս կոփամարտիկին քով կը գտնուի, պարտի երեք անգամ մարձել մարզիկը, և զանազան ձևերու տակ :

Ա. փորձէն և կամ մրցումէն առաջ :

Բ. Մրցման ժամանակ :

Գ. Փորձէն և կամ մրցումէն վերջ :

Փորձէն առաջ. — Ընդհանրապէս փորձէն առաջ կատարուելիք մարձումին կուտանք Effleurag անունը որուն կ'ըսենք կյոռ շփում որ կը կատարուի առագ և նուազ ուժգին . և սակայն մենք կրնանք գոհանալ դարձեալ պարզ շփելով այն մասերը, որոնք ի գործ պիտի դրուին մրցման ժամանակ :

Կարևոր մկաններ (Muscles Essentiel) են. — Le deltoïde, ուսին մկանը, le sus-Epineux, որ կը գտնուի ուսին մկանին ետեի կողմին տակը . Grand pectoral, որ է կուրծքին մկանը . Grand oblique de l'abdomen . որ կը գտնուի մէջքին վրայ և կը ծառայէ մարմինը աջ ու ջախ դարձնելու :

Le triceps brachial, (բազուկի երեք գլուխով մկան), որ կը գտնուի թևին վերի և ետեի մասին վրայ, long-Supinateur . նախաբազուկի մկան . որ կը գտնուի նախաբազուկին դուրսի մասին վրայ, biceps brachial որուն պաշտօնն է նախաբազուկը թևին վրայ ծալել, և կը գտնուի թևին վերի և առջևի մասին վրայ :

Այս բոլոր մկանները պէտք է մարձուին Pétrissags (շաղում) կոչուած ձևով, որ պէտք

է կատարուի հետեւեալ ձևերով, քովնտի արագ ցնցումներով և թեթև հարուածներով :

Ասոնցմէ զատ պէտք է կատարուի կյոռ շփումներ շնչառութեան մկաններուն վրայ, միեւնոյն ատեն պէտք է կատարուի քրքրիչ մարձում մը :

Մրցման օրը. — Շատ լաւ կ'ըլլայ առաւօտուն կատարել ընդհանուր հանդարտեցուցիչ մարձում մը . այսինքն Effleurage մը, և սակայն մեղմ, հանդարտ և կանոնաւոր կէս ժամուայ միջոցի մը մէջ .

Մրցման ժամանակ. — Կոփամարտիկ մը պէտք է խնամքի ենթարկուի այն պահուն, երբ հանգչելու համար նստած կ'ըլլայ, հանգստի պահը քիչ ըլլալով միջնորդողները պէտք է որ 3 հատ ըլլան մէկը վերի անդամներուն համար, երկրորդը մէջքի և փորի համար, իսկ երրորդը վարի անդամներուն համար :

Մրցման ժամանակ մարձողին ուշադրութիւնը գրաւելու մկաններն են, le deltoïde և sus-épineux, որոնք շատ շուտ կը յոգնին պօսի ժամանակ : Կոփամարտիկ մը պէտք է ստանայ որքան կարելի է, հորիզոնական դիրք մը, գլուխը դնելով շուանին և ոտքերը մարձողին ծունկերուն վրայ որ ծուած կը կենայ իր առջև : Մարձողները պէտք չէ որ ուժգնօրէն շփեն ուսին վրայ գտնուած մկանները, և չորս անդամները, վասնզի անոնք կը պահանջեն միշտ հանդարտ և մեղմ շփումներ, սոյն մասերուն վրայ կատարուելիք ձևերը հետեւեալներն են, pression effleurage, (թեթեւ շփում) և քովնտի թեթև շարժումներ :

Փորի մկաններին վրայ պէտք է կատարուի շրջանակաձև Effleurage մը և փորին վերի խոռոչին կողմը թեթև ճնշումներ և շփումներ (frictions), և վերջացնելու համար թրթռում մը (vibration) : Մրցումէ կամ փորձէ մը վերջ, պէտք է ընդհանուր Effleurag մը կատարուի, բաւական լաւ և կանոնաւոր կերպով, մասնաւորապէս վերը յիշուած մկաններուն համար, որոնք կը պահանջեն ճնշում, շփում, և շաղում :

Չըմոռնամ յիշելու թէ, կոփամարտիկներու քով փորի մարձումն ալ շատ կարեւոր է, և որ երկար ժամանակ պէտք է կատարուի, վասն զի մեծ դեր կը կատարէ, պաշտպանելով ներքին գործարանները :

Վիզի մկաններու մարձում. — Կարեւոր է է նոյնպէս վիզի շփումը . trapeze մկանին որ կը գտնուի վիզէն անմիջապէս վերջ . splénius որ կը գտնուի trapezին ամիջապէս վրան, գանկին

վարի երկու քովընտի մասերուն վրայ. grand complexus որ կը գտնուի գանկին ամիջապէս վերջ գտնուած պարապ տեղը splenius մկաններուն մէջտեղը. masseter temporal մկանները որ կը գտնուին ականջին ետեւը, որոնց առաձգականութիւնը կ'աւելնայ շփումով և աւելի ամրութիւն կուտայ գլխուն և ծնօտին և միեւնոյն ժամ. նակ կը պակսեցնէ Knock-outի (մարզիկը խաղալու անկարող վիճակի մատնել) վտանգը:

Յօդակապերը. - Կոփամարտիկի մը յօդակապերը, մասնաւորապէս ուսինը, արմուկինը և ծունկինը, պէտք է որ ամենալաւ խնամքի մը ենթարկուին, վասնզի ճկունութիւնը կախում ունի յօդակապերու կացութենէն և ոչ թէ մը-

կաններու տեսակէն, հետեւաբար յօդակապերուն շուրջ պէտք են կատարել Effleurageի մարձումը, և շրջանակաձեւ թեթեւ շփումներ:

Knack-Out-ի պատճառը: Knack-Outի մասին մանրամասն խօսելի դժուար է և սակայն Տօքթ. Sebileau և M. Léon Seé քննութիւններէ վերջ հետեւեալը եզրակացուցած են Ա. Céphalo-Rachidien կոչուած հիւթին ու ժգին ցնցումը: Բ. Ebralement-Celebral. (ողնածուծի սասանում):

Գրութեանս վերջ տալով կը կարծեմ օգտակար եղած ըլլալ. մեր սիրելի պօստոներուն և միջնորդող պարոններուն:

Աղիքսանդրիա

ՄՏԵՓԱՆ ԽԱՆՃՏԱՆ

Ուսուցիչ մարմնամարզի վկայեալ Լիօնի Ակադէմիէն

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԸՆԴՀ. ՈՂԻՄՊԻԱԿԱՆ ԽԱՂԵՐ

ՍԱՐՔՈՒԱԾ Զ. Մ. Ը. Մ. Ի ԿՈՂՄԷ

5 Սեպտեմբեր 1920, Կիրակի ժամը 2ից

ԳԱՏԸԳԻԻՂ «ԻԻՆԻՕՆ-ԳԼԻԻՊ» Ի ՄԷՋ

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ՏԵՂԵԿԱԳԻՐ

Ն. Ա. Խ. Ա. Գ. Ա. Հ.

ԱՄԵՆ. Ս. ՊԱՏՐԻԱՐՔ

ԿԱՐԳԱԴԻՐ ԹԱՆՁՆԱԽՈՒՄԲ

Պ. Պ. Արամ Դարակոզեան, Գեղամ Մանուկեան, Զարեհ Խորասանեան (Գանձապետ), Արսաշես Թեւրզեան, Գրիգոր Յակոբեան, Լեւոն Թօփաչեան. Մելիք Դազարոսեան

ՕՐՈՒԱՆ ՊԱՇՏՕՆԱՏՄԱՐՆԵՐ

ՀԱՇՏԱՐԱՐ ԳԱՏԱԻՈՐ Բ. Կոզիւպոյիսեան

Ժամբայ հանող Գ. Յակոբեան, Արձանագրող Է. Ժիգլեան, Յայտարարող Լ. Յակոբեան:

ԺԱՄ ԲՈՆՈՂՆԵՐ

Գ. Մերձանօֆ, Ժ. Խորասանեան, Ա. Ալթապի:

ՀՍԿՈՂ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

Տօքթ. Ս. Ուզունեան եւ Տօքթ. Ալեոհ Վահրամ

ԳԱՏԱԻՈՐՆԵՐ

Մ. Յ. Շևորիֆ, Պ. Շապոյեան, Բ. Կոզիւպոյիսեան, Օ. Տրկնեան, Յ. Խուպիսեան, Լ. Ժգնաւորեան, Ժ. Սմբատեան, Ո. Բեմհանեան:

ՇՐՋԱՆԱՅԻՆ ՀՍԿԻՉՆԵՐ

Հայ սկսուցիչներ

100 մէքր վագֆ. —

Ա. — Ն. Ճէլալեան (Հայ Մարմնամարզարան (Հ. Մ.) Սկիւտար) Բ. — Վ. Թէրզեան (Սկիւտարի մասնաճիւղ). Գ. Ա. Էմիրզեան (Սկիւտար), Ժամ 11²/₈ երկվ., նախորդ մրցանիշը կոտրուած է ²/₈ երկվայրկեանով:

(Մրցանիշ 1914ին Ն. Ճէլալեան 12 երկվ.)

Երկար նեկեր. —

Ա. — Ա. Արէլեան (Գատը գիւղ) 12,06 մէթր, Բ. — Շ. Կիւրճեան (Հ. Մ.) Գ. — Գ. Սըրապեան (Հ. Մ.):

(Մրցանիշ 12,12 մէթր 1919 Ա. Արէլեան)

Կեցած բարձրութիւն ցաւկեր. —

Ա. — Գ. Քէշիշեան (Բերա-Շիշի), Բ. — Վ. Տէրաւերեան (Պարտիզակ), Գ. — Վ. Տօրապճեան (Բերա-Շիշի): Բարձրութիւն՝ 1,29 մէթր: Նախորդ մրցանիշը՝ նսրուած է Չուկչու սանթիմով: (Մրցանիշ 1,26 1/2 մէթր 919 Գ. Քէշիշեան)

Ուժ առած երկայնութիւն ցաւկեր. —

Ա. — Կ. Փանոսեան (Հ. Մ.) Բ. — Օ. Յա կորովիշ, Գ. — Պ. Պէօրէկճեան (Բերա-Շիշի): Հեռաւորութիւն՝ 5,98 մէթր: 4 սանթիմով նախորդ մրցանիշը կոտրուած:

(Մրցանիշ 5,94 մէթր 1913 Գ. Յարէթեան Իզմիր)

800 մկր վագ. —

Ա. — Զ. Դերձակեան (Բերա-Շիշի), Բ. — Է. Սարաֆեան (Բերա-Շիշի), Գ. — Հ. Գալֆեան (Վոսփոր): Ժամանակ՝ 2 վայրկան 12 1/5 երկվայրկեան:

(Մրցանիշ 2,11 1/5 վայրկ. 1914 Ս. Սա մուէլեան)

Սկաւառակ նեկեր. —

Ա. — Սարգիս Մկրեան (Հ. Մ.) Բ. — Ա. Արէլեան (Գատը գիւղ), Գ. — Վարազ Փողարեան (Վոսփոր): Հեռաւորութիւն՝ 35,99 մէթր: 12 սանթիմով նախորդ մրցանիշը կոտրուած:

(Մրցանիշ 35,87 մէթր 1919 Ա. Արէլեան)

Չողով բարձրութիւն ցաւկեր.

Ա. — Հայկ Պասմաճեան (Հ. Մ.) Ա. — Պ. Պէօրէլճեան (Բերա-Շիշի), Գ. — Յ. Յակոբեան (Սկիւտար): Բարձրութիւն՝ 2,69 1/2 մէթր:

(Մրցանիշ 3,08 մէթր 1912 Մ. Գոյումճեան)

(Ծանօթ. — Ա. եւ Բ. հաւասար ցատկած են եւ քուէով մետայլը Պ. Պասմաճեանին տրուած է, իսկ Պ. Պէօրէլճեան Բ. մնացած է Ա. ին հաւասար արժէքով. Յ. Յակոբեան եւ Գ. Քէշիշեան հաւասար եկած են քուէով մէտայլը Յակոբեանին տրուած է.)

Կեցած երկայնութիւն ցաւկեր. —

Ա. — Ս. Քոստիկեան (Պալթալիման) Բ. — Ա. Արէլեան (Գատը գիւղ), Գ. — Տէրաւերեան (Պարտիզակ): Հեռաւորութիւն՝ 3,06 1/2 մէթր: Կէս սանթիմով նախորդ մրցանիշը կոտրուած:

(Մրցանիշ 3,06 մէթր 1912 Բ. Կէօզիւպէօ յիքեան)

Ոյժ առած բարձրութիւն ցաւկեր. —

Ա. — Ս. Սինեմեան (Հ. Մ.) Բ. — Գրիգորեան (Հ. Մ.), Գ. — Սէմէրճեան (Գուժ Գափու): Բարձրութիւն 1,54 մէթր:

(Մրցանիշ 1,70 մէթր 1912 Բ. Կէօզիւպէօ յիքեան)

(Ծանօթ. — Ա. եւ Բ. հաւասար ցատկած մէտայլը քուէով Պ. Ս. Սինեմեանին տրուած է, Պ. Նուպար Սէմէրճեան եւ Գ. Գ. Տօրեան հաւասար ցատկած, մէտայլը քուէով Պ. Սէմէրճեանին տրուած է.)

400 մկր վագ. —

Ա. — Ն. Ճէլալեան (Հ. Մ.) Բ. — Ժ. Սասյան (Բերա Շիշի), Գ. — Ա. Էմիրզեան (Սկիւտար): Ժամ 55 1/5 երկվ. : Նախորդ մրցանիշը 3 1/5 երկվ. ուղ կոտրուած:

(Մրցանիշ 58 1/5 երկվ. 1912 Գ. Տօրեան)

Նիզակ նեկեր. —

Ա. — Հ. Պասմաճեան (Հ. Մ.), Բ. — Բազարաթ Թաճաճեան (Հ. Մ.), Գ. — Վարազ Փողարեան (Վոսփոր): Հեռաւորութիւն՝ 41,40 մէթր:

(Մրցանիշ 44,45 մէթր 1919 Վարազ Փողարեան)

Երեք ֆայլ ցաւկեր. —

Ա. — Վ. Տօրապճեան (Բերա-Շիշի), Բ. — Կ. Փանոսեան (Հ. Մ.), Գ. — Գ. Գալֆեան (Վոսփոր): Հեռաւորութիւն՝ 12,29 մէթր:

(Մրցանիշ 12,50 մէթր 19 2 Մ. Զարիֆեան)

Բար նեկեր. —

Ա. — Ս. Մոկրեան (Հ. Մ.), Բ. — Վ. Փողարեան (Վոսփոր), Գ. — Քէշիշեան (Բերա-Շիշի): Հեռաւորութիւն՝ 16,25 մէթր: 75 սանթիմով նախորդ մրցանիշը կոտրուած:

(Մրցանիշ 15,50 մէթր 1919 Վ. Փողարեան)

1500 մկր վագ. —

Ա. — Զ. Դերձակեան (Բերա-Շիշի), Բ. — Հ. Իսկէնտերեան (Սկիւտար), Գ. — Յ. Քիւրճեան (Գատը գիւղ): Ժամ 4 վայրկ. 46 1/5 երկվ. :

(Մրցանիշ 4,44 վայրկ. 1914 Ա. Փափազեան)

(Աթլէթիկ Յանձնախումբը որոշեց յիշել 1500 մէթր մրցանիշը եւ յաջողութիւն ողիմպիականին չը յիշել այլեւս մէկ մղոն (1609 մէթր վագրի 4,59 1/5 վայրկ. ի մրցանիշը որ շինած է 911 յն Պ. Վահրամ Փափազեան եւ ցարդ չէ կոտրուած):

Հեծելակնի (5000 մէթր). —

Ա. — Նորճառեան (Վոսփոր), Բ. — Աշոտ Մամիկոնեան (Բերա-Շիշի) Գ. — Մ. Ալիքսանեան (Սկիւտար): Ժամ 10 վայրկ. 20 1/5 երկվ. :

(Մրցանիշ 9,29 1/5 վայրկ. 1919 Ա. Մամիկոնեան)

3000 մեքր վագֆ. —

Ա. — Աշոտ Մամբիկոնեան (Բերա-Շիրի) Բ. Ա. փէշիվանեան (Գու. Գափու) Գ. — Թ. Բիրք-ժեան (Գաար-Գիւղ) Ժամ. 10 վայրկ. 51 երկվ. Մրցանիչը կոսրած .

(Մրցանիչ 0,58 2/3 վայրկ 1919 Ձ. Դեր-ձակեան)

Դրօշարշաւ ակումբային 400 մեքր. —

Ա. — Բերա ի մասնաճիւղը, 51 2/3 երկվր. Բ. Գաար-Գիւղ. Գ. — Ակի տար .

(Մրցանիչ 51 2/3 երկվայր. 1919 Բերա)

Արգելարշաւ սկսուցներու . —

Ա. — Միհրան Սարբեան (Խասգիւղ) . Բ. — Աշոտ Կիւմիւշեան (Բերա), Գ. — Խաչիկ Փիչ-թօֆճեան (Թօփ-Գափու) :

Օրուման յաղթականը որոշելու առիթով դատաւորներ՝ ի նկատ ունեցած են երեք մրցորդներու անուններ որոնք հաւասարապէս երկու խաղերու մէջ առաջնութիւն կրցած էին շահիլ, բաց թողլով չորրորդը Պ. Հայկ Պասմաճեան՝ որ թէեւ երկու առաջին մրցանակ ստացած է, սակայն ձողով ցատկելու համար շահածը բաժարձակ առաջնութիւն չըլլալով Պր. Պէօրէկճանի հետ հաւասար ցատկած էին: Միւս երեքներն են. Պր. Զարմայր Դերձակեան, Նուպար Ծելալեան, Սարգիս Մկրեան :

Պյն. Զարմայր Դերձակեան երկու առաջնութիւն շահած էր առանց մրցանիչը կոտորելու իսկ Պր. ներ Ն. Ծէլալեան և Ս. Մկրեան առաջնութիւններ շահած էին մրցանիչը կոտորելով ինչ որ առաւելութիւն մը կը ներկայացը-

նէին: Պր. Մկրեան՝ օրուման շամբիօնի իր իրաւունքէն հրաժարելով առանց քուէի հարկ ձգելու, օրուման շամբիօն հռչակուեցաւ Պրն. Նուպար Ծէլալեան որ իսկապէս շնորհաւորելի է իր արագ վազելու կարողութեամբը :

Այս առիթով կուգամ պարագայ մը Հ. Մ. Լ. Մ. ի ակթիվիստիկ յանձնախումբին նկատու մին յանձնել Ս. Կը յուսամ որ արդար պիտի ըլլայ երկու կամ աւելի մրցորդ՝ երուստի մերու հաւասարութեան պարագային ուղղակի մանրամասն յայտարարել քանի՞ հոգի առաջին, քանի՞ երկրորդ, քանի՞ երրորդ շահած են և մետայլով վարձատրելու ի գին չի գոհել ճշմարիտ ակթիվիստ օրէքներ :

Բ. Միայն առաջնութիւն շահողներուն արդիւնքները արձանագրելով չի բաւականանալ, նշանակել նաև երկրորդ և երրորդներու մարզական արդիւնքները, որոնք յաճախ առաջինէն կամ երկրորդէն շատ տարբեր կրնան ըլլալ, ասով քաջայերելու համար հեռաւոր անկիւններու մարզիկները որոնք գէթ երկրորդ կամ երրորդ շահելու հաւանականութեամբ կ'աշխատին :

Նաև մէտայլէն շատ աւելի կենսական կը նկատեմ մրցորդներուն յանձնել իրենց ձեռք բերած արդիւնքներուն փոխարէն պաշտօնական վկայականներ :

Վերև արձանագրուած մրցումներուն արդիւնքները ըստ օրուման դատաւորներուն, տեղւոյն վրայ ըրած յայտարարութեան իբր օրուման արձանագրողը գրի առած եմ :

ՀԱՅԿ ՃԻՉՄԻՃԵԱՆ

ԱՆՎԷՐՍԻ ՄԷՋ ՏԵՂԻ ՈՒՆԵՑԱԾ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ VII ՈՂԻՄՊԻԱԿԱՆԸ

Վերջապէս Անվերսի Ողիմպիականի Աթլետիկ խաղերը, շարաթ մը տեւող բուռն մրցումներէ ետքը վերջ գտան, անգամ մը ևս Ամերիկացիները կէտի մեծ առաւելութեամբ առաջին կիան, սակայն այս անգամ անոնք իրենց դէմ գտան Զինլանտայի նման պետութիւն մը որ իրենց ձեռքէն բաւական թիւով կէտեր խլեց: 1912ին Քօլէճմայնէններու, Նիքիլէնտրներու, Թայբէլներու նման ակթիվիստներ շնորհիւ քանի մը առաջին առնող Զինլանտացիները այս անգամ ունեցան 7 առաջին և շատ սքն ալ երկրորդ և երրորդ ու վտաս հնք որ եթէ այսպէս շարունակուի ան պիտի կրնայ աշխարհի էն մեծ մարզիկ ազգերէն մէկը ըլլալ և Ամերիկացիներու

րուն էն մեծ մրցորդը: Սակայն չի մտնանք ըսելու որ Ամերիկացիները մաս մը մրցումներուն մէջ ձախողեցան ինչպէս, երկաթ նետել, 1500 մէթր վազք, երկայնութիւն ցատկել և ինչ, իրաւ քաղաքամամբ միւս տարիներուն այս ողիմպիականին ամերիկեան ակթիվիստ խաղերու մարզիկները քիչ մը աւելի տկար էին, սակայն այս տկարութեան փոխարէն, անոնք տուին ուղորդներու խումբ մը որոնց մէջ կան Տրք Քուհանամօքու, 100 մէթրի ռեկորսակներ, Բէօհէլա, Նօրման Ռօս, օրիորդ Պլայպըթրի և շատ մը արիւնք որոնց շնորհիւ գրեթէ բոլոր մրցումները շահեցան որ բոլոր աշխարհը ապշեցուց :

Շուէտ և Տանըմարքա անցեալին պէս չեն

փայլած : Ծրնս . բաւական յառաջ տարած է մար-
գանքը . 1912ին որ կէտերու հաշուով էն հետա-
մնացներէն էր այս տարի բաւական պատ-
ուաբեր տեղ մը գրաւած է շնորհիւ իր վազող-
ներէն Կիլլմօի , Անտոէի , Ալիքանի և մէկ քա-
նի ուրիշ աթլէթներու : Իտալիայ ևս այս տարի
ինքզինքը ցուցուցած է շահելով 2 առաջին :
Դալով Անգլիոյ որ պաշտօնապէս մաս չէր առած՝
քանի մը մարզիկներու կողմէ կը ներկայանար ,
որոնք կրցան փրկել Մեծն Բրիտանիոյ պատիւը .
իբաւ կէտերու հաշուով Անգլիա Ծրանսայէն
վերջ կուգայ բայց ինչպէս ըսինք բոլոր Անգլիոյ
մարզիկները ներկայ չէին հոն :

Ստորև կուտանք մրցումներուն արդիւնք-
ները :

Վ Ա Ջ Ք Ե Ր

100 մէթր.—1. Բատուք (Ամեր.) 2. Բիքք-
զէյ (1 կուրծք) (Ամեր.) 3. Էտուըրտ (1,50
մէթր) (Անգլ.) : 10⁴/₈ երկվ .

200 մէթր.—1. Վուարինկ (Ամեր.) : 2. Բա-
տուք (կէս կուրծք) (Ամեր.) : 3. Էտուըրտ (1
մէթր.) (Անգ.) 22 երկ . :

400 մէթր.—1. Ռուտ (Հար. Ափր.) , Պըթլըն
(Անգլ. 3 մէթր.) : 3. Ինկտուլ (Շուէտ) 49³/₈ երկ . :

800 մէթր.—1. Հիլ (Անգլ.) : 2. Էպի
(Ամեր.) (0,50 : 3.) Ռըտ (Հար. Ափր.) (1 մէթր)
1,53²/₈ վայրկ .

1500 մէթր.—1. Հիլ (Անգլ.) 2. Պէյքըր (Անգ.)
5 մէթր.) 3. Շիլտ (Ամեր.) (5,5 մէթր)
4, 1⁴/₈ վայրկեան

Ամերիկացի նշանաւոր վազող ռձօէ Ռայսի
տոքը գարձած ըլլալուն համար չէ կրցած վազել :

5000 մէթր.—1. Կիլլմօ (Յոանս.) . 2. Նիւրմի
(20 մէթր.) (Յինլ.) . 3. Պիքմէն (Շուէտ.)
(120 մէթր.) : 14 55³/₈ վայրկ . :

Մինչև վերջին շրջանը Նիւրմի և Կիլլմօ
միասին են . 100 մէթր մնացած՝ Կիլլմօ կ'արա-
գացնէ և 20 մէթր տարբերութեամբ առաջին
կ'ելլէ :

10000 մէթր.—1. Նիւրմի (Յինլ.) : 2. Կիլլ-
մօ (Յոանս.) (15 մէթր.) 3. Ուիլսըն (Անգլ.)
10 մէթր : 31,45⁴/₈ վայրկեան :

Այս մրցման մէջ Կիլլմօի սխալ շարժումը
երկրորդ ըլլալուն պատճառ եղաւ , Կիլլմօ փո-
շանակ 100 մէթր մնացած արագացնելու 250

մէթր մնացած սկսաւ արագացնել գնացքը : Ինչ
որ իր պարտութեան պատճառ եղաւ :

110 մէթր արգելք.—1. Թօմսըն (Գանատ.)
2. Պաուըն (Ամեր.) : 3. Մըրրի (Ամեր.) 14⁴/₈
երկվայրկեան :

Աշխարհի պաշտօնական recordsի հաւաս-
րած է : Թօմսըն աշխարհի էն նշանաւոր ար-
գելք ցատկողն է , ան բնական ցատքուածքին
մէջ փոփոխութիւններ մտցուցած է : Անոր ցատ-
կած ատեն ամէն մէկ քայլը 3,50 մէթր արգել-
քէն առաջ իսկ 1,60ը արգելքէն վերջն է : Թօմսըն
25 տարեկան է . հասակը 1,90 է և 80 քիլօ կը
կշռէ : Իր անձնական ռըքօրտը որ պաշտօնապէս
չէ ընդունուած 14²/₈ է :

3000 մէթր արգելք.—Արգելքները 0,90 բարձ-
րութիւն ունին որոնց կը հետեւի գետակ մը .
350 մէթրի մէջ 5 արգելք կը գտնուի :

1. Հօճ . (Անգլ.) : 2. Յիլն (Ամեր.) (100
մէթր.) 3. Ամպուօզիսի (Իտալ.) 50 (մէթր) 10,
0²/₈ վայրկեան :

Հօճ որ խաղին մասնագէտն էր դիւրու-
թեամբ շահեցաւ :

3000 մէթր միջազգային 1. Հալլուք (Ամեր.) :
2. Պիքմէն (Շուէտ) : 3. Շաուտ (Ամեր.) (5
մէթր) 8,51¹/₈ վայրկեան :

Վերջաւորութեան 100 մէթր մնացած էր
Ամերիկացիները որ էն ետ մնացածներէն էին ,
ուժ կուտան ու թէ անհատապէս և թէ խմբովին
մրցումը կը շահին :

Ազգերու մեք.—1. Ամերիկա (10 կէտ) 2.
Անգլիա (20 կէտ) . 3. Շուէտ (24 կէտ) :

10 ֆիլմէթր դաշտերու մեք վազք.—1. Նիւրմի
(Յինլատ.) 2. Պիքմէն (Շուէտ) : 3. Լիւմաթէյնէն
(Յինլատ.) . 3 քիլմթ . մնացած Կիլլմօ առաջին
է . սակայն արգելքի մը վրայէն ցատկած ատեն
կ'իյնայ և ծունկը վիրաւորելով կ'ստիպուի չշա-
րունակել , քիչ ետ մնացած Նիւրմի գլուխ
կ'անցնի և յաղթականօրէն առաջինը կը կտրէ
վերջաւորութեան չուանը :

Մարսօնի վազք.— Մարտթօնը այս տարի
փոթորկոտ օրի մը հանդիպեցաւ հով և անձրև
անդադար կը փչէր ու կը տեղար , այդ պատ-
ճառաւ հիւսիսի վազողները վարժուած ըլլալով
ցուրտի , օգտուեցան . մեկնումը ժամը 4, 15ին
կը տրուի և երեկոյեան մութին կը վերջանայ :

Քօլէհմայնէն 1912 ողիմպիականին հերոսը ,
դժոխային գնացքով մը կ'երթար , ան առաջին
ժամուն մէջ 17,300 մթր . կտրեց . մէկնու-
մէն 5 քիլօմէթր վերջ ան գլուխ անցած էր

Կիդթէյմի հետ, 1912ի Մառաթօնի երկրորդը. անոնց կը հետեւէին 10 մէթր տարբերութեամբ Պոս, Պլազի Լուզմէն, Վալէոօ, Իշառ: 10 երկրորդ քիլօմէթրին Կիդհէմ և Քօլէհմայնէն միշտ առաջիններն են, յետոյ կուգան Պոս և Պլազի, Թաթիւ Քօլէհմայնէն, Լուզմէն և Վալէոօ 100 մէթր հեռուէն: 20րդ. քիլօմէթրին միշտ Քօլէհմայնէն և Կիդհէմ առաջիններէն են, 100 մէթր հեռուէն կուգան Պոս, Պլազի, Ծօլկարին և Լուզմէն, անոնցմէ վերջ կուգան Թէթիւ Քօլէհմայնէն, Ճօնգէոս, Վալէոօ առաջիններէն 400 մէթր տարբերութեամբ: Վերադարձի սկիզբը սա կարգով էր, Քօլէհմայնէն, 7 երկ. հաջ. Կիդհէմ, յետոյ Պոս, Պլազի, Լուզմէն 27 երկ. հա, Ծօլկարին 40 երկ.: Քիչ վերջ սաստիկ հով մը կը սկսի որուն կը հետեւի կարկուտի տեղատարափ մը, Քօլէհմայնէն անտարբեր կը շարունակէ 10 երկ. եւս աւելցնելով իրեն և Կիդհէմի միջև եղած տարբերութեանը վրայ Պոս և Պլազ անոնց կը հետեւին 1' 16 եւ 1' 30 վայրկ. տարբերութեամբ. քիչ վերջ Քօլէհմայնէն իր հակառակորդներէն բոլորովին կը բացուի վեց մէթր հաջգելով Կիթհէմը, անկէց 50 մէթր վերջ կուգայ Լուզմէն որ թեթեւ ու անտարբեր գնացքով մը կը մօտենայ առաջիններուն: 30րդ. քիլմ. կացութիւնը անփոփոխ է: Վերջաւորութեան 5 քիլօմէթր մնացած, Հանս Քօլէհմայնէն յոգնած կ'երեւի, Լուզմէն 50 երկ. տարբերութիւն ունի. իսկ Կիդհէմ ցուրտէն և անձրեւէն կ'ստիպուի կենալ: Յետոյ կուգան Փօլկարին 4.40 վայրկեան տարբերութեամբ. Պոս 5,30 վայրկ. Վալէոօ 6,8 վայրկ. Լըոյ և Թեթիւ Քօլէհմայնէն 8,35 վայրկ. Ռօզ 9,3 վայրկ. Հէնզէն 9 30 վայր. Քանաքիւոօ 10,20 վայրկ. տարբերութեամբ:

Օդին գէշութիւնը վաղքը տեսակ մը մահուան մրցումի կը փոխէ: Մրցորդները ցուրտէն կէս մը սառած իրարու հետեւէ կը քաշուին մերցումէն, միայն հիւսիսի վազողները անտարբեր, կօզտուին անկէ, վերջապէս Քօլէհմայնէն առաջին է՝ յոգնութենէն գրեթէ «մեռած» է, քիչ վերջ կուգայ Լուզմէն շատ թարմ, տրամադիր աւելի եւս վազելու, նոյն իսկ առաջին կ'ելլէր ան եթէ քիչ մը կանուխէն ուժ տուած ըլլար:

Անզուգական Հանս անգամ մը եւս կ'ապացուցանէ իր «վազող» ըլլալը, ան իր ծերութեան օրերուն մէջ եւս կ'անցնէ դարձէ պսակը, և այնպիսի մրցման մը որ շատերուն նախանձը պիտի գրգռէ ան 25-26 տարեկաններուն Սթոքհոլմի մէջ 3 առաջին առաւ և այնպիսի մրցումներու մէջ, որոնց մաս առած էր անզուգական Ֆրանս-

սացին ժան Պուհնը (ժամ մը վազելու ուղարկմէնը 19,21 քիլմ.) և այսօրան իր 30ը անցած տարիքին մէջ նորէն պաշտպանեց իր ազգին պատիւը, առաջնութիւն շահելով 42200 մէթր վազքին մէջ և կոտրելով մրցանիշը մօտաւորապէս 4 վայրկեան տարբերութեամբ:

Արդեօք մեր մէջ չկան Քօլէհմայնէնէր, եթէ չկան անոր կարողութիւնը ունեցողներ, գէթ անոր «մանրանկարները» կան: Եգիպտոսի մեր համակրելի «Champion»ը Անտոն Յովսէփեան որուն կարողութեանը մօտէն տեղեակ չենք, և սակայն մեզի-եկած լուրերուն համաձայն ան օրուան աշխարհի էն լաւ հեռաւորութիւն վազողներէն մէկն է, քանի որ վերջին մրցման մը մէջ 18 քիլմթ. հեռաւորութիւնը մէկ ժամ 1 վայր. էն առած է: Այսօր էն լաւ վազողը որ վէոմէօլէնէ 1 ամսուան մէջ վերջին տեղերն 17,580 մէթր առած է: Անտոն մօտաւորապէս 7 տարի առաջ դեռ պատանի, Եգիպտոսի Մառաթօնին մէջ երկրորդ ելած էր և յաջորդ տարին իր հակառակորդը եղող Յոյնը բաւական մը հաջգելով շահած էր այդ պատուաբեր տիտղոսը: Եւ այս տարի ան՝ մրցած էր ոչ թէ տեղացի այլ օտար ազգի վազողներու հետ և նորէն առաջին ելած էր երկրորդ ձգելով Անգլիացի վազող մը և 18 քիլմթ. տեղը մէկ ժամ 1 վյկ. էն կտրելով: Ասիկա ոչ թէ պարզ, այլ մեծ և պատուաբեր յաղթանակ մըն է և տակաւին ան Քօլէհմայնէնի պէս վերջին յաղթանակները չէ որ կը շահի, այլ, յաղթանակներու սկիզբն է: Ան տակաւին ունի ապագայ մը որ շատ փայլուն կրնայ ըլլալ... եթէ ան դտնէ մարզիչներ... ինչ որ դժբախդարար չունինք և չպիտի կրնանք ունենալ, որովհետեւ մենք Ֆինլանտացի չենք, Ամերիկացի չենք այլ Հայ ենք, մեր ազգը երբ կը տեսնէ մարզանք ընողներ, վազելու մրցում մը, «սա մեծ «պէպէք»ները նայէ» կ'ըսէ ու կը ծաղրէ... փոխանակ քաջալերելու, և այսպէս Հայ ազգը օտարներուն ճանչցնելիք, ազգին պատիւը բարձրացնելիք աստղերը անշուք կը կորսուին:

400 մէթր դրօշարշաւ.— 1. Ամերիկայ (Բատուք, Եօլզ, Մըքքիսըն, Բիրքզէյ): 2. Ֆուանսա (Ալի Խան, Թիւառ, Լօնէն, Մուրօն): 3. Եուէտ, աշխարհի ռեկորսը կտրած (42 1/8), նախկին ռեկորսը Գերմաններուն կը պատկանէր:

1600 մէթր դրօշարշաւ.— 1. Անգլիա (Պըտլըռ, Կոփֆիթ, Լինտզէյ, Մօթիլնկիթըն): 2. Ֆըրուանսա (Անտէ, Տըվօ, Տէլվառ, Ֆէրրի)

3 վ. 22' 1/3 երկվ.:

Ամերիկացիները կազմակերպուած չըլլալուն համար կը կորսնցնեն:

Բարձրագույն ցասկեղ.— Լանտըն (Ամեր.) 1, 935 մէթր. 2. Միւլլը (Ամեր.) և Իօքլիւնտ (Շուէտ.) 1,90 մէթր. 4. Ուօհլէն (Ամեր.) և Մըրֆի (Ամեր.) 1,89:

Ողիմպիականին մրցանիշը որ 1,93 էր կոտրած է $\frac{8}{10}$ րդ սանդիմով և խոտի վրայ (ցատկելու տեղերուն գէշ ըլլալուն պատճառաւ աւագի տեղ խոտի վրայ ցատկեցին ինչ որ աննպաստ է): Իրաւի լաւ արդիւնք մէն է բայց... բազդի բերմամբ եղած յաղթանակ մըն է, որովհետեւ ոստումէն վերջ ձողը սաստիկ շարժած է և հրաշքով է որ այդչափ ուժգին ցընուժէ մը վերջ իր տեղը մնացած է:

Երկայնութիւն ցասկեղ. 1. Բէթէրսըն (Շուէտ.) 7,15 մէթր. 2. Ճօնսըն (Ամեր.) 7,095: 3. Ապրահամսըն (Շուէտ.) 7,08: Մրցումը իր կարեւորութիւնը կը կորսնցնէ Ամերիկացի Սօլ պըթլըռի բացակայութեամբ որ տեղին գէշութեան պատճառաւ, առաջին ոստումին ոտքը կը դառնայ, ան կ'ուզէ շարունակել սակայն ընտքին ցաւը չի թոյլատրեր: Զի մոռնանք որ փորձի ատեն 7 57 ցատկած է:

Չողով ցասկեղ.— 1. Ֆ. Ֆոսս (Ամեր.) 3,80: 2. Բէթէրսըն (Տանմ.) 3,70: 3. Մէեռն (Ամեր.) 3,65. այս մրցման մէջ Ամերիկացիները իրենց «մեղօտին» առաւելութիւնը ցուցուցին, Ֆոսս առաջինը 3,80ով մրցումը շահելէ վերջ ցողը 4 մէթրի վրայ դնել կուտայ, ի դիւրութեամբ անցնելէ յետոյ 4, 09ի կը բարձրացնէ առաջին երկու փորձերուն ձողը կը ձգէ երրորդին ան նոր ըրգօրտը կը հիմնէ 10 մնդ. կոտրելով ողիմպիականի ռեզօնտը և 3 սանդիմ աշխարհինը որ քահի մը ամիս առաջ ինք շինած էր Ամերիկայի մէջ:

Երեխ ֆայլ ցասկեղ.— 1. Թիւէլօս (Ֆինլ.) 14' 55: 2. Ալմօֆ (Շուէտ.) 14,50, 3. Ճանսըն (Շուէտ) 14,48:

Երկար նետ.— 1. Բօրհօլա (Ֆինլ.) 14,81 մէթր, 2. Նիքլէնտըն (Ֆինլ.) 14,155: 3. Լըվընսըրըն (Ամեր.) 14,150: 4. Մաքսօնըլտ (Ամեր.) 14,080:

Երկար նետ.— (25,400 քիւ.) 1. Մաք Տօնըլտ (Ամեր.) 11,265: 2. Բաթ Ռայն (Ամեր.) 10,96. 3. Լինտ (Շուէտ) 10,22:

Մուրճ նետ.— 1. Բաթ Ռայն 52,875: 2. Լինտ (Շուէտ) 50,43: 3 Պէննէթ (Ամեր.) 48,23:

Նիզակ նետ.— 1. Միլրոնա (Ֆինլ.) 65,78: 2. Պէլքօնէն (Ֆինլ.) 63,60: 3. Ճօհանսըն (Ֆինլ.) 63,09:

Սկաւառակ նետ.— 1. Նիքլանտէր (Ֆինլ.) 44,68: 2 Թայրէլ (Ֆինլ.) 44,19: 3. Բօրի (Ամեր.) 42,13:

ՏէրԱթԼՕՆ (Տասնեակ)

1. Լուվլէնա (Նորվէկ.) 6,770,86 կհս: 2. Համիլթըն (Ամեր.) 6,764,355 կհս: 3. Օհլսըն (Շուէտ):

ԲէնՏԱԹԼՕՆ (Հինգեակ)

1. Լլօթօնէն (Ֆինլ.): 2. Պաէլէլ (Ամեր.): 3. Համիլթըն (Ամեր.):

ԱԶԳԵՐՈՒ ԱՌԱՋՆՈՒԹԻՒՆ

Աթլէթիկ մրցումներու մէջ առաջին ելած է Ամերիկա 215 կէտ: 2րդ Ֆինլանտա 98 1/2 կէտ: 3րդ Շուէտ 95 1/2 կէտ. 4րդ Անգլիա 88 1/2 կէտ: 5րդ. Ֆրանսա՝ 36 կէտ:

ԼՈՂԱԼՈՒ ՄՐՑՈՒՄՆԵՐ

100 մէքր լողալ.— 1. Բահանամօքիւ (Ամեր.) 1'02 2/5 վար.: 2 Բիօլա (Հաւանացի) 1, 2 8/5 վար.: 3. Հարրի (Ամեր.):

Այս մրցման մէջ Բահանամօքիւ աշխարհի ռըֆօրը որ 1912ի ողիմպիականէն ի վեր իրն էր, 1 երկ. տարբերութեամբ կոտրեց 1,0, 2/5 կոտրելով, Բահանամօքիւ նաև լաւ արագութիւն վազող մըն է:

400 մէքր.— 1. Նօուման Ռօս (Ամեր.) 5, 26 4/5 վար.: 2. Լէնկո (Ամեր.) 5,29 վայրկ.: 3. Վէննօ (Գանատ.) 5,29 3/5 վայրկ.:

1500 մէքր.— Նօուման Ռօս (Ամեր.) 22,23 1/5 վայրկեան: 2. Վէննօ (Գանատ) 20 մէթր ետ:

100 մէքր կրկնակի վրայ.— 1. Բիօլա:

110 մէքր կրկնառ.— 1. Պլայպըրթի (Ամեր) 1,13 3/5 (նոր ռըֆօր): 2. Կէնթ (Ամեր.) 1'17": 3. Սգոթի (Ամեր.) 1,17 1/5 վայրկեան:

300 մէքր կրկնառ.— 1. Պլայպըրթի (Ամեր.) 4' 34 վայրկ. (նոր ռէզոն նախկինը 4'43 3/5 էր և կը պատկանէր Ֆրենի Տիւրաքի): 2. Վուապրիճ (Ամեր) 4,44 վայրկ.: 3. Շօտթ (Ամեր.):

ՈՂԽԱՊԻԱԿԱՆ ԽԱՂԵՐՈՒ ԶԱՓԱՆԻՇԵՐՈՒ ՑՈՒՑԱԿ

ԱՇԽԱՐՀԻ ԶԱՓԱՆԻՇԸ	ՄԹՕՔՀՈՂՄԻ ՈՂԻՄՊԻԱԿԱՆ	ԱՆՎԷՐՍԻ ՈՂԻՄՊԻԱԿԱՆ	Հ Ա Յ Կ Ա Կ Ա Ն
100 մէթր վազք	10 ³ / ₅ Կ. Գ.	10 ⁴ / ₅ Կ. Գ.	11 ³ / ₅ Կ. Գ. Ն. Ճէլալեան 1920
200 »	27 ¹ / ₁₀ Կ. Գ.	22 Կ. Գ.	»
400 »	47 ² / ₅ Կ. Գ.	49 ³ / ₅ Կ. Գ.	55 ¹ / ₅ Կ. Գ. Ն. Ճէլալեան 1920
800 »	1 Գ. 57 ¹ / ₁₀ Կ. Գ.	1 Գ. 53 ³ / ₅ Կ. Գ.	2 Գ. 11 ¹ / ₅ Կ. Գ. Ս. Սամուէլեան 1914
1500 »	3 Գ. 54 ¹ / ₁₀ Կ. Գ.	4 Գ. 1 ¹ / ₅ Կ. Գ.	4 Գ. 44 Կ. Գ. Ա. Փափազեան 1914
3000 »	»	»	10 Գ. 58 ³ / ₅ Կ. Գ. Չ. Դերձակեան 1919
5000 »	14 Գ. 36 ³ / ₅ Կ. Գ.	14 Գ. 55 ³ / ₅ Կ. Գ.	»
10000 »	30 Գ. 58 ¹ / ₅ Կ. Գ.	31 Գ. 14 ¹ / ₅ Կ. Գ.	»
110 » ցանկարշառ	14 ¹ / ₅ Կ. Գ.	14 ⁴ / ₅ Կ. Գ.	17 ¹ / ₅ Կ. Գ. Մ. Գույումճեան 1911
400 »	54 ¹ / ₅ Կ. Գ.	54 Կ. Գ.	»
3000 » արգելարշառ	»	10 Գ. 0 ³ / ₅ Կ. Գ.	»
3000 » բախի	»	13 Գ. 14 ¹ / ₅ Կ. Գ.	»
10000 »	»	48 Գ. 10 ¹ / ₅ Կ. Գ.	»
42750 » մարտօք վազք 2ժ. 36Գ. 54 ³ / ₁₀ Կ. Գ.	2 ժ. 36 Գ. 54 ⁴ / ₅ Կ. Գ.	2 ժ. 32 Գ. 35 Կ. Գ.	»
Ոյժ առած բարձրութիւն	2,065 մէթր	1,936 մէթր	1,70 մէթր. Բ. Կէօզըլազօյիբեան 1912
Ոյժ առած երկայնութիւն	7,614 »	7,15 »	5,98 » Կ. Փանոսեան 1920
Զողով բարձրութիւն	4,053 »	4,09 »	3,08 » Մ. Գույումճեան 1912
Ուժ առած երեք բալլ	15,37 »	14,55 »	12,50 » Մ. Չարիֆեան 1912
Ծանցութիւն (երկաթ) նետել	15,54 »	14,81 »	12,12 » Ա. Աբէլեան 1919
Ակառուակ նետել	48,90 »	44,68 »	35,99 » Ա. Մկրեան 1920
Նիզակ	66,28 »	65,78 »	44,45 » Վ. Փողարեան 1919 (Մայրէն)
Մուրճ	57,75 »	52,875 »	43,80 » Բ. Թահմեան (Մէլտեղէն)
400(4x100) մէթր դրոշարշառ	42 ¹ / ₁₀ Կ. Գ.	45 ¹ / ₅ Կ. Գ.	57 ³ / ₅ Կ. Գ. Բերա 1919—1920
5000 մէթր հեծեկանիւ	»	»	9 Գ. 29 ¹ / ₅ Կ. Գ. Աշոտ Մամիկոնեան 1919

ՅՈՒԹՊՈՒԼԻ ՄՐՑՈՒՄՆԵՐ

Հ. Մ. Ը. Մ. ԻԶՄԻՏ ԵՒ ԲԵՐԱ—ՇԻՇԼԻ

Բանկայրիի գերեզմանատուն, 6 Սեպտ. 1920

Իզմիտ յաղթական Թով Օի դէմ

Մրցումը տեղի ունեցաւ կէս օրէ վերջ ժամը 6.30ին, Իզմիտ յաղթական 1 կօլով Օի դէմ:

Իսպը ողբեր էր: Իզմիտցիներու եռանդը վառ մընաց մինչև վերջը որ ապահովեց յաղթանակը, իսկ Բերա Շիշլիի ձօները հակառակ իրենց բիմին կարեւոր խաղացողներուն բացակայութեան, խաղին պէտք եղած կարեւորութիւնը չտուին: Կը յիշեցնեմ մեր Պ. Ֆուլթայօլիտներուն որ միանգամ ընդ միշտ մուսնան դատաւորին գործին միջամտելը և վատահալութիւն ունենան անոր վերայ: մասնաւորապէս դիտել կուտամ ժամ հարցնող պարտներուն որ անտեղի էր իրենց անապարանքը:

Օրումն դասաւոր

ԵՂՈՒԱՐԿ ԽՍՁԱՍՏՈՒՐՆԵՆ

Վերի խաղի մասին թեր ու դէմ կարծիքներ յայտնուեցան օրաթերթերու մէջ, որոնք մեր ըրածնած արօրի ողբին համապատասխան չէին: Իրականութիւնը այն է որ Իզմիտի մասնաճիւղի տղաքը իրապէս գնահատելի էին պարզ այն պատճառով որ այնքան դժուար կարգապահան պայքարներէ վերջ կրցած էին վառ պահել իրենց սրտական եռանդը, ցեղին անպարտելի կորովը ի յայտ բերելով որ իրական հպարտութիւն մը պատճառ եց ամէնուս: Գալով խաղին մասնագիտական բաժնին այդ մասին միմիայն օրուան դատաւորին վճիռը կէս կըր նայ ունենալ մեզի համար:

Ի. Խ.

ՅՈՒԹՊՈՒԼԻ ՀԱՅՈՒՍՏԱՆԻ ՄԷՋ

Այեխանտարօր, 26 Սեպտ 1920

Ալէքսանտրաբօլի մէջ այսօր տեղի ունեցաւ ֆուլթայօլի մրցում, տեղւոյն «Մեծն վարդան» խումբին և Երեւանի «Սպորտ ակումբ»ին միջև: Սա երկրորդ մրցումն էր երկու քաղաքներուն միջև: Առաջինը կատարուեցաւ Երեւանի մէջ օգոստոսի 8ին, և վերջացաւ Օի դէմ մէկ չկօլով, Երեւանի յաղթութեամբ:

Նոյն արդիւնքը տուաւ նաեւ այսօրուան մրցումը: Աւաւտուան կանուխ, քաղաքային մուսնետիկը ինկած էր փողոցները և հրապարակներէն կը ծանուցանէր օրուան մրցումը:

«Լսօ՛ր, էս սըհաթիս, ձէն կուտամ, իմացէ՛ք, շիսօ՛ր, մամը Աին, Երեւան և Ալէքսանտրաբօլ ֆուլթայօլի մրցում ունին»:

«Նտապէցէք ձեր տամակները գնել»:
Ն. սակայն Ալէքսանտրաբօլի հասարակութիւնը խիստ ցանցաւ թիւով եկած էր հանդիսատես լինելու մարմնակրթական այս գեղեցիկ ցօյցին որ նորութիւն էր քաղաքին համար: Երեւելի կը նախընտրեն «Սաղանդար» ու գինարբուք:

Մրցավայրը «Վազայի բօսթ»ի ուսանական եկեղեցիին մօտ, խիստ տափարակ եւ ձեւաւոր գաշտ մըն էր, ֆուլթայօլիտներու երազած խեղ պեղծինը, որ սակայն սխալ, կարծ ու նեղ էր գծուած, և մանրանկար չկօլեր ունէր, լճական ոտք լայնութեամբ:

Չօլ ու ամպոտ օղն ալ նպատաւոր էր, մասնաւոր մրցողներուն համար: Հեռու արշաւային վճիտ մըլտնորտին մէջ յատկօրէն կը ցցուէին Արագածի ձիւնապլանկ գաղափները:

Սկառտները ու քաղաքային ստիկանութիւնը կը հսկէին կարգապահութեան: Կար դիտարական նուազախումբ, եւ Շիրակի եռանդուն նահանգապետը՝ Կարո Սասունին, փութացած էր խաղադաշտը:

«Սպորտակումբը» ասպարէզ եկաւ մութ կարմիր, իսկ այլ քսանտարօլցիք սեւ ու սպիտակ կիսուած շապիկներով: Վերջիններս շապիկներէն զատ, նոյն գոյներով առած էին նաեւ իրենց տափարտները, եւ մետասանեակին պետք կուրծքին վրայ կը կրէր վարդան զօրավարի մեծադիր եւ դուստր պատկերը:

Հաշտարարի սուլիլը յանձնուած էր մեր Տիգրան խոյեանին:

Մրցումը սկսաւ թէ չէ, այնքան աչքառու չէր խաղացողներուն խաղութիւնը (կային շատ յաջող անհատականութիւններ) որքան անոնց տպաւորութիւնը խաղին օրէնքներուն: Տիգրանին բժայնդիր սուլիլը այնքան անհրաժեշտ կը սուլէր, որ անիրազեկը պիտի կարծէր թէ ֆիլթով accopangnement կ'ընէր խաղին: «Կօլ քիք»ը կամ «թըլ»ը տալու ձեւերը միշտ սխալ էին, և երբ սուլիլը կը հնչէր, մրցողները հարցական նշաններու արտայայտութիւնը կ'ըստանային: Նոյն արտայայտութիւնը, աւելի շեշտուած, կ'ստանար Տիգրանը, երբ իր մէ բացատրութիւն կը պահանջէին ուսանական բարբառով:

«Ալէքսանտրաբօլի չկօլ քիք»ը, — որ այլապէս գովեստի պիտի արժանանար եթէ իր աւելորդ որ խեղկատակ ձեւերով հանդիսատեսները épater ընելու մարմալով տարուած լըլար — գնդակը գրկած՝ երկու քայլէն շատ աւելի դացած ըլլալուն համար. «Երեւելի»ի ենթարկուեցաւ, եւ Երեւան այս առիթով շահեցաւ այն մէկ չկօլը որ յաղթութիւնը տուաւ իրեն: Նոյն «չկօլ քիք»ը քիչ յետոյ կրկնեց նոյն սխալը, բայց պատժիչ հարուածը վրիպեցաւ այս անգամ:

Խաղին երկրորդ կիսուն, Ալէքսանտրաբօլը իրապէս գեղեցիկ ջանքեր ըրաւ եւ Երեւանի չկօլը քանիցս լրջօրէն վտանգեց: Բայց «Սպորտակումբ»ի չկօլքիքըին աջարջութիւնը մէկ կողմէն, եւ միւս կողմէն Ալէքսանտրաբօլի տղոց անհատական խաղավարութիւնը, ի գուր անցուցին բոլոր ճիգերը:

Մրցումին վերջնալուսն, յաղթող ու պարտեալ իրար պատուեցին կեցցէներով

Ալէքսանտրաբօլը անհատական լաւ ուժեր ունէր, որոնք սակայն չի կարողացան երեւան բերել հզօր հաւաքական combinaison. մեծ մասը կը խաղար ինքն իրեն համար, հանդիսատեսներէն անդիտակ ծափեր խելուցանկութեամբ տարուած: Այս տեսակետով ամէնէն աւելի մեղադրելի էր Ալէքսանտրաբօլի մետասանեակին պետք, որ այլապէս ունի առաջնակարգ ֆուլթայօլիստի մը ամէն յատկութիւն, բացի առաջինը ու ամէնաէականը, «Բաս» տալու սովորութիւնը: Երեւանի չկօլին առջեւ, քանի անգամներ այս պատճառով չքացան չկօլ» ընելու անդուգական առիթներ:

Երեւանի խաղացողները իրարմէ շատ տարբեր էին որակով, բայց եւ այնպէս կարողացան ի յայտ բերել բուական գոհացուցիչ հաւաքականութիւն մը: Անոնց պետք, տեղակալ Պրն. Աւետիս, արժանի մրցակիցն էր հակառակորդ պետին, Պրն. Սիբիրեանին: Եղանիկ Քաշուանի եւ Սարգիս Սամուէլեան գնահատելի էին պաշտպանողական մէջ:

Երկու կողմերն ալ, մինչև յառաջիկայ հանդիպումը, պէտք է նախ լաւ սերտեն խաղին օրէնքները, եւ մշակին «բաս» տալու սովորութիւնը, որ ֆուլթայօլի մէջ յաղթութեան յանգրէպ ազդակն է:

երկու կողմերն ալ պիտի նպաստաւորուին եթէ հեռու-
ւին նաեւ, սիսթեմաթիք կերպով, շուեռական մարզա-
քի եւ արթիթիքի մանաւանդ վազելու: Երկու խու-
քերուն մէջն ալ նկատելի էր ձկուսութեան եւ արա-
գութեան պակասը: Սրունգները առ հասարակ, եւ մա-
նուանդ «Ալեքսանտրաբօլի կողմը, թոյլ էին եւ անհա-
րակ, արդիւնք՝ «Սօհօլական» միակողմանի զարգացման:

Մրցակից կողմերէն մին փոքր ինչ թերացաւ սա-
սկզբունքին թէ՛ «Արտոքմէնին» համար, սկիզբն իմաս-
տութիւն է յարգանք դէպի «Րէֆրիին»:

Վ. Ի. Գ.

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԽՈՍՈՒՆ ԽՈՒՄԻՄ
(ՆԻ ԱԼԹՈՒՆ ՕՐՏՈՒ) (Թուրք):**

Իւնիօն գլխաւ, Գաթ գլխաւ, 26 Սեպ. 920

Այրուի Օորու յարակիս Ք «Կօլ»ով Իի դէմ:
«Կալաթա-Սէրայ» խուճի 15երորդ տարեկիցին առ-
թիւ արքունած Ֆրեթայօի շրջանը (tournoi)ին մասնակցե-
ցան 3 խուճեր Հայկ. Ֆրանս. եւ թրքական (Կալաթա-
Սէրայ) Անգլիացիները նոյն կիրակի օրուան համար իրենց
չկարենալ մասնակցիլը տեղեկացուցած էին, «Ալթուն Օր-
տու» թրքական խուճը մասնակցեցաւ, եւ քուէով Ֆր-
անսացիները «Կալաթա Սէրայ»ի իսկ Հայերը «Ալթուն Օր-
տու»ի մնացին որով առաջին խաղը տեղի ունեցաւ Ֆր-
անսացիներու եւ «Կալաթա Սէրայ»ի միջեւ եւ Ֆրանսա-
ցիներու 2ի դէմ 3ի յաղթութեամբ վերջացաւ:

Երկրորդ խաղը՝ Հայերը եւ Ալթուն Օրտու: Խաղը
շատ ոգեւորիչ սկսաւ մանաւանդ Հայոց մէկ քանի լաւ
յարձակողականներուն շնորհիւ Ա. (հաֆթայի)ին մերին-
ները 1 «Կօլ» կրցան նետել, իսկ Բ. «Թայմ»ին որ աւելի
յոյս ունէինք մերիններու յաղթութեան դժբախտաբար
հակառակը պատահացաւ: Մանաւանդ ռէֆրիին յայտ-
նի կողմնակցութիւնը որ «բէնալթի» մը սուլելով Հայե-
րու 1 «Կօլ» ըլլալուն պատճառ եղաւ եւ երբ խաղին
որոշեալ 1 1/2 ժամը լրացաւ 2 կողմերը հաւասար էին 1ի
դէմ 1ով, որով խաղը երկարել պէտք էր արդիւնք մը
ձեռք բերելու համար եւ 15 վայրկեան եւս շարունակ-
ուելով խաղը վերջացաւ 1ի դէմ 2 «Կօլ»ով Ալթուն Օր-
տուի յաղթութեամբ: Հոս աւելորդ չպիտի ըլլայ ըսել
թէ Հայերը այն ժամանակ յաղթուեցան երբ այդ «բէ-
ֆրիին» ընդունեցին (թէեւ «բէֆրիին» լընտրութիւնը
կազմակերպիչներուն իրաւունքն էր) որով Թուրքերուն
կողմէ ընտրուած այդ «արքի» ոգիէն զուրկ պարտնը
քնական էր որ իրեն ազգակիցներուն կողմը պիտի բռն-
ներ: «Բէք թապի» տէյի մի եւ...? Իսկ Ալթուն Օրտու
խուճը Թուրքերուն մէջ 5-6 տարի շարունակ «շամբիօն»
եղած է: Բայց ասով մերինները պէտք չէ ինքզինքնին
թոյլ ձգեն: Հայ ֆութպօլիստները շատ առաւելութիւն
ուսին օտարներէն մանաւանդ կազմի տեսակէտով: Երբ
հայ «թիմ»ը այժի առջեւ բերենք մէկ ակնարկով մէջը
անմիջապէս քանի մը «բէքրտմէն»ներ պիտի տեսնենք:
Վերջապէս առ հասարակ բոլորն ալ «արթիթ»ներ են:
Որով Հայերը ինչպէս «արթիթիք»ի մէջ Պոլսոյ բոլոր ազ-
գերէն շատ աւելի յաջող են նմանապէս ֆութպօլի մէջ:
առաջնութիւնը Հայերունը պիտի ըլլայ եթէ լուրջ փոր-
ձեր ընեն եւ պէտք եղած կարեւորութիւնը տան:

Խաղին յաղթութիւնը ապահովաբար Հայերուն էր
եթէ քանի մը լուրջ փորձեր ըլլային, մանաւանդ «ֆոր-
տու» գիծը երբեք «combinaison» չունէր: Այլ եւ մանա-
ւանդ ձախ ծայրը պէտք եղածէն աւելի կը խաղցնէին
ինչ որ թէ եռանդը կը պազեցնէ եւ թէ մինչեւ որ իր

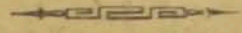
կամքը ըլլայ ու մէկտեղ «բոս» տայ արդէն հակառա-
կորդ կողմը իր տեղը գտած կ'ըլլայ ինչ որ տուած «բա-
ս»ը ուրէ օգտակարութիւն չունենար: Իսկ «սէնդր»ի
եւ երկու «ինսայտ»ներուն յարձակողականը եւ «շութ»:
կը պակսէր: Երբ «Կօլ»ին մէկ «շութ» չէնք քաշած ինչ
պէս կ'սպասենք որ «Կօլ» ըլլայ:

Ես վստահ եմ որ մեր խաղացողները խաղէն վերջ
յողնած չէին ըլլար եւ կրնային 1 կամ 2 խաղ եւս խա-
զալ: պատճառը շատ պարզ է. խաղի միջոցին իրենց բո-
լոր ճիշդ չէին խաղար. օրինակ «ֆոր»երը շատ թոյլ կը
վարուէին, մանաւանդ երբ դնդակը իրենցմէ անցնէր,
վստահ ըլլալով պաշտպանողականին զօրութեան, կար-
ծես ալ գործ չունէին, ինքզինքնին չէին յոգնեցնել ու-
զեր քնաւ:

Ամփոփելով ըսենք թէ, մեր տղոց պակասը միայն
փորձն է ինչ որ կը յուսամ թէ մօտ ամենէն արդէն
բաղձացուած «թիմ»ը կ'ունենանք:

Ն. Գ. ՈՒՍ. Գ.

ԱՐԾԱԹ ԳՈՒՍԹԻ ՄԻՋԱԶԳՈՅՑԻՆ ՄՐՅՈՒՄՆԵՐ

ԱՐԾԱԹ ԲԱԺԱԿԻ ՄԻՋԱԶԳՈՅՑԻՆ ՄՐՅՈՒՄՆԵՐ

Ե. Հ. Մ. Բ. Մ. ԽՈՒՆ ԽՈՒՄԻՄ և

ԻՌԱՆՏԱԿԱՆ ՁԻՆՈՒՂՐԱԿԱՆ ԽՈՒՄԻՄ

Ե. «Ֆլէնթ» ՊԱՂՁԷ (Թուրք) և ՅՈՒՆԱԿԱՆ ԽՈՒՄԻՄ

Իւնիօն գլխաւ 3 Հոկ. 920

Հայեր յարակիս 1ով Օ Ի դէմ Արծաթ բաժակը
օտակով
Ֆլէնթ Պաղզէ յարակիս 3ով Յ Ի դէմ արծաթ
բաժակը օտակով

Խաղը սկսաւ ժամը 3 1/2ին. մեր խաղին դատաւորն
էր յունակէն «թիմ»էն Պրն. Նէկորօճա, որ խոշամիտ
կերպով կատարեց իր պաշտօնը: Օրուան խաղերու ար-
դիւնքը եղաւ՝ Հայեր յաղթական իրանսացիներու դէմ
Օի դէմ 1ով:

Ֆլէնթ պաղզէ յաղթական Յունականի դէմ՝ 2ի դէմ
5ով:

Մեր խաղը անցաւ շատ խանդավառ, խուսն բազ-
մութեան մը ներկայութեան: Իրանական խուճը շատ
վարժ ու կարող խաղացողներէ կազմուած էր Ի մասնա-
ւորի ունէր յաջողաբար «Մէնթըր ֆօր» մը որ խաղին
ամբողջ տեւողութեանը բացառիկ ճարպիկութիւնով մը
շարժեցաւ:

Մեր խաղացողներուն պաշտպանողականը, բացի մէկ
քանի թեթեւ թերացումէ, ընդհանուր կերպով իսկապէս
դնահասակի էր, եւ օրուան խաղը իբր պաշտպանողական
փայլուն յաջողութիւն մըն էր: Գաւով «ֆոր»ներուն
քիչ բացառութիւնով մը միայն, ինչպէս միշտ այս ան-
գամ եւս թերի էին իրենց combinaisonին տեսակէտով:

Խաղի միջոցին «ֆոր»ներէ ոմանք տկար կը
գտնուէին իրենց յարձակողականի յանդգնութեան մէջ
եւ ընդհանուր կերպով ներդաշնակութեան պակաս կար:

Առաջին «հաֆթայի» անցած է առանց արդիւն-
քի, երկրորդ «հաֆթայի» կիսուն Հ. Մ. Բ. Մ. յաջո-
ղեցաւ լաւ պայմաններով «Կօլ» մը ընել:

Կարելի է վստահօրէն ըսել որ Հ. Մ. Բ. Մ. ի այս խառն թիմը կրկնակի փորձերով եթէ կարենայ իր «Փորվըտ» ներուճն մէջ ներդաշնակութիւն բերել, Հայերուս համար ապահովուած կ'ըլլայ Գոյսոյ շնորհակցութիւնը:

Օ. ՅԻՆԵՆԵԱՆ

Հ. Մ. Բ. Մ. ՍԿԻՒՏԱՐ — ԳԱՏԸԳԻՒՂ ԵՒՎԵՆՈՍԻՍ» (Յունկան)

Սկիւարի դաշտը 31 Հոկտ. 920

«Էնօսիս» յարական Լույ Օի դէմ

Հակառակ խաղաղարին չափազանց աննպատ պայմաններուն Սկիւար-Գաթը գիւղ եւ Էնօսիս «թիմ» երու միջեւ տեղի ունեցած մրցումը շատ եռանդոտ անցաւ: Օղի աննպատ ըլլալուն պատճառաւ երկու կողմի «թիմ» ներէն ալ խաղացողներէն բացակայներ կային, «Էնօսիս» յունկան խումբը զօրացած է Գոյսոյ Նամբիս խումբին լաւագոյն խաղացողներէն օրինակ Նուրի պէյ Թագսիմի Բեքա խումբէն, հակառակ մէկ երկու օտար ուժեր բերուելուն, մեծ ճիգերով յաջողեցան Օի դէմ մէկ «հօլ»ով յաղթանակը զահել, օգտակարով Հ. Մ. Բ. Մ. ի «Կոլքի» բացակայութենէն:

Հ. Մ. Բ. Մ. ի «թիմ» խաղը աւելի կանոնաւոր ու եռանդոտ էր քան յունկանը, եթէ Հայերը ունենային լաւ պաշտպանողական ոյժ անպայման պիտի յաղթէին, բայց ընդհակառակը յունկան «թիմ»ը կը պաշտպանէր խիստ ճարտար ու փորձառու պէյքանով մը ու բաւական վարժ հօլքերով մը: Հայ «թիմ»էն մասնաւորաբար լաւ իր դասին Գատը գիւղէն Պրն. Յովհաննէս Բիւրքճեան եւ Սկիւարէն Պ. Հ. Պարսամեան, Պրն. Գառլո Պայաճեան, միշտ բոխայտ կենալով շատ անգամներ ազգելք եղաւ «հօլ» ընելու:

Փափաքելի է որ Հ. Մ. Բ. Մ. ի այս միացեալ «թիմ»ը անգամ մը եւս մրցի «Էնօսիս»ի հետ, անշուշտ այս անգամ պիտի ջանան Հայերը ամբողջ «թիմ»ով ներկայանալ դաշտը:

Օրուան դասուոր

Վ. Ա. ՀՐԱՄ Վ. ՄԱԹԷՈՍԵԱՆ

Իզմիր 25 Հոկտ. 920

Քանի մը շարաքներէ ի վեր Հայ Ազգային մէջ անդադար տեղի ունեցած Հայ Մարմամարզական միութեան ժողովները վերջապէս արդիւնք մը ձեռք բերաւ: Որոշուեցաւ Հայկական բաժակի մրցումներ սարքել երեք խումբերու միջեւ:

Ա. խումբ. ՎԱՍՊՈՒՐԱԿԱՆ և ՔՆԱՐ ակումբները միացած:

Բ. խումբ. ՎԱՐԴԱՆԵԱՆ ԱԿՈՒՄԲ (Գաթաթաշ):

Գ. խումբ. ԿԻՒԻԿԵԱՆ ԱԿՈՒՄԲ (Գօրտէլիօ). — Թէեւ այս ակումբները ժամանակ մ'առաջ իրենց անուններով կը գործէին, բայց անցեալ ժողովի մէջ որոշման մը համաձայն բոլոր Հայ ակումբները կը ձուլուին Հայ մարմնամարզի միութեան և կ'ըլլան անոր մասնաճիւղերը:

Հայկական բաժակի մրցումները իբր կէտ նպատակ ունին վերջաւորութեան հասկնալ ամենալաւ խաղացողները և անոնցմէ կազմել Հայկական Գիւլպը որ պիտի մասնակցի Միջազգային բաժակի մրցումներուն, այս տարի աւելի յաւաստիք և աւելի ոգեւորեալ:

Հայկական բաժակի մրցումներուն պիտի մասնակցին մասնաճիւղերու Ա. և Բ. խումբերը որով Ա. և Բ. Բաժակներ պիտի ըլլան:

Ստորեւ կը ներկայացնեմ Հայկական բաժակի մրցումներուն յայտագիրը և կանոնները:

Ա. ՄԱՍ

- 1920 Հոկ. 18/31. — Իզմիր — Գաթաթաշ
- » » 26/7. — Իզմիր — Գօրտէլիօ
- » Նոյեմ 1/14. — Գաթաթաշ — Գօրտէլիօ

Բ. ՄԱՍ

- 1620 Նոյեմ. 5/21. — Իզմիր — Գաթաթաշ
- » » 15/28. — Իզմիր — Գօրտէլիօ
- » » 22/5. — Գաթաթաշ Գօրտէլիօ

ԿԱՆՈՆԵՆԸՐ

1. — Թէ Ա. և Թէ Բ. խումբերու մրցումները տեղի պիտի ունենան վերոյիշեալ յայտագրին մէջ որոշուած թուականներուն:

2. — Ա. խումբերուն մրցումները պիտի սկսին առաւօտեան ձմեռնային ժամը 9 1/2ին, իսկ Բ. խումբերունը ժամը 10, 45ին:

Մտնօթ. — Մրցող և է խումբի առաջարկին վրայ խաղին սկզբնաւորութիւնը կարելի է յետաձգել առ առաւել 15 վայրկեան:

3. — Օղի և կամ խաղաղարի անպատուութեան պարագային միայն իրաւաբար իրաւասու է յետաձգել մրցումը ուրիշ օրուան մը:

4. — Երբ, Հ. Մ. Մ. ի վարչութեան կողմէ մրցումի մը համար որոշուած իրաւաբար բացակայ է, երկու մրցակից խումբերու խմբապետները, կ'ընան փոխարքմ հաւանութեամբ ընտրել որ և է իրաւաբար մը:

5. — Ա. խումբերու խաղը պիտի տեւէ 70 վայրկեան իսկ Բ. խումբերունը 60 վայրկեան, խաղին կէսին 5 վայրկեան դադարով:

6. — Իւրաքանչիւր խումբի խմբապետ, մրցումը սկսելէ առաջ պէտք է թուղթի մը վրայ գրուած, նոյն խաղին մասնակցողներու ցանկը յանձնէ Հ. Մ. Մ. ի վարչութեան:

7. — Իւրաքանչիւր մրցող խումբ պէտք է իր հետ բերէ գնդակ մը լաւ վիճակի մէջ:

Ցառայիկայ Կիրակի կ'սկսին Հայկական բաժակի մրցումները:

ԻԶՄԻՐ Ա. ԵՒ ԳՕՐՏԷԼԻՕ Ա. ԲԱԺԱԿԻ ՄՐՑՈՒՄՆԵՐ

ԻԶՄԻՐ Բ. — ԳՕՐՏԷԼԻՕ Բ. ԽՈՒՄԲԵՐ

Իզմիր 31 Հոկտ. 920

Գօրտէլիօ Ա. յարական Լույ Օի դէմ

» Բ. » Գ. Օի դէմ

Կիրակի 31 Հոկտ. առաւօտուն տեղի ունեցաւ Հայկական բաժակի մրցումներուն առաջինը, Գօրտէլիօյի և Իզմիրի խումբերուն միջեւ:

Թէեւ յայտագրին առաջին խաղը Գաթաթաշի և Իզմիրի մէջ պիտի տեղի ունենար, բայց Գաթաթաշի մասնաճիւղին մէկ առարկութեան վրայ յետաձգուեցաւ յաջորդ կիրակիին, իսկ այդ կիրակի որոշուեցաւ կատարել Գօրտէլիօ-Իզմիր մրցումը:

Գօրտէլիօյի Ա. խումբը Իզմիրի Ա խումբին հետ մրցումը սկսաւ ճիշտ ժամանակին և աւարտեցաւ Գօրտէլիօյի յաղթանակով 1-0:

Նոյնպէս Գօրտէլիօյի Բ. խումբը Իզմիրի Բ. խումբին հետ մրցելով, Գօրտէլիօն յաղթական ելաւ 1-0: Ուրեմն,

Գօրտէլիօյի Ա. խումբը ունի 2 Բունդ
» Բ. » » 2 »

ԶԱՒԷՆ ՅԱՐԷԹԵԱՆ

Իմրագիր	Արտոնատէր	Գտտախանատու-Տնօրէն	Տպագրութիւն
ԿԱՐՕ Գ ՈՒՇԱԳԻՆԱՆ	ԳԱՐԼՕ ԵԱՀԻՆԵԱՆ	ՀՐԱԶԵԱԾ ՏԵՐ-ՆԵՐՍԷՍԵԱՆ	Օ. ԱՐԶՈՒՄԱՆ